

המבחר

גליון 69 | שנה ג' | פרשת דברים - חזון | ז' אב תשפ"ה

זמני שבת

עיר	כניסת שבת	יציאת שבת
ירושלים	19:00	20:16
בני ברק	19:16	20:18
מודיעין עילית	19:07	20:17
אשדוד	19:16	20:18
צפת	19:07	20:18

נפלה עטרת ראשינו אוי כי נשרה בירת מקדשנו

בשערי טוביה

ראיון מיוחד עם הגאון רבי דוד הידשמן שליט"א
בעקבות דבּו גאב"ד ירושלים זצוק"ל
ג' שנים להסתלקותו

עלי כבוד אשר גלה

הנהגות רבינו הגדול מרן ראש
השיבה זיע"א בימי האבלות על
חורבן בית מקדשנו ותפארתנו

לכך אני משחק

בתורה שכתוב בה (דברים ל, כ) כי הוא חיין ואורין ימין כך אם
אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו. (ברכות ס"א):
השועל שראו רבי עקיבא וחכמים יוצא מבית קוה"ק הינו
אותו שועל המפתה את הדגים לעזוב באר מים חיים ולהתנתק
ממקור חיותם התורה הקדושה, וזה מדבר על מצבנו מעת
החורבן ועומק הגלות, "טבעו בארץ שעריה, אבד ושבר בריחיה,
מלכה ושריה בגיית אין תורה" (איכה ב' ט'), הניסיונות הקשים
מגת חלקם של השוהים בתוככי קודש הקדשים - היכלי התורה,
ומשם יוצא אותו שועל בפיתויים גזירות וניסיונות לפתותם
ולהוציאם מכור מחצבתם, ועל כך בכו החכמים.
אך רבי עקיבא צוחק, שתתקיים נבואתו של זכריה "עוד ישבו
זקנים וזקנות" במשך שנות הגלות למול אותם ניסיונות ואיומים
על גורל עולם התורה, הזקנים יעמדו בפרץ לישראל יגדרו את
הגדרות יבצרו את החומות וישמרו מפני אותו שועל, וכך יבטיחו
את המשך קיומה של אותה שה פזורה עדי יבא גואל ונשמע
פעמי רגלי מבשר.

והיא שעמדה להם לישראל בכל שנות גלותם.
דברים נפלאים הובאו בשמו של גאב"ד ירושלים מרן
המהר"ץ דושינסקיא זצוק"ל "איכה ישבה בדד העיר רבתי עם"
ופי' חז"ל במדרש איכה רבתי "אילו זכיתם הייתם קוראים בתורה
"איכה אשא לבדי", ועכשיו אתם קוראים "איכה ישבה בדד".
יסוד ושורש החורבן טמונים במאמרם ז"ל.
בזמן משרע"ה היו כלל ישראל תלויים בהנהגתו, והוא היה
מורה דרכם ומאיר נתיבותם. לא כן בעת החורבן שהיו המנהיגים
מתחנפים להמון העם ומאידין ההמון לא היה מחשיב את
הנהגתם על כן הגיעו עד לחורבן.
על כך אומר המדרש אילו זכיתם והיתה לכם הנהגה כדבעי
הייתם קוראים איכה אשא לבדי, כהנהגתו של משה רבינו. אבל
כעת שלא זכיתם ישבה בדד העיר שהיא רבתי עם, יש בה המון
העם אך אין לה הנהגה ברורה ומקובלת.

הנהגתם של מאורי האומה אשר עמדו כחומה בצורה כנגד
הרשעים, בצורה נחרצת, היא שעמדה לכלל ישראל במשך
הדורות כנגד החורבן, לאורם ניסע ונלך.

בשיחה שקיים כתב המבחר עם הגאון רבי דוד זיכרמן
שליט"א אשר חי ונושם בכל עת את הר ציון השמם, אמר הגאון
שליט"א את הפירוש הנפלא הבא בדרך דרוש.

אמרו חז"ל: פעם אחרת היו עולין לירושלים הגיעו לצופים
וקרעו בגדיהם. הגיעו להר הבית וראו שועל אחד יוצא מבית
קדשי הקדשים, התחילו הם בוכים ור' עקיבא משחק. אמרו לו
עקיבא לעולם אתה מתמה עלינו אנו בוכים ואתה משחק? אמר
להם אתם למה אתם בוכים? אמרו לו ולא נבכה? מקום שכתוב
בו: (במדבר א') והזר הקרב יומת, והרי שועל יוצא מתוכו?! ועליו
נתקיים הפסוק: על הר ציון ששמו שועלים הלכו בו. אמר להם:
אף אני לכך אני משחק. הרי הוא אומר: (ישעיה ח') - ואעידה לי
עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו. וכי מה
ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש
שני, אלא מה אמר אוריה: (ירמיה כ"ו) כה אמר ה' צבאות ציון
שדה תחרש וירושלים עיית תהיה. ומה אמר זכריה (זכריה ח'):
עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ואיש משענתו בידו
מרב ימים. וכתוב בתריה: (שם) ורחבות העיר ימלאו ילדים
וילדות משחקים ברחבתיה. אמר הקדוש ברוך הוא: הרי לי שני
עדים אלו, ואם קיימים דברי אוריה יהיו קיימין דברי זכריה. ואם
יבטלו דברי אוריה יבטלו דברי זכריה. ושמחתי שנתקיימו דברי
אוריה. ולבסוף דברי זכריה עתידין להתקיים, ובלשון הזה אמרו
לו: עקיבא נחמתנו, תתנחם ברגלי מבשר.

אם יורשה נבאר את דברי חז"ל מפורסמים אלו בביאור הבא
בדרך דרוש.

ידועים דברי הגמרא עם המשל הידוע של רבי עקיבא אודות
השועל והדגים: תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא
יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא
שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה אמר ליה עקיבא
אי אתה מתירא מפני מלכות אמר לו אמשול לך משל למה
הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו
מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים
אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם
שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם
אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה
אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו
על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים

מו"ל: מד תקשורת | עורך: יחיאל גוטליב
עריכה לשונית: י. פלסנר השבחת טקסט
טל' המערכת: 02-3132154

שלוחה 1 - מחלקת פרסום | מייל: APS023132154@gmail.com
שלוחה 2 - מחלקת תוכן | מייל: AT023132154@gmail.com
שלוחה 3 - וועדה רוחנית | מייל: AVR023132154@gmail.com

© כל הזכויות שמורות • בהוראת מרן עמוד ההוראה שליט"א: המגזין טעון גניזה

המבחר

מגזין איכות של שעת קורת רוח בהווה תורנית
מבט מובחר על סדר יומה של היהדות הנאמנה
כותרות נבחרות בהשקפת התורה
להתענג בתענוגים באספקלריה מובחרת
לבחור בתורה, להתחבר לעולמה

גלן

MILANO

צו. מנצח. מילאנו

מילאנו. שילוב מנצח של סטייל ועיצוב
עם טכניקת גימור חדשנית, קלילה ונעימה

קל-משקל
לנוחות מקסימלית

חתימת UV יוקרתית
ללא ביטנה

רצועות כותנה נושמת
עמידה למים

פרשת דברים

תשובה מיראה ותשובה מאהבה

ותשובו ותבכו לפני ה' ולא שמע ה'
בקולכם ולא האזין אליכם (פ"א פמ"ה).
כתב בספורנו וז"ל ולא שמע ה' בקולכם,
מפני חילול ה' שעשו, שלא תספיק בו כל
תשובה אלא מיתה ממרדת, וגם היה גזר דין
שיש עמו שבועה, אחר שהעירו אזנם משה
ויהושע וכלב אל התשובה, ולא שבו אפילו
אחר זה אלא מיראת עונש. ולכן לא הספיקה
התשובה להסיר העונש הנגזר בעולם הזה,
כמו שהיה הענין בקין ובשואל בדבר עמלק
ובבני עלי, ע"כ.

והנה מה שכתב הספורנו שלא שבו אלא
מיראת העונש, לכאורה משום שהוקשה לו
כיון שנאמר 'ותשובו' הרי ששבו בתשובה וא"כ
מדוע לא הוסר מהם העונש הנגזר עליהם, ולכן
כתב שלא היתה התשובה אלא מיראת העונש.
אכן צ"ע שאחר שהקדים הספורנו בתחילת
דבריו שעוונם היה חילול ה' ובחילול ה' אין
מכפר אלא מיתה וכדאיתא בגמ' (יומא פ"ו
ע"א), א"כ גם אם היו שבים בתשובה מאהבה
לא היה מועיל להם לבטל מהם העונש, ומדוע
הוצרך הספורנו לומר שלא שבו אלא מיראת
העונש.

ונראה לבאר לפי מה שחידש במנ"ח (סוף
מצוה שס"ד) שכל החילוקי כפרה שנאמרו
(ביומא שם) לא נאמרו אלא בתשובה מיראה,
אבל בתשובה מאהבה שזדונות נעשו לו
כזכויות הרי התשובה מועילה אף לחמורות,
וכן האריך בהקדמת ספר נחל יצחק, הלא
מעתה מבוארים היטב דברי הספורנו שמה
שלא הועילה תשובתם לבטל מהם העונש
מוכרח שלא שבו אלא מיראת העונש ותשובה
מיראה נאמרו בה חילוקי כפרה ואחד מהם
הוא שחילול ה' אינו מתכפר אלא במיתה.

ענייני תשעה באב

"נורא אלודים ממקדשך"

נאמר בתהילים (פס"ח פל"ו) 'נורא אלקים
ממקדשך', ופירש רש"י וז"ל ממה שהחברתו
אתה יראוי, אם למקדשו לא נשא פנים קל
וחומר לרשעים. ע"כ. ובאבן עזרא כתב וז"ל
יהיה מורא אלקים בארץ ממקום המקדש,
כדרך ברוך ה' מציון (קל"ה כ"א), ע"כ. וכ"כ בפ'
הרד"ק וז"ל היראה תבא לבני אדם ממקדשך,

כי שם שוכן הכבוד ומשם יצאו הנפלאות
בישראל, ע"כ. ומבואר שבית המקדש הוא
המקום שממנו הושפע יראת שמים.
ידועים דברי התוס' (ב"ב כ"א ע"א) עה"פ
'כי מציון תצא תורה' וז"ל לפי שהיה רואה
קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה
מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה
כדדרשין בספרי למען תלמד ליראה וגו' גדול
מעשר שני שמביא לידי תלמוד לפי שהיה
עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו
והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים
ובעבודה היה גם הוא מכוון ליראת שמים
ועוסק בתורה. עוד ידועים דברי המדרש
(בראשית רבה פס"ה פכ"ב) ביוסף משיאת
בשעה שבקשו שונאים ליכנס בהר הבית
אמרו יכנס מהם ובהם תחילה, אמרין ליה עול
ומה דאת מפיק דידך, נכנס והוציא מנורה של
זהב, אמרו לו אין דרכו של הדיוט להשתמש
בזה, אלא עול זמן תנינות ומה דאת מפיק דידך
ולא קיבל עליו, נתנו לו מכס ג' שנים ולא קיבל
עליו, אמר לא די שהכעסתי לבוראי פעם אחת
אלא שאכעיסנו פעם שניה, מה עשו לו נתנו
אותו בחמור של חרשים והיו מנסרים בו והיה
מצווח ואומר 'ווי, אוי אוי שהכעסתי לבוראי',
והדבר יפלא איך יתכן שבוגד נאלח שכזה
ברגע אחד נהפך לצדיק יסוד עולם, וביאר הרב
מפוניבז' צ"ל שזה בא מכח השפעת ביהמ"ק
שהרי דרכה רגלו במפתן בית המקדש רגע
אחד! והדברים נוראים.

מרגלא בפומיה דמרנא הדרכי שמואל
זיע"א משמיה דאדוננו הגר"א שאין לנו השגה
ביהודי פשוט מזמן בית שני! אסמכתא לדבר
יש להביא ממה שנאמר במשנה (יומא ס"ו
ע"א) וכשב עשו לו [לאיש עת] מפני הבבליים
שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו טול וצא
טול וצא, ובגמ' (שם ס"ו ע"ב) תנא מה שהי
צפירא דין וחובא דרא סגיאין, ופירש רש"י 'מה
מתעבב שער זה כאן ועונות הדור מרובין והן
עליו'. והדברים נוראים הרי מדובר באנשים
פשוטים בתכלית, עמי הארץ שמתלשין שיער
ביום הכיפורים! והם כ"כ בוער בהם שלא
ישארו החטאים עוד רגע אחד. הרי לנו ציור
נפלא איך היה נראה אדם פשוט בימי בית שני.
וכל זאת מכח השפעת בית המקדש, 'נורא
אלקים - ממקדשך'.

והנה רש"י פירש שהכוונה שממה שנחרב
המקדש באים לידי יראת שמים, אם למקדשו
לא נשא פנים ק"ו לרשעים, ויש לומר בזה
ש'האלקים עשה שייראו מלפניו' ותכלית

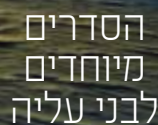
למה תתענו מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך

ישעיה (פס"ג פ"ז) 'למה תתענו ה' מדרכיך
תקשיח לבנו מיראתך'. וביארו המפרשים (עי'
רד"ק ובמצודת דוד) שפסוק זה מדבר על
אורך הגלות ע"י בדבריהם. ונראה לבאר בזה
שנאמרו כאן שני דברים שנחסרו לנו בגלות,
האחד שבזמן בית המקדש היה סנהדרין שהם
היו מורים דרכי התורה וכמו שנאמר (דברים
פ"ז פ"ח) 'כי יפלא ממך דבר למשפט וגו'
וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך'
וגו'. והשנית שבזמן בית המקדש היה השפעה
של יראת שמים וככל מה שנתבאר לעיל, ועל
שני אלו העניינים אמר הכתוב: 'למה תתענו ה'
מדרכיך' - שבמה שנחסר לנו סנהדרין אין לנו
מי שיוורה דרכי התורה כאשר יפלא מאתנו
דבר. 'תקשיח לבנו מיראתך' - שבמה שנחסר
בית המקדש ועבודת הכהנים אין לנו השפעת
יראת שמים שהיה בזמן המקדש.

את אשר יאהב ה' יוכיח

בהפטרת תלתא דפורענותא (ירמיה ב')
'ויהי דבר ה' אלי לאמר. הלוך וקראת באזני
ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד
נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר
בארץ לא זרועה. קדש ישראל לה' ראשית
תבואתה כל אוכליו יאשמו רעה תבא עליהם
נאם ה'". יש להתבונן דבר נפלא ונורא, הרי
נבואות ירמיהו הם להזהיר את ישראל על
החורבן ובכל דבריו הזהירם על חטאיהם
והתרה בהם שייענשו בעונשים נוראים מאד
ושלא ישמעו לדברי נביאי השקר שהרגיעו
אותם שלא יארע להם רע, אבל מה היתה
הנבואה הראשונה שנצטווה מאת ה' לומר לעם
ישראל, נבואה שכל כולה אהבת ה' לישראל
'זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך'
'קדש ישראל לה'... כל אוכליו יאשמו', כי כל
התוכחות וגם היסורים והעונשים הכל בא
מאהבת ה' לישראל. בינה זאת.

איוס' יול <<<< >>>>

לצנן את הקיץ עם אופנה מדויקת במחירי קרח!

חליפה גבר 490 ש

תכנסיים
צמר / לייקרה

RECORD

MENSWEAR

סניף חדש!

בית שמש
שד' האמוראים 65

ירושלים

עזר יולדות 3, גאולה

טל' רב קווי
077-4060090

מודיעין עילית
נתיבות המשפט 38

בני ברק
רבי עקיבא 108

מהפריטים המשתתפים במבצע | בתוקף עד ר"ח אלול תשפ"ה | ט.ל.ח.

הנהגות רבינו הגדול מרן ראש הישיבה זיע"א בימי האבלות על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו

תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים, אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים
על תופשי משוטיך ופורשי מכמוריך, מלחך וחובליך במים אדירים
עורכי מערכך מישרי הדורים, מפענחי צפונך ומגלי מסתוריים
מי יקצה בגבעות ומי יסתת בהרים, מי יפרק הויות ומי יתרץ שבירים
מי יפליא נזירות ומי יערך נדרים, מי ישדד מעמקיך וחתו אפרים
ומי ילחם מלחמתך וישוב לשערים, כלי מלחמה אבדו ונפלו גבורים
(קינוח לת"ב, כב)

בדרך לכותל המערבי, שאל תלמידו הרה"ג רבי שאול דוברוב מדוע מקפיד כל הדרך להיות ללא מנעלים, וענה רבינו כי בתשעה באב אין דין של עינוי בלבד, אלא זה מדיני האבלות ולכן יש חיוב לכאורה יותר מיום"ל ללכת בלי נעליים בכלל.

במשך השנים היה מגיע להיכל הישיבה להתפלל גם בליל תשעה באב וגם בבוקר ת"ב, בשנים האחרונות היה מגיע להתפלל את תפילת מעריב ואמירת הקינות בליל תשעה באב בהיכל הישיבה או בבית מדרשו "תפארת שמואל".

היה מקפיד שלא לשבת על שרפרף בשעת אמירת הקינות, אלא היה מביא עמו כרית מהבית והיה מתיישב עליה, אולם בקביעות לאחר רגעים ספורים הייתה הכרית זזה ממקומה ורבינו זצוק"ל היה יושב על הרצפה ונשען על הכרית, ומפעם לפעם היה מחזיר את הכרית ושוב חוזר חלילה לאחר רגעים ספורים היה יושב על הרצפה.

לענין החלפת הבגדים, רבינו זצוק"ל בגאונותו ושקיעותו הנודעת לא היה זוכר להתכונן לזה, והרבנית הצדקנית שתבלחט"א הייתה מידי שנה כבר כמה ימים קודם ר"ח מנחם אב, דואגת להחליף חולצות אותם לבש רבינו ולשמור את המשומשות במקום מסוים, כך שיהיו לו לשימוש בתשעת הימים, וכן הייתה מקפידה להכין לו אף את החולצות לקריעה בתשעה באב, כשהוא מקפיד אף אותם ללבוש מראש.

בליל תשעה באב היה נוהג רבינו להוריד את המזרון על הארץ או לשים משהו אחר על הארץ ולישון ללא כרית.

בני הבית שיח' והרבנית הצדקנית שתבלחט"א הקפידו שלא לשטוף את הבית בתשעת הימים, ובערב שבת קודש היו מנקים ומכבדים את הבית בצורה פחותה מהרגיל לכבוד שבת.

זאת בזכרי אזעק במרה, ימי בין המצרים ויום תשעה באב בצלו של אבינו רוענו ורבינו הקדוש זיע"א, אשר כל הסובבים אותו חשו את גודל הצער והיגון, דבר שהתבטא בכובד ראש ובמיעוט שיחה, ובפרט כאשר בימים אלו לא מתקיימים שמחות נישואין וכדו', לאחר שבועות ארוכים שהיו שמחות תלמידיו גוזלים את זמנו, היה רבינו בהקפדה גדולה כל הימים הללו שלא לבטל שום קביעות או חברותא מבוקר ועד ליל ברכיפות נוראה.

בימים אלו היה רבינו הגדול זצוקלה"ה מעורר בכל שנה את תלמידיו ואת בני התורה בהיכלי הישיבות הק' להתחזק בלימוד התורה ועמלה, ולהתבונן על צרות הכלל והפרט:

"אנחנו נמצאים עכשיו בערב תשעה באב, אבלות דרבים, כל כלל ישראל שרויים באבלות צריך לזכור שעיקר האבלות היא כמובן על בית המקדש שחסרנו, על השראת השכינה שחסרנו, אבל גם אנחנו מצטערים על צרת כלל ישראל, במשך כל הקינות הרי אנו מזכירים את הצרות שקרו לעם ישראל מחורבן בית ראשון והלאה, וגם על המצב בין בגשמיות בין ברוחניות, צריך לזכור גם כן ש'מלכה ושריה בגויים אין תורה', השפעת התורה שהייתה כשיושבים בלשכת הגזית והשפעת התורה היום זה חילוק עצום, גם על זה אנחנו צריכים להתפלל שנזכה לאור התורה כמו שצריך".

מנהגי הימים

מנהגו היה ללכת ללא נעלי עור כלל וללא נעלי בית, אלא רק עם גרביים לרגליו, ולא חס על כוחו לצעוד ברחובות בני ברק וירושלים שעות ארוכות כאשר השמש בתוקפה על אף העינוי הקשה. שנה אחת כאשר צעד רבינו ממושכות

שריד בית מקדשנו מקום החורבן

רבינו הגדול זצוק"ל היה נוהג מידי שנה בשנה לנסוע ליד שריד בית מקדשנו בכותל המערבי ולהפיל תחינה וקנה רבתי בסמוך למקום החורבן ביום תשעה באב, והעיד רבינו זצוק"ל כי מנהגו זה החל לאחר שחרור ירושלים העתיקה שבין החומות (לאחר מלחמת תשכ"ז). על תחילת מנהגו להיטלטל לירושלים שח פעם רבינו באזני תלמידו הרה"ג רבי שאול דוברוב כי בשנה הראשונה לשחרור הכותל אביו רבי בנימין זאב זצ"ל ארגן הסעה לכותל המערבי וביקש ממנו להצטרף ומאז הפך המנהג לקבוע. וכמדומה לא הפסיד מאז תשעה באב בכותל, למעט שנה או שנתיים בהם הרבנית שתח' לא חשה בטוב בתקופת לידות הילדים. ובמשך שנים רבות היה עולה עם האבא רב"ז זצ"ל, וכן במשך השנים היה נוסע עם הרבנית הצדקנית שתבלחט"א עד לפני כעשור שנים.

במשך כל השנים היה נוסע ומטלטל באוטובוסים ותחבורה ציבורית בשעות אחר"צ, כאשר חום השמש בתוקפה והארץ לוהטת והוא צועד ללא נעלים, אך רבינו הגדול זצוק"ל לא שת לזאת והיה עולה על אוטובוס בבני ברק ולאחר מכן מחליף אוטובוס בירושלים עד שהיה

חדש

תכנית 'ברוגע' - הפתרון המהפכני לנישואי כל הילדים

**כן, גם אם יהיו לכם 10 ילדים בעז"ה
יקבלו הלוואות בסך 3,000,000 ₪!!!
(300,000 ₪ לכל ילד)**

*עד ההלוואה הראשונה

לרישום לכנס הסברה טלפוני התקשרו: 072-3168050

או שלחו מייל: OFFICE@OSHER-B.ORG

עד 20% הנחה בהפקדה ל-500 פונים בלבד!

072-3169547

גמ"ח אושר בכבוד (חל"צ)
אושר בכבוד
חושבים עתיד כהלכה
בעידודם ובברכתם של מרגן ורבנן גדולי ישראל שליט"א

מגיע לכותל, וחוזר חלילה עד שהיה חוזר לבני ברק לאחר צאת הצום, ופעמים היה זה שעות ארוכות לאחר שקיעת החמה של מוצאי תשעה באב, כאשר הוא עדיין שרוי בתענית.

כאשר היה חוזר מותש לחלוטין לאחר שעות ארוכות של טלטולים עם כאבי ראש בתוקפם, היה נראה רבינו זצוק"ל בכי רע ובני הבית היו חוששים לשלומם, אולם כפי דרכו ובענוותנותו הנוראה לא ביקש מאיש עזרה או סיוע בנסיעה לכותל, עד לפני למעלה מעשור שנים, כאשר ביקשו ממנו תלמידיו הקרובים כי אף הם חפצים לנסוע לכותל בתענית ובקשתם להסיע את ראש הישיבה ומאז החל לנסוע ברכב מידי שנה לכותל.

נהג להתפלל תפילת מעריב במגנינים המאוחרים שהתקיימו בביהכ"נ 'רחי' כלה' זמן ממושך לאחר צאת הצום ולאחר תפילת מעריב היה מיד יושב ושוקד על תלמודו וחוזר לסדר לימודו שעות ארוכות ויהי לפלא כיצד לאחר כל תלאות היום מיד שב למשוש חייו, ואף היה יושב בפרישות נוראה עם החברותא הקבועה הגרא"ל גריינמן שליט"א עד לשעות הקטנות של הלילה.

תפילת שחרית כותיקין

החל משנת תשע"ז החל רבינו הגדול זצוקלה"ה להגיע לתפילת שחרית כותיקין לכותל המערבי, כשהוא נשאר לאחר מכן לאמירת כל הקינות בבכי ותחנונים וקריאת מגילת איכה.

היה זה לאחר שתלמידיו ניגשו אליו כי בשעות אחה"צ בשעות בהם רבינו נוהג להגיע לכותל, יש מראות ברחבה העליונה של הכותל שאין רוח חכמים נוחה מהם הגובלות בפריצות וכדו', רבינו זצוק"ל בפרישותו התבטא כי הוא אינו מבין על מה מדובר וכי הוא לא שם לב לזה כלל, אך בעקבות כך ומפני חילול השם החליט לשנות את זמן בואו לכותל לנץ החמה, וקודם לכן אף ביקש לברר אצל הגורמים האחראים על הכותל מתי השעות הנוחות ביותר בהם אין חשש פריצות.

בשנים אלו נוסד המגין הקבוע מיסודו של רבינו הגדול זצוק"ל, הממוקם במערה הפנימית ליד ארון הקודש, כאשר תלמידים רבים החלו להצטרף לתפילה המרוממת בראשות ראש הישיבה, ואף החלו להתארגן הסעות מסודרות מבני ברק וירושלים עם קהל גדול של אברכים ובחורים שביקשו לזכות ולשהות במחיצתו של רבינו הגדול.

בשנה הראשונה היה עוד רבינו טורח לצעוד ברגליו שעה ארוכה קודם הנץ החמה את הרובע היהודי מהחניון הממוקם מוחץ לעיר העתיקה עד לכותל המערבי, אולם לאחר מכן קיבל רכבו

ארוכות, והיו שנים בהם היה משתמש בקינות עם ביאור 'קול ברמה' והיה מתבונן בפירוש על הקינות.

בעל הקורא הקבוע בשנים האחרונות בקריה"ת ומגילת איכה היה תלמידו הרה"ג רבי שלמה פרידמן שליט"א, ולפני העמוד בקינת 'אלי ציון' ניגש תלמידו הרה"ג רבי דוד הרבסט שליט"א.

לא היה מרבה בדיבור כלל בתשעה באב, והיה יושב מרבית הנסיעה בשתיקה וברצינות. פעם באמצע הנסיעה בדרך חזור, ביקש רבינו זיע"א את הקינות מהיושבים ברכב, ומשזה הובא לו פתח את הקינות בעמוד מסוים התבונן לרגע קט והחזיר את הקינות למקומם. באותו זמן חזו הסובבים כיצד מחשבתו של רבינו נטועה עמוק בתוככי הקינות ופירושם בעל פה בגאונותו המבהילה, והיה צריך רק להתבונן במספר שורות והמשיך בשתיקתו ובהרהורי.

העיד תלמידו הרה"ג ר"ש דוברוב: "רבינו הקפיד שלא לדבר באמצע הקינות, שנה אחת הגיע באמצע אמירת הקינות לרבינו הרה"ג רבי אברהם ארונבסקי שליט"א להודיע כי יש אברך שנעצר והוסגר לצבא, והתייעץ כיצד לנהוג, ואמר רבינו מיד שיבדקו מה קורה עם רעייתו של האברך ויספרו לה והדריך על דרכי הפעולה. לאחר מכן אמר לי רבינו כי דיבר באמצע קינות מכיון שזה היה מקרה חירום".

"בשנה הראשונה של הנץ סיים רבינו זצוק"ל במהירות יחסית את הקינות והעזתי פני ואמרתי כי מצדי אין צורך למהר, ואמר לי רבינו: "אתה קמת מוקדם, יש לך נסיעה ממושכת בדרך חזור, לכן הזדווחי בכדי לא לעכב אותך..." לשנה הבאה ניגשתי לרבינו קודם התפילה וביקשתי ממנו שלא יתחשב בי, ואמר לי שמסכים לכך בתנאי שאגיד מיד כאשר אני חש בעייפות וכדומה ואז הוא ישלים את הקינות בביתו".

הנהגות שונות

באחד השנים הוציאו בחורים לפני התפילה לבימה ספר תורה בנוסח האר"י, והתעורר דיון האם להחזיר את ספר התורה למקומו ולהוציא 'בית יוסף' או שזה לא כבוד הס"ת. רבינו זצוק"ל חשב על כך ולא רצה להשיב ואמר שישאלו מישהו אחר, ולמעשה לא החליפו וקראו בזה. חילק בין קידוש לבנה של מוצאי יו"כ

של רבינו זצוק"ל אישור מיוחד לכניסה לכותל המערבי, כאשר את רבינו היה לוקח בקביעות תלמידו הרה"ג רבי שאול דוברוב שליט"א.

אמירת הקינות

באחד השנים התיישב רבינו זיע"א שלא כמנהגו באמצע הקינות על שרפרף נמוך, בעקבות כך רכש תלמידו הרה"ג רש"ז הלוי דייטש שליט"א כסא יותר מהודר עם ידיעות שרגליו חתוכות, אולם רבינו לא ישב עליו כלל ורק נשען עם ידו על הכסא.

באחד השנים האחרונות בשנות מחלתו לקראת סוף אמירת הקינות התיישב רבינו על הכסא עם הידיעות, כשהוא אומר לאחמ"כ לתלמידו כי הוא חישוב כמה נותר לו לומר מהקינות, ולפי החשבון לא היה יכול לומר בריכוז את הקינות כשהוא יושב על הארץ ולכן התיישב על הכסא.

במוצאי תשעה באב תשפ"ב כאשר הסתלק אחיו הרב הגאון רבי יוסף מאיר הכהן דויטש זצ"ל, קודם צאת מסע הלוויה כאשר חלו עליו דיני אונן, ישב רבינו על כסא זה, על אף שרבו השיטות שאין דין בזמנים אלו לשבת על הארץ. לאחר מכן בכל ימי השבעה ישב רבינו כמנהגו בת"ב על הארץ בלבד או על כרית לסירוגין, ונשאל כמה פעמים האם לא סובל מהישיבה הממושכת מבוקר ועד ליל על הארץ, והשיב בשלילה כשהוא מבטל את הדאגה לבריאותו. את הקינות היה אומר בנעימה מיוחדת שעות

בקשה בהולה

הוצאות הנסיעות למערכות ציבור בני התורה, כנסי החשיפה, וההפגנות על מעצרם של שלשת גבורי חיל המצטברות לסכומי עתק, נופלות על כתפי המארגנים שלקחו על עצמם את עול החובות העצום.

בס"ד חלק גדול של ההוצאות נתרמות על ידי נדיבי לב מעבר לים

אך עול החובות עצום, ועומד על מאות אלפי שקלים

לסבר את האוזן, ההסעות להפגנות, והנסיעה ללטרון, עלו למעלה מ-100,000 ₪. מלבד החלק ששולם על ידי הוועדה.

על ידי השתתפות בהוצאות, נוכל לזכות בכל הזכויות העצומות

כולנו ערבים לזה ותורמים לכל הפחות

50 ₪

קופת מלחמת מצוה - נדרים פלוס

או בתרומה אוטומטית 0799-69-80-24

שנוהג לומר מיד לאחר מעריב עדן ללא אוכל, לבין תשעה באב שאסור לברך קודם מנעלים וטעומת אוכל כמבואר בשו"ע, כי ביוה"כ כבר נהגו כך מקדמות דנא, וכי זה יום טוב ולבושים בבגדי שבת לכן נוהגים כך. ואמר כי יל"ד ולעייין עוד בדבר.

הנהגתו לעשן סיגריות בצום ת"ב רק לאחר חצות היום ובצנעא וכפי שמוזכר במ"ב סי' תקנ"ה, ונשאל על ידי תלמידו הרה"ג רבי שלמה פרידמן שליט"א האם בשנה שצום נדחה אז אפשר להקל, ואמר רבינו כי לא מקילים בזה. רבינו הורה במניין הנץ להתפלל שחרית בזמן הנץ הנראה, למרות שהיה נראה כי הוא לא מקפיד על כך, הייתה שנה שהתחילו 2 דקות לפני זמן הנץ הנראה והתחיל רבינו יחד עם כולם.

פעם כאשר יצא מרחבת הכותל ראה רבינו לידו אדם טועה שעטף את עצמו בדגל המדינה, התבטא בכאב לתלמידיו: "שק ואפר יוצע לרבים..."

קריעה

רבינו הגדול זצוק"ל היה נוהג בכל פעם שהגיע לכותל המערבי לאחר שלא ראה שלוש ימים לעשות קריעה בבגדו כדת וכדין. באחד השנים היה רבינו זצוק"ל בכותל המערבי כשבוע וחצי לפני תשעה באב ועשה קריעה בחולצתו, וכאשר הגיע בתשעה באב לכותל לא קרע.

ושאל אחד התלמידים האם יש עניין לקרוע קריעה בתשעה באב על אף שכבר קרעו בתוך שלוש ימים ואמר רבינו זצוק"ל כי יש עניין, ונשאל בשנית האם זה עניין שמוזכר בספרים,

של הכותל, אז היה פותח את עיניו ובצער היה קורע את חולצתו.

במשך השנים היה מקפיד להוריד את חליפתו עוד לפני שראה את חומות העיר העתיקה, והקנה אותה לסובבים אותו. בשנת תשפ"א באמצע קריה"ת סימן ראש הישיבה לאחד התלמידים להגיע אליו וסימן כי הוא רוצה סכין, מיד החלו בחיפושים אחר סכין ולאחר קריה"ת הושג סכין מאחד הבחורים ורה"י מיהר לקרוע את חליפתו, כשהוא מסביר כי תמיד כאשר קורע את החולצה הוא מקנה את החליפה לאחר, אך הוא שכח להקנות ונזכר בזה עכשיו ולכן מיהר לקרוע.

לאחר מכן העיד נכדו שליט"א כי החליפה המדוברת הייתה חדשה אולם רבינו לא שת ליבו לזאת כלל.

התפשטות הגשמיות

בשנתיים האחרונות, תשעה באב תשפ"ג ותר"ב תשפ"ד, היה רבינו שרוי בעוונותינו בעיצומם של טיפולים מפרכים ואיומים ל"ע בימים אלו, וכנודע סדרי שיעוריו ולימודיו הנוראיים של רבינו בשנות מחלתו, כאשר לא ויתר לעצמו במאומה על אף ייסורים קשים ומרים, וביותר התעלה להראות פנים שוחקות לכל סובביו ובאי ביתו כאילו הטיפולים אינם מכאיבים לו כלל, ורק לאחר זמן נודע מהרופאים כמה ייסורים עברו על גופו החלוש.

בהתקרב תשעה באב תשפ"ג, לא דיבר רבינו זיע"א מאומה על עניין הצום, והתכוון להיות בתענית כרגיל, לאחר שהוא לא קיבל 'הוראה' מהרופאים שלא להתענות מחשש לבריאותו. הרבנית הצדקנית שתבלחט"א אשר חששה לבריאותו והבינה את כוונתו להתענות, פנתה לחברותא הרב אלימלך פירר בלימוד היומי קודם תשעה באב, ושאלה אותו בפני רבינו האם מותר לו להתענות, וכמובן שהתשובה הייתה כי אסור לו להתענות וכי עליו לשתות עוד לפני תפילת שחרית.

לאחר שרבינו זצוק"ל קיבל את ההוראה,

אמר רבינו: "זה עניין שכל אחד מבין אותו לבד! אבל אם לא כתוב לקרוע אז לא קורעים!"...

את הקריעה היה רבינו זיע"א עושה בחלק מהשנים כאשר ראה את חומות ירושלים, אז היה עוצר עם הרכב מחוץ לחומות ועורך קריעה בחולצתו, ולאחר מכן כאשר נכנס לכותל המערבי עשה קריעה נוספת בחולצה והרחיב את הקריעה הראשונה.

חלק גדול מהשנים, וכן בשנים האחרונות היה רבינו מקפיד לעצום את העיניים מאיזור הגבעה הצרפתית עד רחבת הכותל המערבי, ופעם בדרך הזכירו את המעשה שהובא מהסתייפלער זיע"א שנהג בנסיעתו לכותל לעצום את עיניו כאשר הגיע לחומות העיר העתיקה, בשביל לא להתחייב בקריעה, ורק כאשר הגיע סמוך לכותל עשה קריעה כדן, ראש הישיבה זצוק"ל הגיב כי אף הוא משתדל גם לנהוג כך.

ואכן, בשנים אלו היה רבינו זצוק"ל קורע את חולצתו רק כאשר הרכב חנה ברחבה העליונה

ויחזרו מהגלות, כל אחד יכולה להיות לו שייכות להשראת השכינה ל'השב שכינתך לציון עירך', וכן שייכות לזה שנוכח לקיים את כל התרי"ג מצוות ע"י 'השב את העבודה לדביר ביתך'. גם מבחינת ההשפעה של בית המקדש על כל הרוחניות של כל אחד ואחד כידוע, כל אלו דברים שיש לנו שייכות אליהם ולכן עלינו להתחזק בזה.

בעיקר צריך לראות כאילו נחרב בימיו ולהתעסק בבניין בית המקדש, וההתעסקות בבניין בית המקדש ראשית הוא להתחזק בכל קיום המצוות ובתלמוד תורה כנגד כולם, זה עיקר בניין בית המקדש השלישי, מלבד ה'צפית לגאולה'.

ועוד שלא חרבה ירושלים אלא על שנאת חינוך ועלינו להתחזק באהבת הבריות כל אחד כפי כוחו, ובפרט שחיים בתוך ציבור, לא די שעלינו להימנע משנאת חינוך אלא גם להתחזק באהבת חינוך ולחשוב על הזולת.

בצאתנו מן הקודש נביא מתוך דברי קדשו של אבינו רוענו זצוקללה"ה אשתקד בערב תשעה באב תשפ"ד, אותם אמר בפני תלמידים מבקשים:

היעב"ץ אומר שהמצב שישראל לא משתוקקים לגאולה זה הסיבה לכל הגזירות, החטא הזה של אי הציפיה לגאולה הוא הגורם לכל הצרות ועלינו מוטלת החובה להתעורר בזה.

כל אחד יכול להגיע לדרגות גבוהות ולהצטער בצער השכינה, אבל לפני זה בעצם כל אחד יכול לכוון בברכת גואל ישראל על גאולת ישראל, אע"פ שיל"ד אם הברכה הולכת על הגאולה העתידה, אך לשון גאולה שלימה מכל צורותינו נראה על הגאולה העתידה.

כלל ישראל נמצא הרי בסכנה מתמדת כל הזמן, וזה לבד כבר סיבה לצפות לגאולה ולהתפלל שכלל ישראל יעמדו על מכונם

הוא נאלץ לשתות לקיום גופו, אולם הוא החמיר על עצמו ושתה רק לאחר התפילה כאשר חזר הביתה לאחר השעה 11 בבוקר, ורק מים שתה על אף שהיה נצרך למשהו מזין, כשתיה מתוקה וכדו'.

וסיפר במוצאי תשעה בעב למקורבו הרה"ג רבי אברהם צוקר שליט"א כי הקפיד לשתות עד סמוך לכניסת התענית מים מידי פעם, ובכל תענית לא שותה יותר מהרגיל, אולם הפעם הקפיד לשתות כדי שיהי לו כוח לצום בלילה ובמקצת היום.

בקריאת התורה שאלו אותו אם להעלות אותו מכיוון שמסתמן שלא יתענה בהמשך היום, ואמר רבינו כי מסתבר שאפשר, (וביאר דבריו גם מכיוון שעדיין שרוי בתענית וגם כי זה יום חמישי ולא גרע מקריה"ת של חמישי), אך יש אנשים אחרים לתת להם את עליית הכהן, ולמעשה הגבאי קרא לו לעלות לכהן.

בית מועד לכל חי

במשך השנים היה רבינו הגדול זיע"א נוהג ללכת ביום תשעה באב לבית החיים פוניבז' בבני ברק להתבונן על הקברים כפי שמובא ברמ"א (תקנ"ט, י), והיה צועד על החול הרוחת של בית החיים תחת שמש קופחת בעיצומו של יום, חלוש כוח ותשוש.

בשנים האחרונות כאשר חזר בשעות לפני הצהרים מירושלים, הציע לו הרב דוברוב שיקח אותו לבית החיים, ואמר רבינו צוק"י כי הדבר מאד יקל עליו אבל רק אם זה לא מפריע כלל. ואכן בכל השנים האחרונות היה מגיע מירושלים מיד לבית החיים ויורד מהרכב בצד של ביהמ"ד 'טאלנא' וצועד רגלית לאמצע בית החיים ואז היה חוזר לרכב.

בשנים אלו כאשר היה יוצא מהרכב, היו נותרים ברכב כל הנוסעים מחוסר כח וחלישות התענית, ובפרט עקב השמש הקשה והיוקדת הזורחת בשעות אלו, ורק אחד התלמידים היה מתלווה אליו.

פעם נשאל על מהות המנהג ואמר כי העניין הוא להסתכל על הקברים, ונשאל רבינו על איזה קברים מסתכל, ואמר כי מסתכל על קברי רבותיו ר' חצק'ל לוינשטיין, ר' שמואל רוזובסקי

והרב שך וכן על קבר אביו זצ"ל. בשנת תשפ"ג כאשר היה בשיא מחלתו הקשה ועבר הקרנות, כאשר ביקש לצאת מהרכב, אמר לו תלמידו כי הרופאים אסרו עליו לצאת חתת השמש הקופחת וביטל את הדברים, (האזת על אף שכל יום אכן הקפיד למעט לצאת בשמש ולשיעור היומי בשיבה היה ר' אברהם צוקר לוקח אותו הלך וחזור), והלך כהרגלו עם הגרביים על הרצפה והחול הרוחת בסמוך לחומה לבד עד סוף בית החיים ובאמצע הדרך ביקש מתלמידו הרב אמ"ב שיגיד לנהג לאסוף אותו מרחוב חזון איש.

ואף בשנה שעברה הקפיד על אף חולשתו לנהוג כסדר הנ"ל וצעד את כל בית החיים מקצה לקצה עד לרחוב חזון איש, בחלישות הגוף ובתשישות גדולה ואמר את ברכת 'צידוק הדין'. ולאחר מכן בהמשך היום ובמוצאי תשעה באב שקע כהרגלו בתורה הקדושה בשקיעות נוראה וקיים את סדרי לימודו הקבועים.

איכה יִשְׁבֶּה חֲבַצְלֵת הַשָּׁרוֹן וְדָמָם רֵן מִפִּי נוֹשָׂא אֶרֶן וְנָעוּ מִמִּשְׁמֹרוֹתָם כְּהָנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן. יְתוּמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב, עַל זֶה הָיָה דָּוָה לִבְנוֹ, כִּי נָטַל כְּבוֹד בֵּית מִאֲוִינֵנוּ, אוֹי מֶה הָיָה לָנוּ. הַחֹמֶל עַל דָּל חֹמֶל עַל דָּלוּתָם, וְרֵאָה שְׁמֹמֹתָם וְאָרְךָ גְּלוּתָם, רַפָּא נָא אֶת שְׁבָרָם וְנַחֵם אֲבֻלָּתָם כִּי אֲתָה שֹׁבְרָם וְאֲתָה אֵילֻתָם, חֲדָשׁ יָמֵינוּ כִּימֵי קִדְמוֹנֵי, כְּנֶאֱמָר בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ד'.

בין הזמנים כבר כאן
ובאופטיקה 109 מחכה לכם

**מבצע מיוחד
לבני עלייה בלבד**

**עד
20%
הנחה
על כל החנות**

מסגרות, עדשות,
מולטיפוקל, מתכחות ועוד
- הכל ברמה הגבוהה ביותר
ובמחירים שמכבדים אתכם!

בהצגת תעודה בלבד

**אתם רואים
טוב?!**

סניפי הרשת:
ירושלים - יונה 1 גאולה • בני ברק - רבי טרפון 2
ביתר - הר"ן 6 | בית שמש - נחל זוהר 3 | נתיבות - סמילן 42

אופטיקה 109

טלפון רב קווי: 1599-510-910

רבני קהילות הקודש שליט"א נועדו לחיזוק וביצור ציבור בני התורה

התכנסות מיוחדת ורבית רושם של רבני קהילות ציבור בני התורה בראשות מרן שליט"א לעמידה על המשמר לחיזוק בדקי הבית ובפרט הנסיונות האורבים בימי בין הזמנים

מ. רושגולד

ישראל ישראל היושבים על מדין שיהיה בידם הכוח והזכות לעמוד על דבר ד' זו הלכה ולהדריך ולנווט את המשך פריחת קהילות הקודש בדרך המסורה מרבותינו נוחם עדן מרגן הדרכי שמואל ורבינו אשר הכהן זללה"ה

במהלך הכינוס נשמעו דברים בדבר החובה הגדולה המוטלת על כתפי רועי קהילות הקודש הרבנים שליט"א, להחזיר היטב את תחושת הרוממות וההבדלות מרוח הרחוביות, המאיימת לחזור אל בתי היראים.

בסיום הכינוס הוחלט על דרכי הפעולה בעמידה על משמר קדשי ישראל ואיש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק.

בנוסף עורר מרן שליט"א והרחיב בדברי הדרכה לרבני קהילות בדבר הצורך בעמידה על משמר צביון בתי הכנסת וחיי קהילות הקודש לבל יחדרו בהם רוחות זרות והמשך הצעידה ברוח ובדרך ישראל סבא. בסיום העניק את ברכת קדשו לכלל רבני

ביום שלישי השבוע התכנסו חלק נרחב מרבני קהילות הקודש של ציבור בני התורה בארה"ק במעונו של רבינו מרן עמוד ההוראה שליט"א לחיזוק וביצור קהילות הקודש והמשך התלכדות ציבור היראים וביסוס חומות הקהילות הקדושות. בכינוס נשמע בקשש רב דבר ד' ברמה מפי מרן עמוד ההוראה שליט"א, בדבריו עורר על הצורך לבצר ולכונן את קהילות הקודש בהתלכדות יראי ד' המבינים בעם, ועל תפקידם של קהילות הקודש בעת הזו למול בלבולי ותהיות הזמן ומקרינו.

הצלת החינוך הטהור בארה"ק:

מעמד יסוד והקמת קרן "מפי עוללים" למען המוסדות עטה"ק

בהתכנסות מיוחדת במעונו ובראשותו של רבינו מרן עמוד ההוראה שליט"א הוקמה קרן הסיוע למוסדות החינוך הטהור בארה"ק של ציבור בני התורה המבינים בעם * בשבוע הקרוב צפוי להתקיים כינוס נוסף ורב רושם בו יתכנסו מנהלי מבצרי החינוך הטהור עטה"ק

מ. רושגולד

על מנת לעורר לב נגידי עם תמכין דאורייתא להירתמות למען מוסדות הקודש ושיגשוגם.

כך גם במסע שערך מרן עמוד ההוראה שליט"א לארה"ב, נכנסו לפקוד את מעונו ולהתברך נגידי העם ומרן שליט"א עורר את ליבם לעמוד בכל עוז לימין מוסדות החינוך הטהור.

במהלך המעמד שנערך השבוע בירך מרן עמוד ההוראה שליט"א את מוסרי הנפש שקבלו על עצמם לעסוק במלאכה שיראו ברכה בעמלם בליכוד הכוחות ומיצוי היכולת להנגיש בפני העשירים את הזכות האדירה לעמוד לימין הצלת החינוך הטהור והמשך מסורת ישראל. בטרת החינוך בדרך ישראל סבא.

בסיום המעמד הוכרז כי בשבוע הקרוב יתקיים כינוס נוסף ורב רושם בו יתכנסו מנהלי מבצרי החינוך הטהור עטה"ק.

התקופה האחרונה על הצורך ההכרחי לעמוד לימנים של מוסרי הנפש מנהלי המוסדות שליט"א המכתתים רגלם בניכר ונאבקים למען קיומם של המוסדות הקדושים, ולסייע בידם סיוע שיש בו ממש. מרן שליט"א אף פעל

מעמד מיוחד התקיים השבוע במעונו ובראשותו של רבינו מרן עמוד ההוראה הגר"ע אויערבאך שליט"א בשכונת בית וגן בירושלים, בכדי לעמוד לימנים של מוסדות הקודש המתנהלים בעצמאות חינוכית מלאה עטה"ק ואשר מתנגדים מתקציבי השלטונות כהוראת רבותינו הגדולים מרנא הדרכי שמואל ומרנא רבינו אשר הכהן זללה"ה, בכדי לגייס תרומות מנדיבי העם בארץ ובגולה למען המשך שגשוגם של מוסדות החינוך.

מאז נעלה הענן ומרנא רבינו אשר הכהן זצוק"ל נתבקש לשיבה של מעלה, נוצר צורך לעמוד לעזר ולאחיסמך, ולסייע למוסדות החינוך שרבינו הגדול זצוק"ל מסר נפשו עליהם. מרן עמוד ההוראה שליט"א מעורר בכל

לראות את הלבן בעיניים

גם
טכנולוגיית
טיפול אוטומטי
בכתמים*

וגם
תוכנית
ליישור קמטים
וגיהוץ קל

כביסה של תשעה ימים מחכה
למכונה המושלמת שתטפל
בכל הבגדים שהצטברו
בוש WGG244ZHIL בעברית
עם טכנולוגיה ייחודית להסרת
הכתמים הקשים ביותר
כולל כתמי שמן, דם, יין ודשא*

מעל ל- 15 תכניות
לניקיון מושלם

קיבולת ענקית
9 ק"ג - 63 ליטר

פאנל פיקוד
וצג בעברית

אופציית גיהוץ קל
להקלה בגיהוץ

טכנולוגיית AntiStain
טיפול אוטומטי בכתמים*

מוקד הזמנות ארצי: 2757 * WWW.KERENBY.CO.IL

מבית
קרן בני ישיבות

מודיעין עילית
רבי טרפון 25
חדש

נתיבות
יוסף סמלו 10
(קרסו טרייד)

חיפה
ברכת משה 29

אשדוד
אליעזר בן הורקנוס 16

בית שמש
נחל ניצנים 8
(מתחת יש חסד)

ביתר עילית
החווה מלובלין 35

ירושלים
מלכי ישראל 53
גאולה

סניף ראשי ב"ב
רבי עקיבא 29

"צריך למסור את הנפש על הגזירה בפועל ממש"

שבנושא הזה אין וויכוח כל מי ששומר תורה ומצוות הולכים פה ביד אחת למסור את הנפש נגד גזירת הגיוס".

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: "אם יש בעיות עם הצבא, יש על אדם חובה לא להשאר בארץ. חובה גם לחלל שבת ולרדת מהארץ".

כמו כן הוקרא במעמד מכתבו של הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א. וכן הוקראו מכתביהם של כ"ק האדמו"רים: מבעלזא, מבאיאן, מסלונים ומוויזניץ שליט"א.

את הכינוס פיארו עשרות אדמו"רים ראשי ישיבות דיינים ויושבי על מדין, מכלל העדות והחוגים.

בסיום המעמד נאמר ברגש רב ובתחינה קבלת עול מלכות שמים וסליחות ע"י הגאון האדיר רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א. וכמו כן הוכרז על יום תפילה ותענית בערב ראש חודש אלול הבעל"ט.

מתוך החלטות העצרת

הננו להבהיר בזאת את דעת התורה והאמונה כפי שהנחילנו אבותינו מסיני:

א. ציבור עמלי התורה המה

שליט"א והגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א.

הגאון הגדול רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א זעק בדבריו החוצבים: "לא יתכן שמי הולך לצבא הוא יצא משם אותו דבר, זהו גזירת שמד ממש, ומי שהולך לשם הוא מאבד את עצמו לדעת מבחינה רוחנית, וחייבים למסור את הנפש על זה, וכל מרביץ תורה צריך לחנך על זה ורק אז נוכל לומר: 'דינו לא שפכו את הדם'".

כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א אמר בדבריו: "כל המטרה שלהם זה לעקור תורה ויראת שמים בעם ישראל ורוצים להשמיד אותנו כפשוטו. צריך למסור את הנפש בפועל ממש. צריכים לדעת

כינוס מחאה וזעקה נוראה כנגד גזירת השמד הנוראה של גיוס בני הישיבות, התקיים השבוע בליל יום חמישי באולמי 'סקויה' שבגבעת החמישה, בראשות מורן ורבנן גדולי התורה והחסידות שליט"א אשר יצאו במחאה אדירה וקריאה נרגשת להצלת בני הישיבות בהכרזה אדירה: "אל תגעו במשיח!"

הכינוס נפתח באמירת תהילים ו"ג מידות של רחמים בקול בכי על הגזירה הנוראה המאיימת לכולת ולעקור את כל הקדוש והיקר, על ידי הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א.

במרכז מעמד המחאה נשמעו משאותיהם החוצבים של הגאון הגדול רבי מאיר צבי ברגמן

"וכבוד עשו לו במותו זה ישיבה על קברו"

באים אנו בקריאה של חיבה לציבור בני התורה להכיר טובה לנשמתו של רבינו הגדול מרן ראש הישיבה זיע"א

ולבוא לעזר ולאחיסמך לישיבת בין הזמנים המתקיימת במעון קודשו של רבינו זיע"א

ניתן להקדיש ימי לימוד בפלא' במספר 05331 14497 או בנדרים פלוס ע"ש "בית הרב וסרמן"

בברכת התורה

עול תו"מ, על כן בשעה שמנסים באיזמים ובפיתויים לפתות את האברכים והבחורים להיכנס לצבא, חובתם לדעת כי אסור להם ללכת לשום מסגרת צבאית בשופר"א, וכבר ראינו לדאבון לב חרדים שהתגייסו לצבא ונהפכו להיות מחללי שבתות ופורקי עול ובזוי כל קודש רח"ל. ועל כן כל בחור ואברך יעשה כל לעמוד בעוז באמונתו ולא להתפתות ללכת לצבא.

היהדות החרדית כולה על כל ההשלכות החמורות שיגזרו מכך. ג. סוד ויסוד קיומו של ציבור היראים בהליכה בדרך התורה והיראה על טהרת הקודש, מתוך התבדלות מוחלטת מכל חיי ומושגי העולם החילוני של פורקי עול תורה. הצבא מסגרת שכל מותו פריקת עול מלכות שמים, מי שנכנס לשם מעמיד א"ע ואת צאצאיו ועתיד דורותיו בסכנה עצומה של פריקת

על פתיחת "מסלולים ייעודיים לחרדיים", או "מסלולים חרדים אזרחיים", ועל כן פונים אנו אליכם הורים ומחנכים, בשעה בה שורר בלבול רב, הרי שמאחריותכם על הפקדונות היקרים שבידכם, תנו דעתכם על נפש מחמדיכם ועל עתידם הרוחני, לחנכם ולהזהירם באזהרה כפולה ומכופלת שלא ליפול בפח רשתם, כי הכל נעשה כהטמנת מלכודת מסוכנת לעתיד

מובחרי אומתנו, מקיימי הבריאה, ועליהם גאווה ותרפא. אנו מכריזים ומזהירים: "אל תגעו במשיחי", אל תהינו לפגוע בשום בן תורה. כי כל מיעוט והפחתה כלשהי של הוגי התורה, סכנה גדולה היא לכל יושבי הארץ, ובפרט בעת הזאת עת מלחמה. אדרבה, שובו אחים לכור מחצבתכם והצטרפו והוסיפו חיילים ופלוגות נאמנות לתורתנו הקדושה ובכך תרבו שמירה עלינוה לעם היושב בציון, ולידע ולהודיע כי אין כל כוח וזכות לאי מי להציב מכסות ויעדים והגבלות כל שהן.

ב. ייאמר ברורות: שום סנקציות וגזירות, עונשים ומעצרים, לא ישפיעו עלינו כמלוא נימא להסיטנו מאורחותינו, כי לא מפיהם אנו חיים, אלא ממנהיג העולם מעוז מבטחנו. כך התנהגו אבותינו מדורי דורות, אשר כל קושי ועינוי לא יכלו להזיזם מאמונתם היצוקה כסלע, וכל הניסיונות רק הגבירו את דבקותם בקל חי, ובכל עת ועונה הכריזו בעוז ובגאון "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד", וקיימו במסירות נפש את הנאמר "ואהבת את ד' אלוקך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך". ואף אנו נמשיך בדרכם לעולמי עד, כי זאת התורה לא תהא מוחלפת. מנגד רואים כל העת את הניסיונות בפיתויים שונים על מנת למשוך ולצוד בחורים ואברכים לצבא, כאשר מצימתם מוצהרת ללכוד מטובי בניה של היהדות הנאמנה, והינם מכריזים כביכול

קהל אלפים השתתפו בעצרת מרכזית שהתקיימה בליל חמישי השבוע כנגד הגזירה הנוראה בעיר התורה לייקווד שבארצות הברית. ראשי הישיבה שליט"א. בקול קורא נכתב: "קול נהי נשמע מציון, גזירת גיוס בני הישיבות הק' אשר לומדי תורה ובנין עולם התורה בכלל עומדים בסכנת קיום והריסה ר"ל ואשר הוא סכנה נוראה רוחניות על כל הציבור".

בסיוע דשמיא

מאבחת ומטפלת רב תחומית
נטרופתיה/פסיכותרפיה הוליסטית וטיפול באומנויות

קופיריט: 0527645997

הכל בתדר

קשב, ריכוז ולמידה
הקלה במערכת הנשימה
חיזוק בשרירים
נאבים
חומצת אמינו
ויטמינים ומינרלים
תזונה ואלרגיות
מצבים רגשים

מאבחת ומטפלת רב תחומית מוסמכת ועתירת ניסיון בטיפול רב גילאי
תעניק לכם בעזרת ד' טיפול מקצועי בהתאמה אישית
באמצעות טכנולוגית תדרים הפועלת על הגוף במגע חיצוני עדין
בשילוב שיטות הוליסטיות. כדי שתהיו בריאים ותרגישו הכי טוב.

הצטרפו לשירת הממליצים וחיגו:

0527645996

אבחון תדרים וקואנטום/אבחון זיס למימוש הפוטנציאל הפיזי הרגשי והקוגניטיבי/גרפולוגיה/אבחון תעסוקתי/קשב ריכוז וקריאה/רפלקסולוגיה ומגע/נזולים באוזניים/גמילה/סנסומוטוריקה/פרחי באך ושמנים אתרים/תרפיה באומנות הבעה ויצירה/חרדות והעצמה רגשית/תזונה ואלרגיות

הסדר עם קופ"ח

מקבלת נשים וילדים

הקליניקה באזור המרכז

קידום מהפכני בס"ד לילדי הת"ת על טהרת הקדוש

במלאת ג' שנים להסתלקות גאב"ד ירושלים זצוק"ל

ראיון מיוחד עם מקורבו הגאון רבי דוד הירשמן שליט"א
ראש ישיבת 'תפארת יוחנן' ומגיד השיעור בביהמ"ד 'שערי טוביה'

בשערי טוביה

מאיר יעקובי

וההנהגות אותם חוויתם בצל הקודש
לשמע מבוקשנו פותח איש שיחנו בעובדא
מפעימה, וכך קולחת השיחה ועוברת מסיפור
למשנהו:

אתאר בפניכם מספר ניואנסים דקים
שמהם ניתן ללמוד על הדקויות בהם חי
בזהירות של דקדוקים בבין אדם לחבירו.
בליל יו"ט של שבועות מידי שנה היה
רבינו ניעור כל הלילה ולומד כאברך צעיר
עם כל המרץ מבלי להירדם לרגע, ולאחריו
התפלל עם הנץ החמה. שנה אחת להפתעתנו
פתאום ראינו במניין השני, את מרן הגאב"ד
נכנס לבית המדרש לקראת סיום תפילת
מוסף.

מה מתברר?

אחד מהאורחים שהתפלל במניין הוזמן
לסעוד את סעודת החג במעון קדשו, והגאב"ד
הגיע לבית המדרש כדי למנוע את טרחתו של
אותו יהודי לחפש את ביתו.

והלא פלא הוא. הוא הרי למד כל הלילה
ובודאי היה עייף, אך במקום לחטוף תנומה
של מספר דקות, הוא יושב בבית המדרש
ומחכה לאורח כדי למנוע במעט מטרחתו.
ובמה מדובר? הראשון שאותו היה שואל,

והשיב: לא ולא! הם מגדולי הדור, שאצלם
החלק הנסתר כפול ומכופל מהחלק הגלוי
לעין כל, ולולא שחלק הנסתר היה רב על
הנגלה, בלתי אפשרי היה להגיע לאותו שיעור
קומה שאנו רואים אצלו בגלוי.

בדברים אלו פותח איש שיחנו הגאון
רבי דוד הירשמן שליט"א ממתפללי המנין
הקבוע של כ"ק גאב"ד ירושלים הגה"ק בעל
השערי טוביה זצוק"ל, ומגיד השיעור בבית
המדרש, ואומר: יסוד זה של רבי שלמה זלמן
מתאים ביותר כדי לתאר במעט את רבינו.
מצד אחד ראו את פשטותו וענוותנותו בהם
התייחד ביותר לשמור על אורחותיו, ואת
צנועים חכמה. ויחד עם הכולל בלטה גדלותו
המבהילה בנוגע למילי דשמיא.

בין אדם לחבירו

רבות נכתב בדבר עמידתו בפרץ ואשר
עמד בראש מערכות ישראל בצוותא חדא עם
רבותינו הגדולים מרנא הדרכי שמואל ורבינו
אשר הכהן זללה"ה, ברצוננו בשיחה זו לעמוד
על חיי היום יום קצות דרכיו בתהלוכות חייו,

אם חפץ היית בשנים קדמוניות לדעת מי
הם הל"ו צדיקים נסתרים שבדור, המלאכה
היתה די פשוטה וקלה. היית יוצא לשווקי
העיירות, פונה לסמטת החלבנים ולסמטת
הסנדלרים, מתחקה ועוקב אחר שיגם ושיחם
ומוצא אותם. ישובים הם בכ"ך הצר, קסקט
לראשם, וארשת 'עמ-רצות' ותמימות על
פניהם, ובין תיקון נעל למשנהו חוטפים
בהבלחה את הספר המוחבא מתחת למכונת
התפירה, ממלמלים מילים מבלי הבחן,
ובביתם על יד מיטתם שוכנת הקופסה
המסתורית הנעולה בתמידות... - או אז ידעת
כי הגעת אל היעד הנכסף. פה פה שוכן לו
ה'לוניק, אצלו אתה יכול לפעול, ואותו
הינך מוכרח לדחוק עד שתקבל את הברכה
המיוחלת.

שאל נשאל מרן הגרש"ז אויערבאך: מיהם
הל"ו צדיקים נסתרים כהיום? - האם גם
היום צריך לחפש אותם בשווקים? האם גם
היום מסתתרים הם כבעלי מלאכה פשוטים
בינות לשוסטערס ולמילקמענס (הסנדלרים
והחלבנים)?

בודאי היה יכול להפנות אותו לבית שכולם הכירו, אבל לא. כמה שפחות טרחה של יהודי שווה יותר מהכל.

עיני ראו ולא זר, כיצד רבינו שם ליבו לראות שהגיע אורח שאינו מכיר את סדרי בית המדרש, ומתבייש לחפש ממחטת טישו לעצמו, וללא אומר קם רבינו ממקומו לעזור לאותו יהודי.

גם באחד מערבי הפסחים דפקתי בביתו וכשפתח ראיתי אוויר באמצע ניקיונות הבית וכל הרצפה מלאה במים, ניסיתי להשתמט ולהגיד שאבוא מאוחר יותר, אבל רבינו אמר בנעימות: "מדוע? זה הרי המצווה וחלק מעבודת היום! בערב פסח ה'דרך' הוא שדורכים על הרצפה הרטובה, ואין זה נחשב כהריסת הספוגה..." ולא נותרה בידי ברירה אלא להיכנס.

להשתתף עם הזולת

בליל שבת נמשכה אמירת ה'גוט שבת' במשך זמן ארוך ביותר, כל אורח קיבל יחס אישי והתעניינות, עם הילדים צאן קדשים היה מדבר בכזו לבביות ומברכם בכל לב. ואצל המתפללים הקבועים היה מתעניין ושואל, מיינץ ומקשיב, אומר מילה טובה וגישמאקע ווארט או משוחח עמהם בדברי תורה, אבל מעולם לא קרה שדיבר שיחת חולין במילי דעלמא.

פעם אחד המתפללים שעבר מקרה קשה ונפצע פציעה חמורה, ניסה לתנות לפניו ולדבר עמו בקובלנא על כל אשר קרהו. אמר לו רבינו: "העבר אֵין, מה שהיה היה, תשכח מזה. זה לא יעזור לך במאומה לדאוג את דאגת האתמול, תשיח את דעתך לחשוב על איך לטפל ומה לעשות הלאה. רק אם תרפה מקורות העבר, אז תבריא במהרה."

לא נורא, גם אתה תגדל כמוני... גם אני גדלתי בלי אבא ואבא...

וכך ראו אצלו, מעולם לא היה מזכיר את הצרות הרבות שעבר והיסורים הנוראים שהיו מנת חלקו, אלא תמיד שאף והסתכל קדימה. זאת מלבד בחריגה שהייתה קיימת אצלו, כשהיתה תועלת להשתמש בכך כדי לעודד ולתמוך באחרים להתקדם קדימה.

לדוגמה: בחור שהיה שנים יתום מאביו, ופקדה אותו צרה נוראה שגם אימו הסתלקה לפתע, אין לו אב ואם והוא נותר יתום עגול לבדו והיה שבור ורצוף לגמרי, בני משפחתו והעוסקים בצרכי ציבור עלו עמו לביתו נאוהו קודש אולי כאן יפתח הבחור.

או אז ישב עמו רבינו הגדול למשך זמן רב, ופתח לפניו את צפוני ליבו - "לא נורא, גם אתה תגדל כמוני... גם אני גדלתי כמוך יתום

מאבא ומאמא מאז הבר מצוה שלי, כמעט כל אחי ואחיותי נרצחו באכזריות נוראה ונותרתי לבדי - אתה רוצה לגדול כמוני או יותר? - מעולה. הנה כמוך כמוני, גם אני יתום עגול, ואם כך הרי שתגדל כמוני" - כאן לפתע ענוותנותו נעלמה לגמרי. בצורה זו התבטאה ה'עזות קדושה', להכיר את מקומו וגדלותו בשביל לעודד ולעזור לאחרים.

סעודות השבת

מידי שבת בשבתו נהג לארח על שולחנו בחורים ותושבי ארצות הגולה שגלו למקום תורה לקנות דעת וחכמה בישיבות הקדושות כאן בארה"ק, הפשטות והנעימות שלו היו להפליא, הוא היה מקבל כל בחור בכזו נעימות וגישמאק - משוחח עמהם על משפחתם ותמיד מוצא איזה קשר וקרבה משפחתית או מכרים משפחתיים משנים קדמוניות, כדי לתת לבחורים הרגשה ביתית נעימה.

וכן היה מחזק ומעודד על המרחק מהבית, מזכיר את שנותיו בישיבה לבדו ללא קרובים ומשפחה. פושט את לבטיהם וקשייהם, מעודד ותומך בדבר החשיבות לגלות למקום תורה. וכמובן מדבר עמהם על הסוגיות הנלמדות בישיבה. וכל זה היה מתוך בפשטות כזאת כדבר איש אל רעהו.

דקדוק ההלכה

רבינו היה איש הלכה מובהק והותיר חותם בעולם הפסק, מה זכיתם לראות חת השיחים בדקדוק ההלכה?

אציין כמראה מקום מספר נקודות מחיי היום יום להם הייתי עד.

בשנים הראשונות נהג לערוך בלילות שבת מה שמכונה ביידיש - 'באטע', שבת אחים גם יחד בסוף הסעודה קודם לברכת המזון, בו נאספו בצוותא חזא לשיר זמירות שבת ושירי התרוממות, והיה מדבר דברי אלוקים חיים, ולאחר מכן היה מחלק פירות ומברכים ברכת המזון.

זכינו לראות בעריכת השולחן דקדוקי ההלכה שהיו עד להפליא, גם בדברים שאינם ידועים, או בחששות לצאת ידי כל השיטות גם בחומרות שלא התקבלו להלכה. לדוגמה: תמיד הקפיד קודם ברכת המזון לכסות את הלחמניות, שלא יהיו מגולות כשמברכים, וכדברי השולחן ערוך (קפ, ב) שלא להשאיר פת שלמה על השולחן (עיי"ש בנ"כ). כך תמיד קודם לברכת המזון הקפיד לאכול שוב חתיכת חלה, מאחר שעבר זמן מאז תחילת קביעת הסעודה, למרות שלא עבר זמן שיעור עיכול. וכן הקפיד לאכול מצות למשך זמן רב אחר הפסק.

מהמשב"ק המסור הרה"ג רבי עמרם

שפירא שליט"א שמעתי, שבכל ערב שבת היה נכנס למטבח ופותח את הנייר כסף שהיה על כל המאכלים בבלעך, שלא יססה את הצדדים. לא היה איכפת לו שהאוכל יתייבש, העיקר להזהר גם מגדנוד רחוק ביותר של איסור בשבת.

את כל דקדוקי ההלכה היה עושה בצורה אגבית, הגאב"ד הצניע אותם בתוך כדי הדברים כביכול הוא עושה פעולה טבעית פשוטה, ולא שעשה פעולות להדיא. רק מי ששם עינו וליבו מידי שבוע להתחזקת אחר אורחותיו ופעולותיו, היה יכול להשיג לב לראות כיצד כל הנהגה וכל פעולה מדודה ושקולה.

לרומם קרנו של האבא בקרב בנו

תמיד היה מכבד את המשתתפים בכזו נעימות וחביבות, וכשהגיעו ל'באטע' אב עם בנו נהג לכבד את האבא בברכת המזון, כדי שיתרומם קרנו בלב בנו. וגם באנשים ששיער שכבר בירכו קודם, היה שולח את הגבאי לפי תומו לכבד את האבא: "תזמן לנו" - וכשהיה משיב שכבר בירך אמר: "אה. כבר בירכתם? - נו, אז שמישהו אחר יברך", רק כדי להספיג אצל הבן הערכה וכבוד לאביו.

רבינו היה ער תמיד להשיג לב מי היו המשתתפים האורחים שהגיעו, וכששם ליבו לנכד של אדמו"ר פלוני, רב אלמוני או אדם נכבד אחר - היה מזכיר 'דברי תורה' מזקניהם - שלא נהג להזכיר על פי רוב - כדי לתת להם את ההרגשה שהם בבית, 'אין דער היים'.

בכלל ה'דברי תורה' היו מקיפים בשילוב נדיר במינו, רבותיו המובהקים של הגאב"ד הרי היו על דרך הישיבות הליטאיות - הגאון רבי משה שניידר וגאון המוסר הגה"צ אליהו אליעזר דסלר בעל המכתב מאלהו זצוק"ל, ודברי התורה התאפיינו פעמים רבות בפלפולים ו'לומדי'שע תורת' כדרך עולם הישיבות על פרשת השבוע, כשהוא מקיף רבדים ונידונים מכל רחבי התורה.

ומאידך היה אומר דברי תורה ע"ד בית אבותיו מרנא החתם סופר, יחד עם פנינים יקרים מגדולי החסידות. ונוסף על זאת, כאמור, כשראה אורחים שהכיר יוחסיהם, שילב בתוך הדברים גם דברים מבית אבותם בצורה טבעית - כך שכל אחד קיבל ישר מביתו עומר לגולגולת אישי...

הדברי תורה המלאים מזן אל זן היו העונג שבת' הצרוף ביותר ששייך. עונג הנשמות כפשוטו.

דן 'כוכב ראש' בכל שאלה

פעם באמצע עריכת השולחן נכנס בסערה

כארי וכגיבור בשדה הקרב, ועמד בראש כל מערכות הדת. כאן כבר הוא לא אותו אדם מוצנע שלא עושה מעצמו מאומה, וממש מסתיר את כל הליכותיו בקודש וגדלותו העצומה בתורה. כאן הוא המצביא והלוחם הגדול העומד בראש, ושומר בכל משמר לבל ישנו אפילו קוצו של י"ד - בין אם זה בגזירת הגיוס הנוראה, גזירת החינוך, חילולי שבת, חיטוטי שכבי, ושאר הפרצות הנוראות.

אינני מדבר רק על מערכות הדת והפרצות השונות, בכל פעם שזה הגיע למילי דשמיא, כאן הוא כבר ידע היטב את מקומו.

רבינו מעולם לא התערב בענייני בית המדרש, הוא היה כ'אחד מהמתפללים' - כשביקשו ממנו לדבר, הוא הסכים, אבל לא מעבר.

אולם בזמן שבין תפילת מנחה למעריב שהיו סמוכים לשקיעה בימי חול המועד פסח וסוכות, ובשאר זמנים בהם היו דקות פנויות - כאן לפתע הוא הרב, והיה תמיד מתיישב למסור שייעור בהלכות חול המועד, ספירת העומר או במשניות של היום טוב, כדי שהציבור לא יתבטל ויבטל את הזמן לריק.

היו רבים שבאו להקביל פני רבם ברגל, היו שביקשו לשאול שאלות. אבל לא עכשיו, שהזמן לא ירד לטמיון חלילה, גם אם מדובר בכמה דקות בודדות.

פעם בשבת חול המועד סיימו את הקבלת שבת (בנוסף ספרד מזמרים גם את הקטעים הראשונים והאחרונים של 'לך דוד') ונותרו 2-3 דקות עד הגעת זמן תפילת מעריב, הסתובב רבינו במקומו לכיוון הציבור ואמר: "ברצוני ליישב בס"ד את קושיית המהרש"א בפסחים, דהנה בפסחים (דף סג ע"א) איתא שהשוחט את הפסח על החמץ עובר בלאו, ומדייקים תוספות על אתר, דאמנם עובר על לאו אולם הקרבן פסח כשר, מפני שלא שנה עליו הכתוב לעכב.

והקשה המהרש"א דהא לכאורה הא שנה הכתוב דכתיב: "לא תזבח על חמץ וגו'", וכתיב: "לא תשחט על חמץ וגו'". וביאר רבינו דהא לעיל (בדף ה) רבא דרש מפסוק זה ד"לא תשחט על חמץ" - שלא תשחט הפסח והחמץ עדיין קיים, שחמץ אסור משעה שישית, ואם כן יוצא שכבר למדנו דרשה מפסוק זה, ותו לא שנה בו הכתוב.

אדהכי והכי כבר עברו הדקות הספורות לתפילת מעריב, רבינו סיים את ישובו לקושיית המהרש"א, הסתובב בחזרה למזרח וסימן לחזן להתחיל את תפילת מעריב. כך וידא הציבור לא יתבטל לשתי הדקות עד לזמן התפילה...

התמדה ויגיעה

רבינו היה יושב בשבתות משעות הצהריים

כחד מקמאי - מאי משמע?

"ק"יין פרעמדע תנועה האט הער נישט געמאכט פאר א מענטש" - "לא היתה אצלו אפילו תנועה זרה אחת שעשה להרשים אחרים או מפני שרואים" - כולו בלתי לה' לבדו.

ולכך שם לב רבי מרדכי במהלך אותה שבת שהיה אצל רבינו הגדול, שעבודתו בקודש היתה באותו אופן במדויק, בין אם זה היה לפני מאה איש, אלף איש או איש אחד, הכל באותה פשטות.

והוסיף רבי מרדכי, שמעלה זו לא ראה גם אצל 'גדולי תורה מפורסמים'.

הוא עדינו העצני

על רבינו ניתן להמליץ את מאמרם ז"ל (מו"ק דף טז ע"ב): דוד המלך "הוא עדינו העצני - כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ".

בשעות הכולל היה יושב בין האברכים כאחד מהם ממש, אפילו לא במקום מוכבד, ולא פעם היה ניגש לאברכים בני הכולל ככזו פשטות לשאול אותם ולדון עמם על הסוגיה, ללבן יחד ולחשבן את הסוגיה לפי שיטות הראשונים, ואיך הם הבינו את דברי התוספות. כמו כן הוא מינה את בן אחיו לשמש כראש הכולל. איך בין א כולל יונגרמאן - היה נוהג לומר - 'אני אברך כולל'. וזה היה כך פשוטו כמשמעו - לא היה דבר אחד בו רבינו היה שונה מהאברכים בתוך הכולל.

זאת מלבד התמדתו ויגיעו שהיה ממש להפליא, כיצד הוא יושב מהדקה הראשונה של הכולל ועד למנחה בהתמדה וביגיעה עצומה מבלי לקום אפילו פעם אחת לשתות או לצאת, דבר שקשה ביותר אפילו לאברכים צעירים, כל שכן לאדם בן גילו. ולא פעם היו צריכים לעוררו שהגיע הזמן להתפלל.

כל זה במילי דבין אדם לחבירו, כשווה בין שווים ממש ולא חס על כבודו במאומה.

שלא לבטל זמן לריק

אבל ברגע שזה נגע בדברים שבקדושה, כשראה פרצה בחומות הדת - הסתער

אחד עם 'שאלה קשה ביותר': "בנו הצעיר ננעל בתוך החדר, האם מותר לשבור את הדלת בשבת". הלה היה אחוז בסערה - מה עושים? האם מותר לפרוץ את הדלת, או שהבן ישאר נעול בתוך החדר כל השבת.

כמובן שזו הלכה פסוקה ופשוטה שכבר התבארה בגמרא מפורשת בפ"ב דיומא (דף פד ע"ב), והגמרא גם מוסיפה ואומרת שמוותר להוציא אגב אורחיה מהחדר דברים נוספים, וכנפסק בשולחן ערוך (שכח, יג ובמשנ"ב שם).

אבל רבינו פנה למורה הוראה שישב לימינו ו'דן עמו' ב'כובד ראש' כיצד להכריע ב'שאלה הסבוכה', ורק אז הורה לאבא המודאג שהדבר מותר, שחלילה יהודי לא יתבזה, ושלא יחזור לביתו עם נקיפות מצפון שאולי זה לא מותר לכתחילה...

כך כשהרגיש פעם אצל אחד מהחזנים בימים נוראים שהציבור לא כל כך מתחבר וחשש לכבוד בעל התפילה, הסתובב רבינו בין הציבור, ומבלי שהלה ישים לב סימן בידו להצטרף לנעימה וללוות את החזן.

כחד מקמאי

איזו הנהגה טובה תוכלו לציין לנו כלקח השווה לכל נפש ללמוד בזה מדמותו הרוממה? שבת אחת הגיע השקדן המופלא מפארי ירושלים הגאון רבי מרדכי ברים שליט"א להתפלל בבית מדרשו לרגל שמחה משפחתית שנכדו התחתן עם נכדת רבינו. לאחר מכן בעת רצון נשאל רבי מרדכי איזו הנהגה טובה ראה אצל מרן הגאב"ד.

ומה משיב השקדן הנפלא ששנים רבות התסגר באותו בית מדרש 'אהל שרה' יחד עם מרן הגרי"ש אלישיב, ושבתקופת חוליו של אשתו הרבנית לא חזר לביתו כלל, כי אם הרבנית לא בבית, בשביל מה לחזור, והוסיף בימי חוליה שעות עד שקידתו המופלאה ולא יצא מפתח בית המדרש?

ענה רבי מרדכי שהוא "כחד מקמאי".

איתא בחז"ל שלולי שמושה רבינו שבר את הלוחות, הרי שכל התורה היתה כלולה בתורה שבעל פה ונלמדת מתוכה, ולא היה לנו את התורה שבעל פה כלל. רק על ידי שבירת הלוחות זכינו לתורה שבעל פה. על ידי השבירה של התורה, ים התורה פרה ורבה. עכשיו, אחרי כזו שבירה מתרחש "בראשית", חידוש מחדש שנוצר על ידי השבר הגדול.

דומני שדברים אלו נאמרו עליו עצמו, רק אחרי המלחמה הנוראה, ורק מתוך הקשיים הנוראים שהיו מנת חלקו - צמח מרן הגאב"ד זצוק"ל. רק מתוך שואה נוראה, צומח מנהיג בסדר גודל כזה, כשרבינו אור כגיבור חלצו וצהלתו היתה נסוכה על פניו וליבו מתוך חזויותא דיליה. לולי אותו שבר נורא, לולי הכאב הבלתי נתפס - לא היה יכול לצאת מנהיג בשיעור קומה כזה.

פסוק זה ראוי לקרותו בשלושת השבועות, בשבת חזון. ומה שייך פסוק זה לסיום התורה ולשבח של משה? ואומר את שיישב בתרגום שלי, שהנה

המוקדמות ולומד בהתמדה גדולה, לא היתה אצלו מנוחה, וכמה פעמים בשבת הגדול ושבת תשובה בהם היה מתארח בבית סמוך לבית המדרש שבו מסר את הדרשות להמון העם, הזדמן לי לעבור על יד החלון ולראות כיצד תיכף סמוך לסעודה הוא כבר ישב עם הדפים והכין את הדרשה בכזה פרישקייט וברען.

ממש לא פסק פומיה מגירסא, הרי אדם בגיל כזה צריך לצאת יותר, צריך לנוח יותר, צריך לעשות הפסקות תכופות יותר. אבל אצלו כל אלו לא היו. פעמים רבות כשהגעתי לבית המדרש בשעה מוקדמת קודם לתפילה, כבר היה רבינו ישוב בבית המדרש, לחטוף עוד כמה דקות של לימוד.

מרבניו קניתי את ההרגל הטוב לרשום בצידי הגמרא כל הערה או הארה, שאלה או פשוט שעלה לי בסוגיה. גליוני הספרים של הגאב"ד היו מלאים, לא היה אצלו עמוד ריק שהוא למד בהעברה, ואיני מדבר רק על הש"ס הגדול שלו, כרכי השולחן ערוך, רמב"ם ושאר ספרי היסוד. כמעט בכל ספריו הוא העיר והאיר עלי גליון.

ה'חג' אצלו, הפסגה של מועדי ישראל, היה 'שמחת תורה' בו היה מפזז ושמח בכל עוז, ושר בעצמו לפני הציבור את השירים: 'ברוך אלוקינו', 'שמח משה' ואין כאלוקינו, באותה מנגינה ששרו בבית אבא וכפי שנהגו ביישיבת שניידער'ס או הרב דסלר. בשמחת תורה היה תמיד במצב מרומם הרבה מעבר לרגיל. כי היא לנו עוז ואורה.

דווקא מתוך השבר הנורא נבראת ראשית חדשה

לסיום פונה איש שיחנו בדברי חיזוק ולקח נוקב: אמנם לקחת את חלק ה'תורה' של מרן הגאב"ד לא ניתן לקחת - 'ותן חלקנו בתורתך', לכל אחד יש את חלקו המיוחד לו. ולא ניתן לקחת מאחר את החלק שלו בתורה. מה שכן יכולים אנו לירש וללמוד ממנו, זה 'נחלתו' עדותיך לעולם כי ששון לבי המה" (תהלים קיט, קיא), מהשמחה העצומה שלו בתורה ניתן ללמוד ולקחת לעצמנו.

נכון ש'שטיקל תורה' לא ניתן לקחת ממנו, אבל את הזיס'קייט והפריש'קייט של יהודי בשנות התשעים שמתענג על כל ווארט בכזו חיות של בחור צעיר בן שבע עשרה, וההנאה שהיתה נסוכה על פניו כילד קטן שקיבל פעם ראשונה גדילה טעימה - את זה יכולים אנו ללמוד ולקבל ממנו.

בכל שנה היה אומר בשמחת תורה על סיום התורה: "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל", ופירש רש"י דקאי על שבירת הלוחות, וכי זה הפסוק המתאים לקריאה בשמחת תורה, הלא

בס"ד

פעילות לציבור בני התורה ירושלים | קיץ תשפ"ה

יום שני	י' אב	04/8	בנים	15:45 - 18:45	בריכת רמות ב'
יום רביעי	י"ב אב	06/8	בנים	14:00 - 20:00	מתחם מתנפחים באיזור בית שמש (שכונות: בית גן, ג'וש, חממה, רמת אשכול, רמת שלמה)
יום רביעי	י"ב אב	06/8	בנות	16:30 - 22:00	פארק המים ח"ח
יום חמישי	י"ג אב	07/8	בנים	11:00 - 17:00	מתחם מתנפחים באיזור בית שמש (שכונות: רמות נווה יעקב)
יום ראשון	ט"ז אב	10/8	בנים	9:30 - 12:30	בריכת רמות א'
יום ראשון	כ"ג אב	17/8	בנים	9:30 - 11:30	בריכת נווה יעקב
יום שני	כ"ד אב	18/8	בנות	9:30 - 11:30	בריכת נווה יעקב
יום רביעי	כ"ז אב	20/8	בנות	15:45 - 18:45	בריכת רמות ב'
יום חמישי	כ"ז אב	21/8	בנים	15:30 - 21:00	פארק המים ח"ח

הפעילות מיועדת אך ורק לתושבי ירושלים
ההשתתפות בפעילות מותנית ברישום ובתשלום מראש במערכת הטלפונית
ההורים מחויבים גם בתשלום.
ניתן להירשם לכל פעילות, יומיים לפני הפעילות
מוגבל ל-2 פעילויות לכל משתתף, או ביום הפעילות על בסיס מקום פנוי.
כל הפעילות על אחריות ההורים בלבד ללא שום אחריות של המארגנים.
מתחם מתנפחים רטובים מיועד לילדים עד גיל 13 אין לשלוח ילדים קטנים לבד. (יש להביא ילדים בגדי ים)

טלפון לרישום: 02-3132005 | אין ביטול לאחר ההזמנה, וכן אין למכור לאחרים

מאת יחיאל טרוביץ

בושנו מכל עם

1

הובאה בסעיף ז' מהחלטות העצרת: "כעת שבני הישיבות והאברכים יוצאים בימים הקרובים ל"בין הזמנים" והישוב בארץ ישראל נמצא בסכנה גדולה אנו קוראים ביתר תוקף להמשיך ולקבוע עיתים חזקים לתורה בבתי המדרשות... ולהימנע מטיוילים באופן בלתי ראוי לבני התורה ויראי השם...

מזכיר לכם משהו?
לנו זה הזכיר עצרת מסוימת לאור בצורת גשמים וזעקות חקלאים.
הפעם זה יהיה שונה?
ימים יגידו.

2

זה שוב קרה.
בשבוע שעבר עם היוודע השמועה הרעה, על השלכת בני עליה גיבורי חיל לבית הכלא, בגין סירובם לשתף פעולה עם גזירת השמד, יצאו בהמוניהם המוני בני התורה בכל מקומות מושבותיהם, במחאה אדירה לזעוק ולהריע, כנגד הפשע הנורא בפרט וכנגד גזירת השמד בכלל. נבלה נעשתה בישראל בפרהסיא לעין כל, ואין נוכל לשתוק כבלע את הקודש. היהדות התורתית בהוראת גדולי ישראל שליט"א וכמסורת רבותינו הגדולים זצוק"ל, תמשיך לעמוד על נפשה מידי מבקשי רעתה, מתוך תפילה שכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, בב"א.

היה מי שציפה, אולי, בכל זאת יצטרפו הפעם ציבורים נוספים. מוגזם אמנם לקוות מהם להשתתפות פיזית כחום היום, מול אגרופי הפלדה של עולם תחתון במדי משטרה. אחרי שנים ארוכות של הקפאה עמוקה, לעג מתנשא, וקיתונות בוז לכל ביטוי של מסירות נפש לד' ולתורתו, (מושכי הזנבות, זוכרים?) התחיינה העצמות האלה? ובכל זאת היה מי שחשב, שאולי, אולי

אמור לחדור אפילו את שריון האטימות. אבל לא. שום דבר. קרח דקיק לא נשבר שם. טמפרטורת חדר קפואה. כמו דיווח על תקלה טכנית, לא על טרגדיה נוראית. כאילו הכול מתוזמר, מסודר, מנוהל. כאילו זה לא באמת נוגע בהם.

היה זה אחד מארגוני הקירוב, המשתייך לאותו זרם פוליטי, שערך בחודש האחרון 'מגבית חירום'. לקראת המגבית נשכרה חברה לגיוס כספים, היעד היה אסטרונומי: 15.000.000 - לא פחות. שרשרת כינוסים מרכזיים, עמדות התרמה בכל 'שטיבל' מרכזי, עלוני יח"צ, כרזות, פרסום, מתרימים ועד ועוד.. ההסבר היה "לא מחמיצים את שעת הכושר". כעת נוצרה הזדמנות, חלון זמן, להשיב לבבות לאביהם שבשמים.

כל זה בשביל פעילות קירוב כזאת או אחרת חשובה ככל שתהא.

אך כאשר שומעים על ששה בחורים, שנפלו מעולמה של תורה לבאר שחת, כאן זה אחרת, אין צורך יותר מ"לשמוע ברור שאסור ללכת לצבא..."

נרענן את הזיכרון.
כינוס של כלל ראשי הישיבות תחת קורת גג אחת - זה לא דבר חדש. התרגלנו.

אחד מהם התרחש לפני כשנה ומחצה, בצהרי יום שישי כ"ו אדר ב' תשפ"ד, לאחר שהורה בג"ץ על חובת גיוסם של כלל בני הישיבות.

באותם ימים היו שהבינו שאין ברירה וצריך לעשות משהו.
מה עשו, קראו (לכמעט) כל ראשי הישיבות, (מכמעט) כל העדות והחוגים והודיעו על כינוס בראשות.

הכינוס התקיים, הנאומים נישאו, ההחלטות הוקראו התמונות פורסמו והכתורות חגגו.

ההחלטה הדרמטית עליה מוקד הפוקוס

ה-הגיעה שעת חירום.
הם התכנסו בתחילת השבוע, ראשי ישיבות ומשגיחים.

הם מתחילים לגשש במילים. לספר בעדינות, בזהירות, כי ישנם כאלו, בחורי ישראל, מהעידית שבעידית, מתוככי עולם הישיבות. שהחליטו לרדת מההר. "אלו לא הצללים של עולם הישיבות. אלו הבחורים בעצמם" - ספרו.

הם לא העזו לספר מספרים, הם ספרו על כמה נשמות, לא שערות, נשמות. שהחליטו לשרוף את נשמותיהם. הם הסבירו שהפעם זה כבר לא עוד נערי שוליים או מתגלגלים על ספסלי מדרכות. הפעם: תלמידים מתוככי היכלי הישיבות, לא עוד נוער ברזלים, הפעם זה כבר פנימה, מתוככי היכלי התורה.

"לא נראה לי שיש שם כאלו מהישיבות הטובות, סלבודקה או פוניבז'..." - נשמעה התשובה.

ראשי הישיבות מנסים להסביר "ישנם כאלו פון די געקטע און געקטעטע ישיבעס" "יא, אבלי יחידים..." - נענה כנגדם. והם שוב מסבירים "יש ישיבה חשובה מאד מאד, שהחליטו ששה בחורים ללכת לשם"

"טוב, אם ככה צריכים לשמוע ברור שאסור ללכת לצבא" - התקבלה ההכרעה. ובכן, את ה"חווירו פניו כסיד ההיכל" של הטשיבינער רב זיע"א, לא ציפינו לראות על פניהם של אלו שהסכימו לאותו סחר - מכר נוראי בדמם של 50 אחוז מבחורי ישראל. אבל כזאת קרירות??

כשהגיע התייעוד מהפגישת לידי עבדכם הנאמן, בחנתי אותו שוב ושוב, פעם אחר פעם. אולי פספסתי משהו?

אולי איזה רעד בשפתיים, איזה הבזק של בהלה בעיניים, מצח שהתכווץ? הרי מדובר באסון. בפיללה. במשהו שהיה

כלל 'נתיבי איילון' נחסמו ואלפי מפגינים החלו לרדת אל הכביש, להבעיר מדורות, לבנות מחסומים ולירות זיקוקים לאוויר. כביש 1, כביש 443 חלקים מכביש 6 וכביש 5 - יחד עם שורת צמתים מרכזיים ברחבי הארץ נחסמו לתנועה בידי מפגינים. במחאה סוערת שהצליחה לשתק את עורקי התחבורה המרכזיים. יו"ר ההסתדרות הכריז על שביתה כללית במשק, ומרכז השלטון המקומי הודיע על הצטרפות לשביתה ההסתדרות. בעקבות חשש לאובדן שליטה, בצה"ל העלו כוננות ופרסו כוחות רבים. במשטרה, שלא נערכה להפגנות, קיימו במטה הארצי במהלך הלילה הערכת מצב בהשתתפות השר לביטחון לאומי. לקראת חצות הלילה הודיעו ראשי הרשויות כפר סבא, הרצליה, גליל עליון, שער הנגב וזיכרון יעקב על שביתה רעב מול משרד ראש הממשלה. לקראת שלוש וחצי בלילה הודיעה המשטרה על פינוי הכביש שנחסם בנתיבי איילון ולקראת שבע וחצי בבוקר נפתחו הנתיבים לתנועת כלי רכב. באותו הזמן, הכריזה מועצת התלמידים והנוער הארצית על השבתת הלימודים

תקוות שווא. החשש שאי מי יסיק ש'רבי שמואל צדק', מצמית עשרת מונים מכל גזירה אחרת, - גובר על כל שיקול. כי מי רוצה לקחת אחריות על קריסת האמונה המוחלטת ב'דָּבָר אחד לדור', מי יעמוד מול בחור אחד שישאל איך אתמול אמרתם לי "כך", והיום אתם אומרים לי "הפוך"? מי יענה לו מחר - כשהמערכה תתהפך - שהוא עוד צריך לבקש סליחה על שלוש עשרה שנות השמצות? עדיף לוותר. לוותר על חמישים אחוז. על מאה אחוז מול הבג"ץ ומערכת המשפט - אם זה המחיר כדי להימנע מלהודות בטעות, ולו ברמז, אל מול האויב האמיתי.

לא עבר הרבה זמן מאז פרוץ 'הרפורמה המשפטית'. היה זה כאשר שר הביטחון דאז, גלנט, ניסה להשיג מתווה פשרה על חקיקה מרוככת בממשלה, על מנת להימנע מ'משבר בצה"ל'. למחרת בערב זימן ראש הממשלה את גלנט ללשכתו והודיע לו כי איבד את האמון בו וכי יפטרו אותו. עם ההודעה על פיטורי שר הביטחון התאספו מפגינים ברחוב קפלן בתל אביב.

במערכה הנוכחית הם לא יעמדו בהתרחסה מנגד. הלא כעת גם הם הפנימו, שחבר חדה מונחת גם על צווארם. צה"ל והמשטרה כבר הבהירו במפורש: בשבועות הקרובים יוצא לדרך גל מעצרים נרחב, וכיון שניתנה רשות למשחית, אינו מבחין בין בחור מ'תפרח' לבחור מ'וולפסון' ואשקלון. ואם לא שותפות בפועל, שמא לפחות מחווה הצהרתי. לא הגיע הזמן לשדר לממסד ולרשויות השלטון, (היועמי"ת ובג"ץ כמובן, לא ממשלת הגוש ח"י). שאם לא תעצרו כאן, גם אנחנו עלולים להצטרף למערכה? הלא נקרא לפניהם הזדמנות פז, להפגין שריר מאיים מול הממסד החילוני, מבלי לשלם מחיר. פשוט לנהוג שב ואל תעשה, ובניגוד לעבר לא להתנער פומבית מ'הקיצוניים'. אפי' כתבה קטנטנה בעמוד 25 (עשירית משטח הפרסום לו זוכה כל הפגנה קקיונית של עובדי פרי הגליל), היתה מספיקה כדי להבהיר לאנשי השוויון בנטל שהחוק הזה שובר את הכלים. שהסנקציות יוצרות ריאקציה. ובקיצור, איזהו שוטה, המאבד מה שנותנים לו. אבל גם הפעם - אכזבה. השתיקה רועמת.

בכיתות ז'-ו"ב. האוניברסיטאות הודיעו על שביתה כללית, קונסול ישראל בניו יורק, הודיע על התפטרותו. ההסתדרות הרפואית החליטה על שביתה מלאה במערכת הבריאות ומעבר למתכונת חירום. וועד רשות שדות התעופה הודיע על עצירת ההמראות מנתב"ג - כ-20 טיסות בוטלו ויותר מ-30 עוכבו.

בשעות הצהריים נסגרו עשרות רשתות קניונים ברחבי הארץ ואיגוד העובדות והעובדים הסוציאליים הצטרפו לשביתה, כשבד בבד מאות מפגינים החלו למחות בחיפה.

בנוסף, לשכת עורכי הדין הודיעה על שביתה, וקראה לכלל עורכי הדין לא להגיע לבתי המשפט ולא לקיים דיונים למעט דיונים דחופים - ובכך להשבית למעשה גם את בתי המשפט בישראל. בד בבד אלפי מפגינים החלו למחות באילת.

ובירושלים, עשרות אלפי מפגינים החלו למחות מול הכנסת. מספר מפגינים אף הצליחו להיכנס אל תוך משכן הכנסת.

לקראת השעה חמש ההסתדרות הודיע כי הבורסה לניירות ערך בתל אביב תושבת למחרת, באם חקיקת הרפורמה לא תיעצר. ועד עובדי משרד החוץ הורה לעובדי המשרד בישראל וברחבי העולם להפסיק את עבודתם באופן מיידי. שגרירויות ישראל בעולם הפסיקו פעילותן וכך גם השירותים הקונסולריים.

לקראת השעה שש בערב הודיעו חלק מחברות מסופי הדלקים שמספקות את הדלק לתחנות, כי הן הצטרפו לשביתה. ובשתי מילים: אין מדינה.

ובכן, אותה רפורמה נתמכה בידי הנציגות החרדית, אותה תמיכה הובילה להפגנות והשיבושים הללו. הם - אותם נציגים חרדיים ביטלו את אותם הפגנות במו ידיהם. הם לא טרחו ולא נדרשו להסביר/להתנצל/לתרץ. אבל על זה לא באנו.

אין בכוונתנו להשתוות או להתחרות בחילונים. אנחנו לא כאן בשביל לשבור מדינה, לא כאן להפריע לשגרת החיים של הציבור, אלא להיאבק על קדושת התורה - על פגיעה שורשית ובלתי נסבלת.

כשכואב - צועקים!

כשבחור ישיבה נאסר על לימודו, כשחילול התורה נעשה לעין כל - חובה על כל יהודי נאמן למחות. זו מחאה על קיום התורה, על נשמת העם, על עתיד עולם התורה בארץ ישראל.

ואכן, המחאה הזו מורגשת בפתחי ערי התורה, לא מתוך רצון לפגוע באחר, אלא כדי להשמיע קול ברור וחד: אין לקבל את חילול הקודש, אין להשלים עם פגיעה בלומדי התורה.

כאשר יהודי חרדי, שומע על מעצר בחור

בעוון לימוד תורה במדינת היהודים, לבו מתחלחל.

אין כאן מקום לחשב מסלול או להמתין לזמן הנכון. הלב צורח - לרדת עכשיו, להעמיד מראה מול פני המדינה, למחות על השפלת התורה המושלכת בעפר.

לצערינו, המדינה לא מושבתת, העסקים ממשיכים כרגיל, לא רק בציבור החילוני, גם אצלנו, פנימה.

אותם שלצערינו אינם שומרי תומ"צ - פחות מעניינים אותנו, נחסמנו על ידם בעבר לא פעם ולא פעמיים.

אבל שומרי התורה והמצוות, חוסמים אותכם? מאיפה אתם חוזרים? תעצרו. תמחו על התורה שחוללה.

דובר הוועדה להצלת עולם התורה הרה"ג רבי אברהם מנקס שליט"א, השתמש במשל קולע: עם תחילת המלחמה, שונעו בדחפות

מאות טנקים ונגמשי"ם, ממרכז הארץ לאזורי הגבול. הללו הובילו על גבי משאיות, שנסעו באיטיות מעצבנת וגרמו פקקי תנועה לאורך קילומטרים. ומה אשמים נוסעי הדרך? הם לא אשמים. אדרבה, זו המלחמה שלהם. אז נכון, יש בודדים בשוליים שחשוב להם להגיע בזמן, יותר מלהלחם בחמאס. ועליהם נאמר, בטלה דעתם אצל כל אדם.

אה... כמעט שכחנו את הטיעון המנצח. תמיד בסוף הראיון, יצחק בלשוננו השדרן התורן בעגה ישיבתית. אנחנו נאבקים על עולם התורה מתוך הבימ"ד מתוך השטייגן. אותו איש בזהמה, ששכח מזמן איך נראים כתלי ביהמ"ד מבפנים, נזכר פתאום שדרכי המלחמה על הדת, דוקא מתוך ביהמ"ד. אין צורך וגם אין טעם להסביר לאותם עלובים, כמה הטיעון הזה רחוק מהווי ביהמ"ד. הם רדודים מכדי להבין, שתורתנו הק' תורת חיים היא, ודווקא מתוך השקיעות בה, אנו יוצאים להלחם עליה בחירוף נפש כשמנסים לנתק אותנו ממנה. אבל מידי חובת 'עגה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו', נענה בקצרה.

אתם מסכימים שאנחנו נלחמים על עולם הישיבות, בשביל כולכם. אתם מבינים שהמערכה שלנו חיונית, על משמר התורה. רק אתם נלחמים בדרך אחרת, על ידי תוספת 'שטייגן' ועליה בתורה. קיבלנו, אבל לא תהא כהנת כפונדקית. מדוע לא שמענו על יוזמות של 'אלף למטה'. למה במערכה על עולם התורה, לא ראינו מבצעים של 'אמץ מפגין'. לאן נעלמו התמונות המרהיבות של אותם בחורים חמד, שקושרים ציציות למפגינים.

אגב טיפ קטן לסיום. אל תשתמשו בטיעון המגוחך הזה באופן תכוף מידי, כי הוא עוד עלול לחזור אליכם כבומרנג. במערכת הבחירות הקרובה, עת תפצחו ביללות ומכתבי רבנים, לסגור את הגמרות כי 'העיירה בוערת', בחורי הישיבות הממורמרים ומתוסכלים

מאזלת היד של חברי הכנסת, יפנו אותה כנגדכם. 'אנו נאבק על האידישקייט (וועדת הכספים), מתוך הבימ"ד.

ולגופו של עניין, ייאמר ברורות: אנחנו מפגינים בפתחי הערים החרדיות, בכוונה תחילה. ההפגנות לא נועדו להציק לנוסעים בכביש, אלא להביע קבל עם ועולם קול מחאה. כשתושבי עיר התורה והחסידות מצטרפים למערכה על עולם הישיבות, הם לא ירצו להפגין בתל אביב. הם יפגינו וישמיעו את קולם, כתושבי בני ברק. בפתח העיר הסמוך לרה"ר, גם את מחאתה של ירושלים החרדית, אנחנו מפרסמים בפתח העיר הסמוך לרה"ר. לא בכדי מפגיני קפלן מפגינים בקפלן, והדרוזים מפגינים בפתחי היישובים שלהם. קולם של בני ירושלים, אמור להשמע בכניסה לירושלים. קולם של תושבי מו"ע בצומת שילת, וקולם של תושבי ב"ב בצומת גהה.

ומה אשמים הנוסעים? אף אנו נשיב, ומה אשמים אנחנו. אותם נוסעים לפחות יושבים ברכב ממוזג. אנחנו יושבים על הכביש בחום, וחוטפים מכות מהשוטרים. וכי אנחנו נאבקים בשבילנו? המלחמה שלכם לא פחות משלנו. זאת המלחמה של כולנו, על כבוד התורה. אתם מחוייבים בה לא פחות מאיתנו. לא די שערקתם מהנשיאה בנטל והטלתם את כל העול עלינו, אתם עוד באים בטענה שאנחנו מפריעים לכם?

הבטחתם לעמוד מאחורי כל בחור, במכתב הרבנים נכתב שבאם "תפשו אפילו אחד מכם, עולם הישיבות יתלכד יחדיו וילחמו למענכם"

זה כבר קרה פעמיים, חוץ מהשמצות על 'הפלג' שהיה היחיד שיצא להילחם, לא נשמע קולכם.

מעניין מה יקרה כאשר יהיה זה לא בחור מעדות המזרח, לא מה'בני תורה', ולא מה'העדה החרדית'.

דם אדום - אבל באמת.

אז זה יהיה שונה?

ספק אם שווה ציטוט אבל כך נכתב בבטאון שלומי אמונים 'המבשר' ביום חמישי שעבר "כאשר יגיע הזמן הנכון והעיתוי שיוכרע על ידי גדולי ישראל, יתקיימו המחאות וההפגנות. לפי האופי והצביון שיקבעו מרגע ורבנן". גם כאן - ימים יגידו.

3

בעת כתיבת השורות טרם זכינו לראות בבנין בית מקדשינו ותפארתינו.

אך בתוך לבבנו, מקננת תקווה: אולי, עוד לפני שתסיים השורה האחרונה את דרכה אל מכשב הדפוס, יתנפץ לפתע עולם ישן. אולי כבר עכשיו, בין מילה למילה, בין

דמעה לדמעה, יהפכו המילים ללא רלוונטיות, ונזכה לגאולה השלימה. אמן ואמן.

מי שפסע בשנה האחרונה ואף קודם לכן ברחובות העיר ללא הפסקה, בין גורדי השחקים והכבישים הסואנים, לא יכול היה להתעלם.

בכל פינה - מבעד לשלטי ענק, נישאים מספרים מתחלפים.

הם סופרים. כל יום, כל לילה.

מספרים כמה זמן עבר מאז נחטפו, כמה

זמן הם שם - בחושך, במנהרות.

המספר מתחלף מדי יום. מתקדם. והמסר

- מתחדד.

ישנם שעוצרים לרגע, נעמדים מול

המספרים ודומעים.

הזמן שעבר - הפך לזעקה.

הם עוד שם. בחושך, במנהרות. הם עדיין

לא חזרו הביתה.

הארץ מלאה אף היא בכרוזות מקצה

לקצה, כל כך הרבה זמן חלף. "להחזיר אותם

הביתה - עכשיו!"

- סליחה שאתם עוד לא בבית.

כשרואה העין כי כל עיר על תילה בנויה,

ועיר הא-לוקים מושפלת עד שאול תחתיה,

היא גועה בבכי.

הלב נצבט.

"על זה היה דוה לבנו על אלה חשכו עינינו"

אנחנו עומדים מול מספר אחר.

גדול פי כמה וכמה.

מספר שמעליו לא מתנוסס שלט, אך הוא

חקוק באש בנשמת כל יהודי מאמין.

מספר שחצה כבר את ה-700,000 ספרות

שמונה את הימים שחלפו ביעף מאותו יום

נורא בו חרב בית חיינו..

לא מאות, לא אלפים, גם לא עשרות

אלפים. מאות אלפים של ימים. של גלות

איומה.

של בנים שגלו מעל שולחן אביהם.

זה לא מספר - זו זעקת מדממת.

לא מאות אלפי ימים. מאות אלפי פעימות

של כאב. מאות אלפי זריחות ללא אור

המקדש. מאות אלפי לילות של גלות.

מאז אש לוהטת אחזה בכתלי ההיכל.

ונעלה הענן מעל האהל - סר צילם!

נורא למתבונן.

הלב שותת דם - אנחנו עוד לא בבית...

"למה לנצח תשפחנו תעזבנו לארץ ימים"

אורך הגלות.

ישנה גזירה - ש"המת משתכח מן הלב".

כך נגזר על האדם: לשכוח. לא כדי לבגוד,

אלא כדי לשרוד.

נשכח.

שונה בתכלית חורבנו הנורא של בית ד'.

החורבן שלא ראינו, אנחנו ואבותינו

ואבותיהם וכן הלאה.

1945/6 שנה - - -

נשמותינו זוכרות!

אותם ימים שבהם העולם היה מלא אורה,

שבהם אפשר היה לעלות ולהיראות, שבהם

דיבר ד' עמנו פנים אל פנים.

שנה אחר שנה. דור אחר דור.

ואנחנו - עדיין פה.

עדיין לא זכינו לראותו נבנה.

"כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו

כאילו נחרב בימיו". זה קרה בימיו, כן. ראינו

גם שמענו. נורא נוראות.

כמה דורות חלפו מחורבן הבית, כמה בתי

מקדש נחרבו באלפיים שנות גלות, ו..כן. הוא

עוד לא נבנה בימיו.

בשנה זו, גרמו חטאינו ועוונותינו, וראתה

עינינו בשריפת המקדש.

"שקולה מיתת צדיקים כשריפת בית

א-לוקינו"

היה זה בט"ו לחודש כסליו, שקעה החמה.

רוח אפינו משיח ד' - אשר אמרנו בצלו

נחיה בגוים - - -

"וירב בבת יהודה תאניה ואניה"

עם ישראל נותר יתום, מאותו אב - רועה,

שהותיר לנו ד' לפליטה.

אהה!!

עלי ארמון אשר נטש באשמת צאן עדריה,

ועל ועד אשר שמים ובטול סנהדריה.

דור יתום שנותר לו בודד, בתקופה כה

נוראה וקשה, מי יתן ראשי מים ועיני מקור

דמעה ואבכה יומם ולילה.

זכיתי השבוע להמחשה נוספת בסילוקה

של שכניה בעת חורבן הבית.

היה זה באישון לילה ירושלמי, סמוך לכותל. הרוח נשאה את אנחת האבנים, ומעטי מתפללים ליחששו בצל הדממה.

שם, על ספסל עץ דהוי, ישב יהודי שיבה, כפוף קומה אבל נישא ברוחו. ראית בעיניו משהו שלא מן העולם הזה.

כשהתקרבת, הפנה אליי מבטו והציע בפני המחשה נוקבת:

"תאר לך" - הוא פתח. "אילו לפתע יוצאת

בת-קול משמים, ומודיעה לעם ד', כי לאור

החטאים והעוונות הוגדשה העיסה, ומעתה

ציווה ד' ברוך הוא כי ילקח מעמנו כוח

התפילה.

ננעלו שערי תפילה - "גם כי אָזַעק וְאָשׁוּעַ

שָׁתֶם תִּפְלְתִּי" - אין רשות לעמוד ולהתפלל.

מה הייתה ההרגשה?

תנסה באמת לדמיין. שאתה קם בבוקר,

רוצה לומר מילה אחת - ריבונו של עולם,

אבל נגזרה גזירה: אין יותר.

אתה בא לשפוף שיח - אבל אסור לשפוף.

אתה רוצה להודות, לבקש, לבכות - אבל אין.

כך נגזר.

מי יוכל לשער את גודל השבר, הצער

והיגון, היינו חוגרים שק ואפר, הקשר היחיד

שנשאר בין ישראל לקודשא בריך הוא נלקח

גם נלקח.

ובכן - סיים: בזעיר אנפין. זהו חורבן.

לא חומה שנפלה, אלא חוט זהב שהחזיק

שמים וארץ - ונותק.

זאת ההרגשה!

איזו התרחקות מאב לבניו!

עלי שמך אשר חלל בפני קמי מצריה ועל

תחן יצוחו לך קשב ושמע אמריה

- השיבנו ד' אליך ונשובה חדש ימינו

פקדום!

משפט מפתח

הציטוט שלא נשמע השבוע

יו"ר ש"ס, בתשובה לשאלה האם ישובו לממשלה:
"נשאל את גדולי התורה ונעשה ככל שיוורנו"

השבוע, כשדווח שהאחרון 'הטיל וטו' על השתתפות חברי 'מועצת חכמי התורה' בכינוס נגד פשרות בחוק הגיוס - כבר לא היה ספק מי שואל, ומי משיב.

החזון לדורות:

סיור מרתק בבית מרן החזון"א

לקראת ימי בין הזמנים, ערך מגזין "המבחר" סיור מיוחד ב"בית מרן החזון איש" במקום אדמת הקודש בו יגע רבינו מרנא החזון איש זיע"א בתורה בסילודין ומשם יצאה הוראה לישראל

מאת: ש. ויזל וצ. שולמן

כולנו גדלים על דמותו של רבן של ישראל, שמענו על אותם ד' אמות שהעמידו את עם ד' ומסורת הדורות בארץ ישראל, כעת נקרתה לפנינו ההזדמנות אף לחוות מעט.

העונג היחיד הוא לי לעשות רצון קוני

בימים בהם הכל נעשה חווייתי, אין תחום ונושא שהנוער אינו חווה ומתמלא בחוויות וריגושים. למול עולם מלא בתעמולות שקר וחוויות ריקות מתוכן, פרח וניצבה יוזמה חיובית מרתקת מלאת חיזוק ושאיפה לגדלות, ליכנס במעט למפתן ביתו של רבינו מרן החזון"א צוק"ל, ולהתחבר למורשתו לדורות.

ופועליו באו בכתובים בסדרת הספרים "מרן החזון איש" אשר בימים אלו עומד לראות אור הכרך החמישי בסדרה, בכרך זה אף נחשפת שיחתו המלאה של מרנא החזו"א עם ראש הממשלה דאז, ממנה פורסם המשל הידוע על העגלה המלאה והריקה, ולראשונה מתפרסמת השיחה המלאה כולה שארכה כחמישים דקות במהלכה פורס מרן זצוק"ל את משנתו ואת השקפת חיי היראים והחרדים.

כאן הוא מקום טוב להתבודד בד בבד קודש

לשאלתנו על הגורם ליצירת ובניית המקום בהשקעה הרבה, משיב מדריך הסיור ואומר: בשנים האחרונות מונה הרב חיים אהרון סטניצקי שליט"א לנהל את ת"ת תשב"ר, לפני ארבע שנים לאחר תקופה בה נקרא לנהל את הת"ת, באחד הימים פנה אחד המלמדים בבקשה כי יתן לו לזמן קצר את מפתח חדרו של החזו"א, לשאלתו לאיזה צורך, השיב כי הרגל קבוע הוא לו בכל זמן שנתקל הוא בצורך להעתיק בתפילה שצליח לחנך כדבעי או בקושי חינוכי מסויים, נכנס לחדר, ובין הקירות הללו שספגו את תורתו וחיו של מרן זצוק"ל, רואה הוא את המקום הכשר והראוי לשפוך את צקון לחשו ולהפציר בתחינה קדם ריבון עלמא.

בקשה זו לא הייתה נחלת יחיד, אלא חזרה ונשנתה ע"י עוד ועוד אנשים בהם תלמידי חכמים גדולים מרביצי תורה חשובים וידועים בטובי הישיבות ששמו להם למנהג קבוע וסיגלו את המקום כמקום ראוי ומוכן לתפילה. במסגרת הפעילות נחשפו בהנהלת המקום לעדויות הרבות ומשקלו הרב של מרן זיע"א בקורות ימי עמנו ותקומת עם ישראל בארץ ישראל אחר שנות התרעלה, התוודעו לסיפור ומסע חייו של האיש והחזון שהעניק חמה בקומתו הטביע את חותמו קיבץ וריבץ ועמד להם לישראל באחד השלבים המכריעים בה עוצבה המשכיות דרכה של כנסת ישראל והמסורת לדורות, וגמלה בליבם ההחלטה להקים את מיזם ההנצחה בהתאם לדורנו, בזמנים בהם חודרות רוחות זרות וחוויות שונות מהעולם החיצון, ניתן להעניק לילדינו את מיטב החוויה מעולמם של מאורי הדורות מנחילי המסורה, וחוויה של ממש בהתחברות לעולמו ולמסע חייו של אביר הרועים מעמיד ומכוון עולמה של תורה ומעצב חיי היראים מדברנא דאומתיה גדול הדור אבי הישיבות זצוק"ל.

בהמשך הזמן אף נמצאה עדותו המופלאה של הרה"ק המקובל הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זצוק"ל על הנהגת קדשו של מרנא החזו"א זלה"ה עצמו - בהקדמה לספר צבי לצדיק, והודפסה בשלט גדול התלוי במתחם:

ויד"נ רבינו הגאון"צ בעל "חזון איש" זצוק"ל, שהיה פעם הראשונה בירושלים, בקשני שאלך עימו לכותל המערבי הקדושה, ובדרך סיפרתי לו מבי כנישתא הדא והמעשה הנורא (חדר לימודו של הרש"ש זיע"א), אמר לי: "אלך ואראה מה נורא המקום המקובל הקדוש הזה". והלכתי עמו שמה, ונכנס רבי לבית הכנסת הרש"ש ואמר: "יש לי זכיה גדולה עתה לראות מקום גדולים וקדושים שלמדו והתפללו כאן בסוד ה' ליראיו זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל". וישב שם מעט וינפש ולמד שם מעט בע"פ, אחר כך הלכתי עימו אל החצר, ומשם להחזר... וירד רבינו דרך פי הבור למטה, ונכנס לחדר המערה הקדושה וישב שם רבי בהתרגשות גדולה מאוד, ואמר לי: "כאן הוא באמת מקום טוב להתבודד בד בבד קודש", ובצאתו בשלום מן הקודש הודה לי מאוד על הליכתי עמו שמה, ורבי היה שמח ושבע רצון מאוד.

מעדות אילמת לחוויה של ממש

משגמלה ההחלטה לא נחסך מאמץ טירחה והוצאה כספית בכל סדר גודל, ואכן ההשקעה הרבה ניכרת בכל פינה, מלבד העמל הניכר והעלויות האסטרונומיות בהתחזקת אחר כל פרט ופריט מחיי מרן החזו"א וכל עובדא זכרון ומעשה שיש בו מהנחלת גדלותו ומורשתו, אנו נמצאים במקום שמושקעים בו מיטב הטכנולוגיות הקיימות ההופך את המקום מעדות אילמת לחוויה של ממש.

החדרים מעוצבים ומאובזרים באביזרי המחשה וחוויה המתקדמים ביותר בעולם, מרגע כניסתנו למקום אנו נשאבים באחת ונבלעים לתוך עולמו ותחנות מסעותיו של רבינו מרן זצ"ל, קורותיו בילדותו מקוסובה שבליטא ועד לבני ברק של מעלה.

אמצעי המחשה הייחודיים במקום מעניקים חוויה רב-חושית מטלטלת; המבקרים אינם רק רואים ושומעים, אלא חשים ומרגישים את האווירה באופן עמוק ובלתי אמצעי. התייעודים הרבים המשולבים בין אותם העתיקות האמיתיות לדימויים והתייעודים בני זמננו מאותם מקומות ומחזות, הקירות נעות והדמויות מתחלפות, המסרים מוקרנים והלקחים חודרים, צלילי הנוגה ואמרותיו הנוקבות של מרן החזו"א עצמו בהתאם לתקופה ולמאורע, חודרות חזרי בטן מפלחי כליות, ומורגשות באמיתותן.

אם תעזבהו יום יומיים יעזבך

בשיאו של הסיור המרתק קשה היה להסתיר את ההתפעלות כיצד עם

עם היכנסנו למקום החדשני והמפואר, לצד מראה דמותו הקורנת של מרן זיע"א, אנו רואים את המשפט שמלווה את רוח וחווית המקום: "העונג היחיד הוא לי לעשות רצון קוני".

ניתן לומר כי המקום וחוויותיו הינם רק מרכיב אחד מתוך מרכיבים רבים שנוצרו כתוצאה מפעולות הנהלת המקום בניסיונם להתחזקת אחר מרן זיע"א חייו ופועלו הרב. במסגרת חיפוש ומחקרים אחר חיי רבינו, שוחחו עם מאות רבנים ואנשים שגדלו הסתובבו וביקרו בצל הקודש, עשרות אלפי מסמכים פריטים ועדויות עברו תחת ידיהם, נוצר אוצר בלום של ראיונות ושיחות עם קשת רחבה של תלמידי חכמים מכל העדות והחוגים מפייהם ומפי כתבם. לאור זאת מסמכים ועדויות סיפורים ועובדות מחיי

הכל צולם באופן חי ואמיתי עם דמויות שנשכרו במיוחד לכך, סוסים ועגלות, בדיוק כמו שהיה אז.

כשהרכבת מגיעה לתחנה האחרונה יוצאים ל'נמל יפו' - המקום באמת מריח ים! מגדלור מהבהב, ארגזי

פירות הדר וכל האווירה של נמל מתחילת המאה ה' 20. אפילו יצירת מופת של דגם האניה איתה הגיע החזו"א לחופי הארץ הקדושה מעטרת את אחד הקירות בכלילת יופי. הכל נעשה כדי שאכן ירגישו ויחוו את הרגעים הגדולים, עכשיו ולאורך ימים.

שיאו של הביקור הוא החדר הקדוש עצמו. כשנכנסים לחדר בו גר החזו"א בקומה העליונה האווירה משתנה לגמרי. אין פה טכנולוגיה מתוחכמת - אין בה צורך. המיטה המפורסמת עומדת במקום המדויק שבו היא היתה. מיטת ברזל פשוטה, שעליה קיבל קהל וכתב את חידושי. השולחן, הספסל, ארון הספרים - הכל במקומו הנכון. הצבעים על הקירות זהים למקור - נלקחו דגימות מהצבע הישן ויצרו צבע חדש בדיוק באותו גוון. גם החלון שדרכו נכנסו הבחורים בלילה כשרצו לשאול שאלה נמצא להשלמת האווירה המטלטלת.

הדלת המקומרת זהה לזו שבתמונה המפורסמת מהביקור של ראש הממשלה דאז בן גוריון. בחזית המקום מצד שמאל ניצב עמוד התפילה בו עמד החזו"א להתפלל - המקום שעליו כתוב "זה שער השמים". הסיור המטלטל נמשך כשעה, אבל החוויה נשארת הרבה יותר זמן. זה לא סתם ביקור - זה מסע אל הנשמה של האומה היהודית, לבית שממנו הופץ החזון שמנחה אותנו עד היום. המיזם הזה הוא מתנה לדור של היום, דרך להכיר את הגדול שבענקים שכליך השפיע על חיינו, במקום שבו הוא חי ופעל.

אי אפשר לחיות שם

מדובר בוילה שנבנתה במיוחד עבור מרן ה'חזון איש' לאחר עלותו ארצה בשנת תרצ"ג, היה זה המבנה האחרון ברחוב שנקרא לימים 'חזון איש', אחריו היו רק שדות ופרדסים, וכפי שהיה מקובל בימים ההם, גם אחות מרן זיע"א הרבנית מרת פעשא מרים ע"ה, א"ח

הבורחים, ודווקא משם זרחה שמשו והפציעה אורו.

ועד לתקומת עולם התורה בארץ ישראל ע"י הארי הגדול אשר השתכן כאן בזה המקום, ומפה יצאה תורה והוראה והתחוללה מהפכת תקומת עולם התורה מחדש ופריחת חיי היראים בהשקפת התורה ובמסורת הדורות.

מסע רוחני

הביקור מתחיל בצורה מיוחדת במינה - המבקר יושב על דרגש עץ ונשאב לתוך ההווי הנוסטלגי של קוסובה העיירה, החוויה היא כליך אותנטית ואמיתית, עד שכשנאחד ה'שקצים' משליך אבן על חלון הבית ברוח האנטישמיות שגאתה בימים ההם, החלון מתנפץ וקול זכוכיות נסדקות נשמע בחלל.

משם עובר לנסוע ברכבת אמיתית! עשן סמיך ממלא את החדר וקול תרועה נשמע באוויר, אות וסימן כי הרכבת הגיעה אל הרציף והיא כבר יוצאת לדרכה. נכנס לקרון עץ עם ספסלי עץ, והרכבת באמת מתחילה לנוע ולהתנדנד.

החלונות הופכים למסכים שמראים את הנסיעה דרך ליטא של פעם. כל תחנה מספרת חלק אחר מסיפור חייו של החזו"א. רואים את קוסובה, את החנויות ברחוב, את הבית שעלה באש.

הטכנולוגיות המושקעות, מועברים בקפידה המסרים האמיתיים, תולדותיו וכוחותיו של האיש הזוכה לידיעת התורה, אין רגע של חוויה שאינה מופנית לאהבת התורה, הבנת עוצמתה וכוחה, ואושרו הנצחי של העמל בתורה לשמה.

אהבת התורה ועמלה מתוך הדחק, עמידה בניסיונות בהשקפה טהורה בדרך המסורה, ההתמודדות הנכונה למול גלי ההשכלה, והמשפט שנכתב על כך באותה התקופה על ידי מרנא זללה"ה: "על כל צעדך תשמור ברעיוןך את פרק לימודך ורק בו תהגה, וילדי נוכרים, תגרשם, לבלתי נתון להם רמוס חצרי לבך, וברח מהם כמטחוו קשת, כי המה יבהלו כל עשתונותיך... ואל תעזוב את התורה אף לרגע כי אם תעזבו יום, יומיים יעזבך..."

המבקר נחשף לערש הולדתו של מרן זי"ע בצל אביו רב העיירה, מסירות הוריו והעמידה העיקשת למול גלים סוערים, וקווי מתאר ליצירת דמותו הרוממה.

חווה את תחנות חייו במסע על גבי רכבת הזמן המאובזרת במיטב הטכנולוגיות החדשניות והיקרות ביותר, נושם את האווירה רואה את הדמויות מתחבר לזמן והתקופה חש את הרדיפות, הבריחה ממקום למקום בתקופות מלחמה ומעל הכל עומדת קרנה של תורה ועמלה בטהרה, כל משברך וגליך עלי עברו, גזירת הגיוס שהעיבה על הבחורים

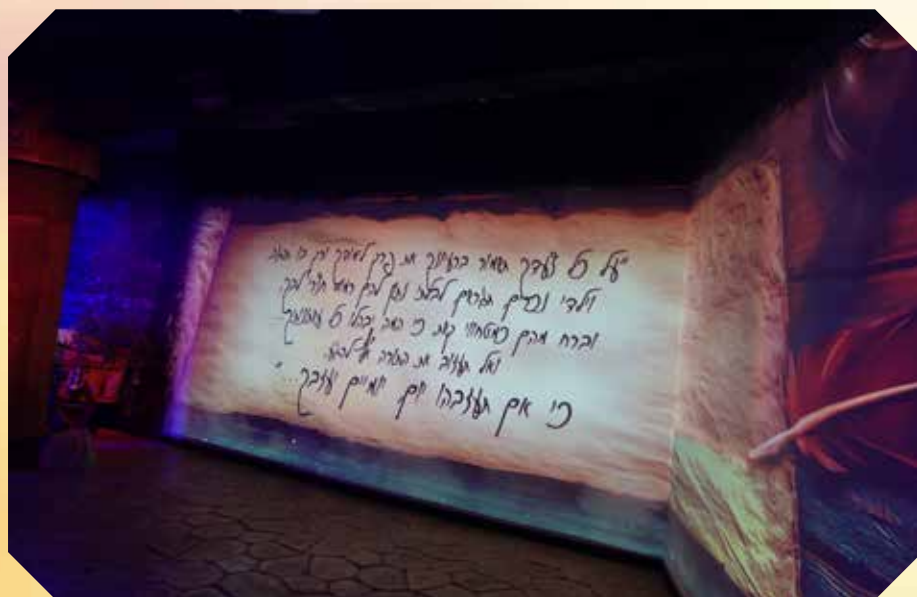

במעט המטרה, לא תועבר באמצעות דמותו האמיתית של החזו"א ומורשתו בזיקוק מוחלט והיצמדות לתורת אמת, ומשכך הוחלט לגונזם על אתר.

לקינוח אנו מאזינים ומשתתפים לקול מגיד המישרים הרב שושן שליט"א המתאר ומסכם בשפה חיה כמונה מעות ומתבל את דבריו בתיאורים וסיפורים חיים, מפועלי ומורשת חיי מן זללה"ה, אבי הישיבות, גדול הפוסקים כפי שאמר מרן הגרא"ז מלצר זצוק"ל, העמל בתורה עד כלות החושים והמעשה הידוע עם מרן הגר"ש הלוי וואזנאר זצוק"ל, מנהיג הדור, מקים עולה של תורה, מכונן עולם הרבנות ומורי ההוראה בישראל, שומר חותם החינוך הטהור ומתווה דרך היהדות הנאמנה, המצביא הגדול, מוסר הנפש למען קיומה של תורה, והנחלת שמירת השבת ודקדוק ההלכה, אביהן של ישראל והמעשים הידועים בילדי בתי האבות של מרן הרב מפוניבז' זצוק"ל, ורוח הקודש שנצנצה בבית מדרשו.

תיאוריו והמחזות המלווים סוחטים את הדמעות האחרונות שעוד הצליחו להיחבא, והסיוור כולו נגמר בתחושת רעב וצמא אין קץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ד', ומעמיד בפנינו את העובדה והיכולת להעניק לבני הבית הנאה גשמית ברמה גבוהה של חוויה רוחנית מטלטלת ומחזקת - חובה לכל בית יהודי.

וסטיה כלשהיא. בהתרגשות בלתי מוסתרת מציינים בפנינו בתגובה, את ההתרגשות הגוהה הפוקדת מבקרים רבים חלקם אף פורצים בבכי ובהתרגשות בלתי מוסתרת מתרפקים על אהבת התורה וחשקתה וההתפעלות הגדולה מדמותו רבת ההוד והלקחים הנלמדים מפועליו.

למעשה אין כמעט מבקרים פורקי עול במקום שכל מסריו קודש הם ואין לאדם החילוני מה לחפש במקום זה, גם אותו שהגיע לתהות על קנקנה של בני ברק העיר, והאתר גם אינו פונה ומנגיש את שירותיו לאוכלוסיות אלו.

מי שמגיע לפקוד את המקום אלו יראי ד' אשר יודעים לקלוט את המסרים הנכונים המכוונים אליהם.

לא רעב ללחם ולא צמא למים

לתוצאה מבורכת זו הגיעו אחר מחשבה רבה, השקעה גדולה ועצומה, וביקורת נוקבת ויוזימית על תכני המקום ומסריו.

יתירה מכך, מדריך הסיוור מונה בפנינו מייצגים שונים שכבר הושקעו בהם סך מצטבר של למעלה ממיליון וחצי ש"ח! והיו אמורים לפאר את המקום ולהוסיף ולגוון, אך הרגישו כי בתוספות אלו ייתכן ותוחמץ

למרן הסטייפלער זצוק"ל, באה לגור בדירה יחד עם בעלה הגדול, כאשר רק קיר דק מפריד בין חדרם לחדרו של החזו"א.

החזו"א היה מתפלל כאן בכל בוקר עם הנץ החמה עם מנין מתפללים, אשר חלק מהם, שעדיין נמצאים אתנו לאו"ט, הובאו מספר פעמים והצביעו על כל פינה ועל כל נקודה מה היה ומה נעשה בה. מרן החזו"א, שכידוע כמעט ולא יצא את העיר בני ברק, שהה רוב היום והלילה בין כותלי חדרו, שוקד על תלמודו בעומק העיון עד כלות הכוחות הגשמיים, וכאן אף השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה, על המיטה הקדושה שנמצאת באותה פינה שהיתה אז בזמן חיים חיותו.

יום אחרי ההסתלקות קם הסטייפלער ופינה את המקום. הוא הרגיש שאינו מסוגל להתגורר כאן אחרי האבדה הגדולה. בעל הנכס ניסה למכור את הדירה, אך ללא הצלחה. היתה אפילו תקופה שבעל הנכס נכנס להתגורר כאן בעצמו, אבל נאלץ לעזוב את המקום באומרו שאי אפשר לחיות שם.

באותם ימים הגתה הרבנית פעשא מרים ע"ה את הרעיון לקנות את המקום ולהקים עליו את תלמוד תורה תשב"ר, שהתחיל את צעדיו הראשונים כשנתיים אחרי ההסתלקות החזו"א. בימים ההם היו הכיתות מחולקות ופזורות במספר בתי כנסיות ברחבי האזור.

הנהלת הת"ת רכשה את המבנה, עליו הוקמו עוד קומות במהלך השנים כדי לאכלס את מאות הילדים שנכנסו ללמוד בשערי ה'חידור' המפורסם שהיה לשם דבר בכל רחבי בני ברק, כשטובי וחשובי המשפחות מבני התורה, שלחו את ילדיהן ללמוד בין כותלי הת"ת, שהתנהל במהלך השנים על טהרת הקודש, תחתיו נותרה דירת החזו"א במתכונתה האותנטית, בלי שייעשה בה שום שימוש.

זה פעם ראשונה שמישהו החדיר לי את האמת

בסיום הסיוור אנו מביעים את פליאתנו כיצד הצליחו לשמור ולשמר את תכני ומסרי המקום ולשעבד את כלי הטכנולוגיה המתקדמים לריגוש עצום וחזק נפלא ברוממותה של תורה ושאיפות לגדלות עצומה, בלי מעידה

לע"נ הרה"ג רבי ישראל אליקים בין הרב יצחק גצ"ל

ימי הנופש פרק א'

שאם נותן הכשרות תפקדו לתת שירות כשרות אמיתית, גם אם על דבר מסוים אני לא סומך. איש הכשרות נאמן הוא. אבל אם תפקיד איש הכשרות זה לתת שירות לבעלי המקום. לא ניתן לסמוך עליו בכל הדברים.

מה עלינו לבדוק לפני שיוצאים לנופש

1. שיהיה מקום הנופש עם כשרות מוסמכת בראש ובראשונה, חובה שהכשרות במקום הנופש תינתן על ידי גוף כשרות מוסמך, או לחילופין שנותן הכשרות יהיה רב מוסמך היודע את מלאכתו היטב. ובנוסף שלגוף הכשרות או נותן הכשרות, יהיה רב פוסק העומד לימינו להבהיר את כל הספקות.

לא פעם, מתפרסמים מקומות נופש בכשרות רב פלוני או פוסק אלמוני וביניהם רבנים חשובים ביותר. אלא שרב מכשיר צריך להיות בראש ובראשונה רב מכשיר. מאחר שכדי להכשיר מטבח בכלל, ומטבח תעשייתי בפרט, אין די בשליטה בדיני איסור והיתר. צריך לדעת כיצד בנוי המטבח, מה הם מרכיביו, מה הם סדרי העבודה ורצי הבישול וכו'. ורב חשוב ככל שיהיה, אם הוא בא לתת הכשר למטבח, ואינו יודע מה נדרש בהפעלת המטבח או שאינו יודע את ההבדל בין הכלים השונים, כיצד יידע להכשיר את הציוד במקום? או לפסוק מהם התנאים המתירים או האוסרים להניח אוכל בשבת על גבי שולחן חימום זה או אחר.

וכאמור מארגני הנופשים השונים ונותני החסות הכשרותיים התרבו מאד. והמארגנים של החופש מחפשים דרכים להקל על עצמם מכל בחינה אפשרית, לעיתים (ולצערנו הגדול, זה לעיתים קרובות מאד) הם מוצאים אישים שונים המוכנים לתת את אישורם על כל מה שהם מתבקשים. על כן בראש ובראשונה יש לוודא שנותן הכשרות הוא מוסמך לכך. וכן שמארגני הנופש הם יראים מספיק כדי לסמוך עליהם בעניינים חמורים אלו.

המשך א"ה בשבוע הבא
כל המעוניין לראות את אשר נכתב
בהרחבה בעניינים אלו. ניתן לפנות בדוא"ל
shlezingeroffice@gmail.com

זרה והתעוררו מספר שאלות בענייני ההנהגה בשבת, והיה מי שפסק להם במקום כיצד לנהוג, ולמעשה רובם נכשלו בדיני הוצאה בשבת כתוצאה מפסק זה. [כאן המקום להמליץ לכל העוסקים במלאכה, ללמוד מספרים העוסקים בנושא. ובעיקר מהספרים החשובים מנוחת אמת - תורת הדרך ממו"ר מרן הגאב"ד שליט"א בהם ניתן ללמוד מושגי יסוד בהכשרת מלון].

בעיה נפוצה מאוד

לפני חודשים מספר, במפגש אקראי של מספר אנשי כשרות, סיפר איש כשרות המתעסק עשרות שנים בהכשרת בתי מלון, ששמע ממאן דהוא, שאין בעיה בשימוש בירק עלים שאינו מחברת חסלט ואפשר להסתמך על כל חותמת בזה, לשטוף היטב במלון.

כידוע ומפורסם שמו"ר מרן הגאב"ד שליט"א מורה שאין להשתמש בירק עלים שאינו גדל על פי הכללים המחמירים של חברת "חסלט" וכל ירק שאינו כזה דינו כירק רגיל (הוראה זו היא גם פסקם של כל ועדות הכשרות המקפידות). וכאשר נשאל אותו אדם על ידי השומעים, הכיצד? הרי הוא מצהיר לכולם שמקומות האירוח שבאחריותו הינם מהדרין ברמה גבוהה ביותר. ולמעשה זה אינו כך!!

ורבים הנוסעים למקומות נופש שונים ומחפשים בחנויות מקומיות מוצרים בכשרות מספקת, ובין השאר מחפשים למצוא ירק עלים, ואינם מוצאים מחברת חסלט. עליהם לדעת שכל ירק אחר [וכאמור גם עם יש על זה חותמות שונות] דינו על פי דין כירק רגיל, ודרכי השימוש שלו כדרך ירק רגיל. (הסבר בקצרה - ירק עלים שלא נעשה בו מעשה על פי הכללים הנכונים. דינו כירק המוחזק כנגוע. ומכיוון שהוא גדל בחממה [שאינה סגורה מספיק וכו'] האפשרות שהוא נגוע גבוה מאד ולמעשה הוא נגוע יותר מירק הגדל בשטח רגיל.)

ולצערנו הגדול רבים מנותני הכשרות גם כאשר הם באמת מבינים מה שמוטל עליהם, בלחץ המארגנים או בעלי המלון מביאים ירק שאינו חסלט. ואם הם מתייחסים לזה כירק רגיל ומעמידים מערכת ניקוי פעילה, אז יש על מה לסמוך. אבל אם ההתייחסות לזה לעיל כפי ששמענו מאותו איש כשרות. זה מעמיד בסימן שאלה את כל הכשרות של המקום הזה. בגלל

לבקשת רבים נעשה הפסקה במאמרי כשרות הפאות, ונביא בקצרה ענייני הלכות והליכות לימי בין הזמנים.

בהקדמה לספר מנוחת אמת כתב מו"ר מרן הגאב"ד רבי מרדכי גרוס שליט"א. הנה רבים אשר המרגוע הוא חשוב ונצרך להם מאד, והיציאה ממקום ישוב אל מקום מעיני מים וצל אילנות וכיו"ב יש בהם כדי להשיב נפשם העמלה, ולנסוך בהם רוח חדשה משובבת נפש, כאשר אז חושיו פקוחים ומחודדים ויש בכוחו להתעלות אל פסגת השאיפה הרוחנית, [ע"י ארחות חיים ס"י רלט בשם ספר רפואה וחיים, ומשמיה דמון החזו"א זצ"ל הובא דאמר שהים נברא ללומדי תורה שהאוויר טוב לשכל האדם, וע"י טעמי המנהגים ע"י תקסז, תקעה. ובמדרש שמואל אבות ב יד כתב במקרא קודש דתהלים "ואתהלכה ברחבה" כלומר לטייל ברחבה, לפי ש"פקודיך דרשת" וחליש דעתי מן הגיטא]. וידוע כי רבים מגדולי הדורות זיע"א שהיו נוהגים לנפוש בימי בין הזמנים כל אחד כדרכו בקודש. ואין מסמרות נטועים וקבועים בדברים אלו, אלא כל אחד יבחון כפי האמת הרגשת נפשו שיוכל על ידי כך להרגיש שינוי ממנהגו עד אשר יובילהו לעליה הנדרשת בעבודת ה', ופעמים יתכן זאת אף בשינוי בצורת הלימוד הנהוג אצלו במשך השנה. עכ"ל.

בראש ובראשונה התנאי למנוחה שתהיה כדת, זה לדעת את הידיעות הנצרכות בזה. והיות שלא כולם מצויים בבעיות האפשריות, אנו מביאים בזה את תמצית הדברים לעורר את לב הנוסעים לנפוש בימים אלו.

ישנם גופים רבים הנותנים כשרות למקומות נופש. חלקם - הם אנשי מקצוע מעולים, וחלקם - כל תפקידם הוא לדאוג לאישור

כשרות למקום הנופש.

בראש ובראשונה

יש לשאול את נותן

הכשרות מי הרב הפוסק

שלו, וכאשר יש לו שאלה

הלכתית או כל הכרעה בענייני כשרות

ושבת, את מי הם שואלים. לפני מספר

שבועות כתבנו על קבוצת

יהודים שנקלעו לארץ

"עוד אבנך ובנית בתולת ישראל"

מאות הסמינרים השתתפו בכינוסי "עוד אבנך" ברחבי הארץ

שורת כינוסי החיזוק וההתרוממות נערכו על ידי ארגון "זאת קומתך" מבית "המנינים בעם"

לעמוד איתן מול הסכנה הקיומית היום יומית והחובה לעמוד על המשמר למעננו ולמען הדורות הבאים אחרינו.

בשבוע שלאחר מכן, ביום שני ג' מנחם אב, נערכו כינוסים בסמינר ב"ע מודיעין עילית ובסמינר "אהל רחל" בירושלים. האולמות התמלאו עד אפס מקום, ודברים חוצבי להבות אש נשאו מפי המחנכות החשובות: הרבנית א. נויבירט תח"י, הרבנית ר. פישר תח"י, המורה ג. פלס תח"י, הגב' ח. בורשטיין תח"י והגב' ש. מלאכי תח"י.

בדבריהן היוצאים מן הלב עוררו על עוצמת הסכנות ונתנו את הכלים והעוצמה להשאר יהודיות נאמנות, בנות לאברהם יצחק ויעקב אשר מסרו נפשם לקדושת ד' ית'.

לאחר הכינוסים המעוררים חתמו הבנות על הרצון להשמע לתקנות ביה"ד "משמרת חומותינו" בכלל ובפרט על המכתב המזהיר אודות הסכנה בבניה המלאכותית.

לאור ההזדמנויות הנרחבים והביקוש הרב נערך ארגון זאת קומתך לכינוס "חומות אש" - כינוס בוגרות ארצי שהתקיים בסמיכות מקום לשריד בית מקדשנו.

בכינוס נשאו דברים הרבנית פ. דיסלדורף תח"י והמורה י. יודאייקין תח"י ועוד.

במהלך הכינוס קיבלו הנשים והבנות עוז ותעצומות לעמידה בפגעי הזמן בדגש על התמודדויות במקומות העבודה השונים.

הכינוס נגעל בתחושת התעלות ורוממות, בתפילת ערבית בכותל המערבי ובציפייה ותקווה לגאולה השלמה במהרה!

בתמוז באולם הסמינר "אהל רחל" בב"ב. בכינוס השתתפו מאות בנות משכבת הגיל הגבוהה בסמינר, כשהן מתבשמות מדבריהם של הרבניות החשובות: הרבנית א. נויבירט תח"י - מנהלת ביה"ס "אני בינה", המורה ג. פלס תח"י והמורה פ. אנגל תח"י.

בדבריהן הלוהטים עוררו את לב הבנות

בשבוע האחרון השתתפו מאות בנות סמינרים בערים ירושלים, ב"ב, ומודיעין עילית בסדרת כינוסים עוצמתית לחיזוק וביצור החומות כנגד פגעי הזמן.

במהלך הכינוסים נשמעה הזעקה, והובהר הצורך להיות בדריכות מתמדת מול ההתפתחות המואצת בתחומי הטכנולוגיה השונים, כשהדגש הושם על הסכנה האיומה האורבת לפתחנו סכנת הבינה המלאכותית שאחריה מי ישרנו.

בכינוס הוקרא מכתב רבני ביה"ד "משמרת חומותינו", כשלאחר מכן חתמו מאות המשתתפות על הרצון להשמע להוראת ביה"ד משמרת חומותינו בכל ענייני הטכנולוגיה כהוראת מרגן ורבנן ובראשם אבינו רועינו מרן ראש הישיבה רבינו אשר הכהן זצוק"ל.

ארגון "זאת קומתך" פועל בקרב בנות הסמינרים כבר קרוב לשנתיים. הארגון מקיים פעילויות שונות, כינוסים ושיחות. כמו כן מופעל קו תוכן איכותי ומענה וליווי אישי לבנות הנצרכות לכך.

בארגון שמים דגש על נתינת גב, זקיפות קומה, כח וחוסן לעמידה איתנה אל מול נסיונות התקופה.

למערכת זאת קומתך מגיעות תגובות חמות והדים נרחבים מתוך השטח הבורע. הבנות משתפות בשיתופים מרגשים של עמידה בנסיגות בגאון ובעוצמה יהודית אמיתית, בהבנת ה"אני בינה לי גבורה" והתלכדות יחד לזקיף קומה ולהגביה חומה.

הכינוס הראשון נערך ביום רביעי כ"ז

"לא מצאה מנוח", גם בגלות לא מצאו היהודים מנוח חשבו שאומנם גלו מארצם, אבל לפחות בניכר ישבו ברוגע, ולא. שוב גירוש, שוב גלות. זו הטרגדיה, אולם זו התקווה, כי שהינה מצאה מנוח היא לא חזרה... ואם גם בגויים לא מצאנו מנוח, הרי שיש לנו תקווה לשוב, וחלף גלות תבוא גאולה.

סקירה קצרה על גולה אחר גולה ועוד גולה שגלתה יהודה, כשלא אחת הייתה הגלות כבר הפתרון... המצב תחת אותו מלך אכזר היה כה גרוע שהגירוש כבר היווה בשורה, בשורה של גלות...

גירוש צרפת

לא הרבה שנים חלפו מאז הוציאה אנגליה את גזירת הגירוש, והשכנה מעבר לים הלכה בעקבותיה... גם בצרפת כמו באנגליה, היה הגירוש תוצאה, סיכום של עשרות שנים של ירידה רוחנית. יהדות צרפת, העניקה לעם ישראל את הגדולה שבמתנות, תורה, תורה ועוד תורה - אבל גם בה נגעו הגויים.

אותה עת הרים המומר 'דינין' ראש, והמלך החליט לבדוק את טענותיו.

מרן הגה"ק רבי יחיאל מפריז זיע"א נקרא להשתתף בוויכוח עם גדולי עולם נוספים הם ניצחו אבל על התלמוד נגזרה שריפה, עשרים וארבעה קרונות עמוסי ספרים הועלו על המוקד בשבוע של זאת חוקת התורה.

לואי מלך צרפת, לא השתתף במשפט שנערך על התלמוד, אולם לא מאהבת היהודים עשה זאת שכן את גזר הדין הוא מילא בנאמנות יתר. הוציא פקודה לחפש אחר כל טפסי התלמוד הנמצאים בארצו ואף נכח במעמד השריפה.

השריפה גרמה לו לקורת רוח מרובה, והיותה לדידו הכנה מתאימה לקראת מסע הצלב השני שעמד לערוך. אלא ששריפת הספרים לא סיפקה אותו.

הוא ציווה לאסור את יהודי צרפת ולהחרים את רכושם, בתואנה שאם יעשה כך ודאי יצליח במסע.

משלא הצליח, שוב היהודים היו אשמים. או אז הוא מצא סיבה חדשה לכישלון: הכישלון אירע בגלל שנהנה מכספי היהודים, היה אסור לו לקחת

סקירה
היסטורית

בגויים, לא מצאה מנוח

"גלתה יהודה, ישבה בגויים לא מצאה מנוח".
גלות של יהודים אינה כגלות של גוי. הגוי, כשגולה
אוכל עם שוביו, שותה מיינם סועד מפיתם.
והיהודים דווקא שיצאו לגלות, הוסיפו עוד חומרה וסייג.

מהיהודים הלוואות. הכפרה על עוון זה שוב עברה דרך התעמרות ביהודים. הוא ציווה על היהודים להשיב לגויים את כל הריביות שלקחו מהם אותה שנה, אסר עליהם להתעסק בהלוואות והתיר להם עיסוק רק במלאכה ובמסחר מוגבל. כאשר נודע לו שלא כל ספרי התלמוד הוחרמו, ציווה לחפש אחריהם.

המסע השני שלו נכשל, מה שהביא אותו לגזור גזירות חדשות. הוא גירש את היהודים ממספר ערים, ובמקומות אחרים בהם נותרו - השתדל לבזותם בעיני הגויים בכל כוחו, על ידי כך שציווה על היהודים על נשיאת אות קלון, כמו כן כפה על היהודים להשתתף בנאומי הכמרים המומרים בכנסיות.

יהודי צרפת ניסו 'לעקוף' את החוקים אבל מה שהעיק עליהם מכל הייתה גזירת החרמת התלמוד ושריפתו, זו הייתה הגזירה הקשה ביותר. באין ספרים אחז בהם ייאוש.

מחמד עיננו לוקח

את הסוד הזה ידעה גם הכנסייה, הבינה שבגזירה זו עליה ללכת עד הסוף. היהודים לא אבו לוותר על שאיפת חייהם, הורידו את ספרי התלמוד למחתרת, הסתירו אותם אצל גויים ושילמו להם על כך ממון רב. ועידות הכנסייה עסקו בנושא אחד, היהודים והתלמוד, הכמרים ראו את ההשפעה של הספרים על היהודים והחליטו להילחם בהם בכל הכח. כך הוציאה הכנסייה חרם נגד כל הנוצרים המסתירים ספרי תלמוד.

הגזירות, בפרט הגזירות על לימוד התורה, גרמו לירידה כללית של חיי הרוח בצרפת, בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג נכתב על ידי רעו וידידו של מרן רבי יחיאל מפריז:

"אזל רוחי, תם כוחי, ואור עיני אין אתי, מחמת המציק הכברה ידו עלינו במאד. ונפש ומחמד עיננו לוקח ואין בידינו

ספר להשכיל ולהבין, ש-ק' יקנא לעמו ויאמר לצרותנו ד'". במיוחד היה קשה מצב היהודים בפרז' שכן שם חפשו הגויים רבות ובוצעו מאסרים רבים, בין האסורים היה בנו של מרן רבי יחיאל.

תאניה ואניה

בשנת המ"ה עלה לשלטון פיליפ הרביעי. הוא 'סחט' את היהודים לא רק בגלל היותם יהודים אלא כי נזקק לכסף רב בשל מלחמותיו עם בלגיה. כל ימי שלטונו של המלך פיליפ היו ימי גסיסה ליהדות צרפת.

שלוש שנים אחר שעלה לשלטון, בשנת המ"ח פרצה בטרור של עלילה שגרמה לשריפתם של שלושה עשר יהודים קדושים. היה זה כשבשבע של הפסחא שלהם התנפלו המוני פורעים על ביתו של יהודי מכובד בטרור כדי ל'נקום' את 'נקמתו' של אותו האיש.

עוד קודם לכן, הצליח הכומר להטמין בביתו של האיש גופה של אשה נוצרייה. ההמון המוסת, לא שלט בעצמו כשראה את הגופה. התנפל על הבית והרס אותו, את בני משפחתו של הנכבד רבי יצחק קטליין ועוד שמונה יהודים תפסו ומסרו למשפט, תוצאות החקירה היו - שדין היהודים שריפה.

שבועיים לפני חג השבועות עלו קדושים אלו על המוקד, אחר שעברו מסע של שכנועים ולחצים מצד הכנסייה, כשמהצד השני מובטח להם כל טוב העולם. קדושים אלו העדיפו למסור את נפשם על קדושת ד', כשהם מותירים רושם בלב אחיהם שקוננו עליהם, ושלושה פייטנים מאותה התקופה כתבו שירי קינה על מותם של קדושים אלו.

והמלך פיליפ? עשה את עצמו כאילו לא ידע מאומה אודות הרצח, הוא רגז שפגעו בכבודו ובמעמדו, רוגז ששירת את מטרותיו - נטילת רכוש

הקדושים.

גולה אחר גולה

לא רק בטרור היו עלילות וגזירות, עוד באותה שנה יצאה פקודה על יהודי פרז' לשלם קנס כספי זאת על ש.... שרו בבית כנסת בקול. שנתיים לאחר מכן הייתה עלילה נוספת בפרז' שגרמה לשריפתם של שני יהודים.

המלך מתוך תאוות בצע הטיל על היהודים צו של נשיאת אות קלון. מגזירה זו הרוויח פעמיים. העניים נענשו אם נתפסו בלי האות, מנגד העשירים שלמו כסף רב כדי להיפטר מהצורך לישא את האות. למלך לא הפריע לחגוג על תמצית דמם של היהודים.

בסוף המאה השלוש עשרה נגזרה גזרת גרוש על יהודי הכפרים בצרפת, נאמר להם כי עליהם לעזוב את הכפרים ולהתיישב בערים. אולם כשהגיעו אל הערים לא התקבלו בחיבה, נאסר עליהם לבנות בתי כנסת, לסחור ולהלוות בריבית. כה קשים היו חייהם עד שבדומה לאנגליה גזירת הגירוש פדתה אותם מצאתם.

סיום תקופת הזוהר בצרפת

יהודים רבים עלו לארץ ישראל ביניהם מרן הגה"ק רבי יהונתן הכהן מלונלי.

רבי יחיאל אף הוא החליט לעלות עם בנו לארץ ישראל יחד עם גדולי תורה נוספים, הם התיישבו בעכו ויסדו ישיבה שנקראה "מדרש הגדול דפריש" בישיבה זו למדו במשך הזמן כשלוש מאות תלמידים מצוינים.

עזיבתו של רבי יחיאל והגזירות התמידיות נגד התלמוד גרמו לכך ששיבת פרז' נסגרה לגמרי וקול התורה נשמע בצרפת רק במספר ערי שדה. הירידה האיומה הורגשה בחלל ולכן כדי שלא תשתכח תורה רכזו את כל מה שנכתב בחידושי תורה והלכה.

אחר כל הצרות הגיעו גם ימי הגירוש, בשנת ה' ס"ו למחרת תשעה באב יצאה פקודה מאת המלך ובה גזירת גירוש שעל פיה על היהודים לעזוב את צרפת תוך חודש ימים בלי אפשרות לקחת אתם את רכושם.

את הרכוש היהודי מכר המלך פיליפ במכירות פומביות וכל הכסף הועבר לכיסו... הוא גבה את החובות שהיו חייבים הנוצרים ליהודים לאוצרו.

היהודים נדדו לדרום צרפת הלא היא פרובאנס, היו מי שעברו למדינת ספרד.

כשבע שנים אחר הגירוש הורשו היהודים לשוב לצרפת אבל ההתיישבות היהודית בה כבר איבדה מערכה, ככה הסתיימה לה תקופה של שלוש מאות שנה שכללה תקופות זוהר.

גירוש מוזע

לפני כשלוש מאות וחמישים שנה עלה על כס השלטון בתימן האימם אלמהדי, מלך קשה, שגזירותיו קשות. כבר עם עלייתו לשלטון, פרסם צו ובו הוראה לסגור ולהחרים את כל בתי הכנסת בתימן, למעט "בית כנסת החכמים" שהפך למרבה הכאב למסגד, "מסגד הגלות" הוא גם לא אפשר תפילה בציבור אף לא בבית כנסת.

הוא הגדיל עשות כאשר הצהיר שלא יתיר ליהודים לחיות בתימן הקדושה למוסלמים, יען אדמתה ה'קדושה' לא יכולה לשאת את נוכחותם עליה.

בתחילה חשב לבקש מהיהודים לבחור בין התאסלמות למוות, לבסוף החליט להמתין את גזירת המוות בגירוש. מעטים לא עמדו בניסיון והתאסלמו. והיתר, כל יהודי תימן מחיג'אן וצעדה שבצפון ועד עדן בדרום נדרשו לעזוב את בתיהם ולנדוד למוזע הסמוכה לים סוף.

מוזע - מקום של כמעט אין חיים, הטמפרטורה בו עשויה להגיע לחמישים מעלות, וחיות טרף מסתובבות בו.

ניכרת לאורך הדורות עד לדורנו אנו, כמו רבי יצחק מוינה בעל ה"אור זרוע". הקהילה בוינה ידעה תקופות טובות יותר ופחות. בימי המגפה השחורה למשל היה מצבה טוב יותר, והיא, שלא נרדפה כחברותיה, קלטה פליטים ממקומות אחרים.

לקראת סוף שנת ש"ד החלה האנטישמיות להרים ראש בוינה ובעת שפרצה שריפה שהחריבה את בית הכנסת ניצלו התושבים את ההזדמנות ותקפו את בתי היהודים.

ב' סיון ה"א ק"פ גורשו היהודים העניים מוינה. הצוררים שמו אותם בסירות ששטו במורד הדנובה. נכבדי הקהילה נתפסו ועונו קשות כדי שיסכימו להמיר את דתם, ילדיהם נלקחו והועברו על דתם בכפיה. מי שהצליח לעמוד בתוקף על אמונתו הועלה על המוקד בט' ניסן הקפ"א.

למרות כל הרדיפות נותרו בעיר כמה יהודים. במשך שנת ש"ו, למרות ששוב ושוב אוימו היהודים בגירוש, המשיכו להתגורר בה כמה משפחות יהודיות. במלחמת שלושים השנים נכבשה העיר על ידי הגרמנים ושוב סבלו היהודים.

בשנת השפ"ד הוכנסו היהודים והוגבלו בין חומות הגטו. בין רבני התקופה היו מרנן רבי יום טוב ליפמן הלר ורבי שבת שפטל הלוי הורביץ זצוק"ל שהגיעו הם כפליטים שנמלטו מפרעות ת"ח ות"ט.

השנאה של התושבים כלפי היהודים הלכה וגברה. בשנת תכ"ט גורשו היהודים העניים, והיתר בקיץ ת"ל. רכוש היהודים הוחרם מבנה בית הכנסת הוסב לכנסייה. חלק מהיהודים העדיפו להתנצר ולא לצאת לגלות. בין הגולים היה רבה של הקהילה מרן הגאון רבי גרשון אשכנזי בעל 'עבודת הגרשוני'.

כעשרים ושלוש שנים אחר כך התקבלה הצעה לאפשר ליהודים לשוב לעיר, וזאת בשל המצב הכספי הקשה של העיר. וגם זאת לא כל

שמבלי היהודים אין עבודת אדמה, אין מי שיתקן את כלי המחרשה. אצולת העם מצאה את עצמה ממתנה לצורפים היהודים שיכינו להם תכשיטים. אנשי הדת הוסיפו ואמרו לאימם כי לא טוב עשה והגלות בעצם שחררה את היהודים מחובותיהם כלפי המוסלמים.

האימאם שהבין כי הגזרה פגעה בעיקר בבני עמו אפשר ליהודים לשוב מהגלות, אולם כיוון שבתיהם נתפסו כבר על ידי המוסלמים הם נאלצו להקים שכונות חדשות מחוץ לעיר. ההפרדה מהשכנים המוסלמים לא הפריעה ליהודים, אלא שהמקום שניתן להם להקים את ביתם היה אזור שמם ככה הקימו יהודי צנעא את שכונתם באזור מוכה חיות טרף.

הכסף שהטמינו היהודים בבתייהם נותר בשכונה הישנה מאוכלסת מוסלמים, מה גם שרבים מהמטמינים לא שבו בשביל לגלות את אוצרם.

היהודים שהבינו שהם בגלות, בנו בתים חד קומתיים, לא ארמון אלא רק קורת גג מחסה מפני השמש והצינה. הבתים החד קומתיים אפשרו לגנבים ושודדים לפרוץ אליהם בקלות וכשחפצו היהודים לבנות בתים גבוהים נתקלו בהתנגדות מצד השלטונות.

נוראה הייתה הגלות שאבדה עם רב, ובמהלכה אבדה רבות מן המורשת הרוחנית הכתובה של יהדות תימן.

אחר גלות מוזע, בה עמדו היהודים על דעתם, ולא אבו להמיר את דתם, הבינו המוסלמים כי לעולם לא יתערבו בהם היהודים, לא הפכו לחלק מהם והתחילו להתייחס אליהם כזרים ולהצר עוד יותר את צעדיהם. כמה שנים אחר כך מת האימאם היו שראו בזה אצבע אלוקים.

גירוש וינה

יהדות וינה היא יהדות עתיקה, כזו ש'תרמה' לעם ישראל גדולי עולם שהשפעתם

צו הגלות נמסר לראשי הקהילות ולמנהיגי היהודים שהעבירו אותם לקהילות, בין המנהיגים נמנו אז הרב אהרן עראקי הרב צאלח הרב יחיא הלוי, הרב סלימאן אלנקאש והרב שלום שבזי.

באותה שבת בה התקבלה הגזירה קראו בתורה בפרשת התוכחה, או אז קם אחד מחכמי הדור ודרש לקהל עדתו לחזק אותם באמונה שלא יסורו מדת ישראל. אמר להם שהגזירה משמים להכניע את לבבם לשוב בתשובה שהרי מוזע סופי תיבות של הפסוק "או אז יכנע לבבם".

יהודי תימן החלו להתארגן לגירוש, כששליחי האימאם עומדים עליהם לזרזם.

תנאים בלתי אפשריים

יהודי צנעא יצאו ראשונים, בדרכם עברו בבתי אחיהם היהודים שקיימו בהם הכנסת אורחים. הדרך לא הייתה פשוטה רבים מהגולים מתו, לשם דוגמא באחת החניות מתו שמונים איש! עוד קודם שהגיעו הגולים למוזע הגיע לשם ראש קהילת צנעא כדי להכין את המקום להתיישבות יהודית. אלא שהתנאים של המקום הפכו את המשימה לבלתי אפשרית.

מושל המקום נהג ביהודים בהתחשבות יחסית, ואף קידם אותם במאכל ומשתה, אבל לא היה בזה כדי להציל את היהודים מהגורל המר שארב להם בכל פינה במקום. רעב, מחלות ומוות שנגרמו מהחום באין מחסה. תנאי אקלים קשים, חוסר אפשרות להתפרנס ובארות מים מועטים מדי ומלוחים הרבה מדי. מתוך עשרת אלפים יהודי צנעא שיצאו לגלות מתו תשע עשרות בגלות, שבו ממנה אלף איש מיהודי צנעא בלבד.

כעבור שנה של גלות בתנאים איומים החל לחץ על האימאם להשיב את היהודים לעריהם ולמקומם. היו אלו ראשי הערים שהבהירו לאימם

היהודים, רק יהודים עשירים יכלו להתיישב בעיר תחת הגדרה של "נתינים נסבלים" ובתמורה למיסים גבוהים. וגם אחר כל ההגבלות והמיסים, הותר להם להתפלל רק בבתיים פרטיים. באותם שנים ובשנים הבאות אנחנו מוצאים בוינה את המושג "יהודי החצר" כמו רבי שמואל אופנהיימר ורבי שמשון ורטהיימר, שפעילותם הפכה את וינה למרכז של דיפלומטיה בשביל היהודים וגם מרכז חשוב לנדבנות יהודית.

גירוש יהודי ליטא

שנת הרנ"ב מוכרת לעם היהודי כשנת גזירת גירוש ספרד, פחות מוכרת וידועה העובדה כי באותה שנה ירדו יהודי ליטא ממעמדם.

היה זה אחר שהנסיכים הליטאיים נתנו ליהודים זכויות אזרחיות שוות הם נהנו ממעמד בעיר כשהמלך קזימיר מת ובניו התחלקו בירושתו.

הבן הגדול הומלך על פולין והצעיר קיבל את ליטא. גירוש ספרד שחל באותה העת נטע בליבם של השליטים החדשים את רעיון העוועים לגרש את יהודי בריסק, הן גם הם התברכו בקנאות דתית, מה עוד שהרווח

תושבי יפו הגולים, התלבטו אם לעזוב את פתח תקווה שכן קולות רעמי היריות היו עבורם בשורה של ממש כולם מחכים לרגע בו האנגלים יכנסו אל הארץ.

הממשלה הטורקית החריפה את היחס אל הגולים, והתריעה שאם לא יצאו גולי יפו מפתח תקווה תוציא היא עצמה את הגזרה אל הפועל. התורכים לא התמהמהו זמן רב והחלו מגרשים את הגולים מפתח תקווה, 'סחבו' אותם לתחנת ראש העין, שם נותרו מתגוללים תחת כיפת השמים. הטורקים החרימו את העגלות, והעגלונים בכלל פחדו לנסוע צפונה בשעת מלחמה, ולא לחינם...

תושבי יפו הגיעו לצפון, חלקם מצאו את מותם שם.

וכך כתב רבי משה בלוי על אותה תקופה: "צרות היישוב היהודי לא באו רק כתוצאה מהמלחמה שהשתוללה ברחבי העולם ונתקה את הארץ ממקורות מחייתה אלא שנגרמו בעיקר על ידי שלטונם האכזרי של התורכים. מיד עם פרוץ המלחמה המשיילו בירושלים את העריץ ג'מל פחה מתורכיה כדי שיפעל למען החדרת התורכים בקרב תושבי הארץ ויהודי ארץ ישראל הועמדו בפני ברירה או לקבל את הנתינות העותומנית או להיות נדונים לגירוש מן הארץ. לכאורה ברירה קלה. אך ה'מתעמנים' היו חייבים מיד להתגייס לצבא התורכי המושחת והמזוהם ומתוך כך לא מהרו יהודי ירושלים שהיו רובם נתיני מדינות זרות להפוך לעותומנים, התורכים האכזרים הוציאו אז לפועל את גזרת הגירוש ועד שנת תרע"ז גורשו כל יהודי יפו וחלק נכבד מיהודי ירושלים למצרים ושאר מדינות.

וכך גולה אחר גולה גלתה יהודה כולה שבעה צרות ומרורים אך כל זאת באתנו ולא שכחנו ולא שקרנו בבריתך. השיבנו ד' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם.

תחת השלטון הרוסי שונא הדת.

גירוש יפו

ימים מעטים לפני פסח תרע"ז, ביום ה' בניסן ניתנה פקודה ליהודי יפו לעזוב את העיר תוך שעות מועטות. הימים ימי מלחמה, הגבול קרב, והטעם הרשמי שהנפיקו הטורקים היה שיש סכנה שיוטלו פצצות על העיר, אמנם כולם ידעו שזה רק תירוץ. הפקודה ניתנה, ולבד מכמה יוצאים מן הכלל נאלצו כל תושבי יפו ותל אביב היהודים לעזוב את העיר. אמנם גם הערבים נאלצו לעזוב אולם לאלו אפשרו למצוא מקלט במקומות סמוכים.

התחנה הראשונה של הגולים הייתה פתח תקווה אלפי מגורשים הצטופפו בפתח תקווה שגם כך הייתה עיר מוכה אחר מכת הארבה שהשחיתה את יבול הפרדסים. הגיעו ימי חג הפסח ועימם פקודה לצאת גם מפתח תקווה והרשות להישאר בה ניתנת רק לבעלי רישיון מיוחד. בינתיים הוברר שיפו לא הורעשה ולא קיים צורך ממשי בהתרחקות מעיר.

החדשים הנוצרים אך בשל כישוריו ועושרו עלה מעלה ומשפחתו התבוללה. אם כי יש גירסא הטוענת ששב בתשובה. כשמת המלך אלברט עלה אחיו אלכסנדר תחתיו. תחת הנהגתו יכלו היהודים בשנת רס"ג לשוב לבריסק. לא מאהבת ישראל השיב המלך את היהודים לארצו, הוא ראה את הירידה בהכנסות והחליט שטוב יותר יהיה לליטא שהיהודים יחזרו לשרת אותה. הוא ציווה להשיב להם את רכושם הגזול מאז הלכה הקהילה והתבססה. גירוש נוסף של יהודי ליטא ופולין היה באביב תרע"ה, בזמן מלחמת העולם הראשונה, אז פקד ניקולאי ניקולאייביץ המפקד העליון של צבא רוסיה על גזירת גירוש של יהודי פולין וליטא ועקר אותם באכזריות ממקומם אשר בתחום המושב. העילה לגירוש הייתה הקירבה של היהודים הבלתי נאמנים לרוסיה לאזור הגבול עם גרמניה. בין הגולים היו מרנן החפץ חיים, רבי חיים מבריסק החזון איש ועוד.

עם פרוץ המהפכה שוב שבו רבים לאזור מגוריהם הראשון והבריתו את הגבול תוך מסירות נפש וזאת כדי שלא להישאר

לאנשי האצולה היה מידי. שכן בין יהודי בריסק היו עשירים שהלוו ממון רב לשליטים תמורת ריביות גבוהות, וגזירת הגירוש שכללה גם גזירה על הרכוש העשירה את קופותיהם של אלו.

מסמכים מאותם ימים מעידים כי אלו רצחו גם ירשו רדפו השיגו וחלקו שלל. מושל בריסק, זה שהוציא לפועל את הרעיון קיבל עשרות חצרות בתים של יהודים. אציל אחר קיבל טחנת מים ואחוזת. את בית הכנסת תרמו לכמרים וגזירים שהפכו אותם רח"ל למנזרים, בית כנסת נוסף עם החצרות שסביבו יועדו לשם הקמת בית חולים עירוני בבריסק.

יהודי אחד בלבד לא הסכים לוותר על הכסף הרב שהיה לו, אברהם יוזפוביץ.

קיימים תיאורים מאותם ימים הגורסים כי המלך רצה למנותו לשר אוצר בתנאי שימיר את דתו, הלה התלבט עם אשתו שהייתה חלושת אופי יותר ממנו. המלך איים עליו כי אם לא יתנצר יגרש את יהודי בריסק והוא התנצר כביכול עושה טובה עם אחיו היהודים.

הלה לא הפך אהוד על ידידיו

חורבן המקדש וקדושת הכותל המערבי — בדין "ובאו פריצים וחללוה"

א. הדין בכלי שרת וקדושת הגוף

בגמרא (ע"ז נב:) מבואר שאבני המזבח יצאו מקדושתן ונאסרו ע"י העכו"ם משום שנאמר ובאו בה פריצים וחללוה. וכן הכסף והזהב שהיה במקדש אין בו מעילה שנאמר ובאו בה פריצים וחללוה. ומבואר בגמרא שהמזבח וכסף הקודש יצא לחולין ע"י דין זה של ובאו פריצים וחללוה. [ומכאן תמהו על הר"י אכסנדר' שהביא ראיה למחיקת השם לצורך תיקון ממה שנתצו חשמונאי את המזבח שטמאו היונים, והלא הוא כבר יצא לחולין מכח דין זה של ובאו פריצים וחללוה, שו"ת הרדב"ז (ב תקצו) חתם סופר (או"ח לג) ובקובץ תשובות (ג יח) כתב שעכ"פ כשחזרו היה לזה לפחות דין בית הכנסת שאסור לנתצו, ועי' בית יצחק או"ח כו].

ונחלקו הראשונים בדין זה המבואר בגמרא שהמזבח והכסף והזהב יצאו לחולין מכח הפסוק ובאו בה פריצים וחללוה, שיטת בעל המאור שם שדין זה הוא מכח דין מעילה כמו בכל מעילה שיוצא הדבר לחולין ומשלם להקדש תמורתו כמו כן ע"י ביאת הפריצים יוצא לחולין, ועל פי זה כתב שני כללים בדין זה; א. שרק ע"י פריצי ישראל יוצא לחולין ולא ע"י גוים, וגם בחורבן הבית יצא הכל לחולין ע"י פריצי ישראל שלהם יש הכח לפעול המעילה. ב. שכמו במעילה בכלי שרת הדין שזה קדושת הגוף ואינו יוצא לחולין ע"י מעילה כמו כן בדין זה ובאו פריצים וחללוה שישודו בפרשת מעילה אינו נוהג בכלי שרת רק בכסף וזהב. ואילו שיטת הרמב"ן במלחמות ממש להיפך בכל זה; א. אדרבה עיקר דין זה של ובאו פריצים וחללוה נוהג רק בעכו"ם ולא בישראל. שהפסוק נאמר בגוים שהרי נביא מתנבא על המקדש שיחרב ואמר שיצא לחולין על ידם

ונמצא שהכונה לכלי שרת ששמשו לקידוש יו"ד כמבואר ברמב"ם (ביאת מקדש פ"ה ה"י) שצריך לקדש בכלי שרת, ובודאי כולם היו כלי שרת. וגם בהגה באבן עזרא הביא דברי הירושלמי יומא שאגרטי' שבו אגרי' דמו של טלה הרי שהיו כלי שרת ממש].

ובאור שמח (ע"ז פ"ח ה"א) מיישב שכל דברי בעל המאור אימתי לא נתחללו ע"י פריצים, בשעה שבית המקדש קיים והכלים ראויים להשתמש בהן לגבוה, אבל כשהיה בלשצר הלא היה אחר החורבן וכבר נשרף בית ד', הרי הכלי שרת אינם ראויים לא הן לא דמיהן לכן אין בהן מעילה, אבל כל זמן שהיה בית המקדש קיים והיו יכולין להשתמש בהן. והמרחשת מיישב שכל דברי בעל המאור הן להו"א שאין אדם אוסר מה שאינו שלו ע"י מעשה ונמצא שעדיין ראויין הן לשירות ולא פקע הקדושה, אבל למסקנת הגמרא שאדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה ונמצא שנאסר לגמרי ואינו ראוי שוב לשימוש גבוה ממילא הרי זה מפקיע הקדושת הגוף. וע"ע תקנת עזרא (על הרמב"ם מעילה פ"ה ה"ה).

ב. הכניסה בטומאה למקום המקדש

להלכה הוכרע כרוב הראשונים שקדושת המקדש לא בטלה והנכנס שם בכרת וכהכרעת המג"א (תקסא ב) שדברי הרמב"ם שרירין וקיימים והנכנס עתה למקום המקדש חייב כרת שכולנו טמאי מתים וכתב שכן דעת סה"ת ואגודה [וכן דעת הסמ"ג החינוך הריטב"א התשב"ץ והטור. ליקוטי הלכות, וכ"כ יראים ומהרי"ל ותשב"ץ, ציץ אליעזר, והביא בשם הדברי אמת שכ"ה דעת רש"י ריא"ז ור"ן]. לבד מדעת הראב"ד פ"ו מבית הבחירה שהנכנס אין בו כרת [ועי' בתוס' מכות יט.], ובטעם הראב"ד כתבו האחרונים

וכן הוא שיטת רש"י בע"ז שם שבגוים נוהג דין זה [ולא בישראל, הגר"ד מקרלין בשו"ת שאילת דוד (או"ח סי' ג)]. ב. וכתב שעיקר דין זה אין שייך לדין מעילה ונוהג גם בכלי שרת שהם קדושת הגוף וגם בקרקעות שאין בהם מעילה, וכתב: שהרי בית המקדש עצמו יצא מקדושתו על ידם ונעשה חול דהא בבית דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה והתם אין בו מעילה .. וגזירת הכתוב היה הכל אף על פי שאין מעילה בקרקעות ואף על פי שאינם בני מעילה. [ונחלקו עוד במזבח אם יש לו דין כלי שרת ומ"מ יצא לחולין].

האחרונים תמהו על בעל המאור מגמרא מפורשת בנדרים (סב.): אמר ר' יוחנן כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם, קל וחומר: ומה בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו כלי חול, שנאמר ובאו בה פריצים וחללוה, כיון שפרצו נעשו חול נעקר מן העולם, דכתיב: בה בליליא קטיל בלשצר, המשתמש בכתרה של תורה שהוא חי וקיים לעולם על אחת כמה וכמה. ע"כ. הרי מפורש בגמרא כדעת הרמב"ן שגם בכלי שרת שנשתמש בהם בלשצר יצאו לחולין מכח הדין של ובאו פריצים וחללוה ובשואל ומשיב (קמא ג עז) כתב: ואני מתפלא על עצמי על שניהם בעה"מ ורמב"ן גם יחד איך מאורי אור שלהם לא הבריקו רשפי זיקם בהמאמר הנ"ל, וצע"ג, עכ"ל. וכן נשאר בקושיא בשאלת דוד להגר"ד מקרלין (או"ח סי' ג). [ומה שתייר הדברי חיים (או"ח ב טז) ע"פ המצודות (עזרא א ט) שהיו 'אגרטי' שזה היה כלים לנטילת ידים ובהם שתי בלשצר ולא היו כלי שרת וגם ע"ז הקפיד הכתוב, הוא תמוה, שהרי כונת המצודות למה שכתב הערוך (ערך נטל ב') והראב"ן (חולין רעא) שכלי היה במקדש נטלא שמא וממנה נוטלין ידים ממי כיור ומחזקת רביעית הלוג,

שזהו מכח הדין של ובאו פריצים וחללוה ונתחללה בקדושתה [חת"ס יו"ד רלג וכ"כ הגר"ד מקארלין]. וכן כתבו הרמב"ן והריטב"א (מכות יט. בדעת המ"ד שבטלה אך לא הכריעו) שקדושת העיר והבית בטלו משבאו פריצים וחללוה. ועי' טל תורה שם.

ובדעת רוב הראשונים שהנכנס לשם בכרת ביאר הרמ"ע מפאנו (סי' כה) שרק בכלים ואבנים נאמר דין ובאו פריצים וחללוה, אבל קרקע אינה נגזלת ואינה נאסרת וליכא למימר שתצא לחולין. אכן ברמב"ן הרי מבואר שגם בבית ובקרקעות נוהג דין זה של ובאו פריצים וחללוה. וביאר המהר"ם שיק שבבואר בקדושת המקום וקרקע עולם מקודש מששת ימי בראשית, אשר אמר עליו אברהם אבינו אשר יאמר היום בהר' ה' יראה, ומכוון כנגד ביהמ"ק שלמעלה, מתקדש לעולם ואסור לזר ליכנס לשם, ואם אפשר לבנות שם מזבח מותר להקריב, אבל מחיצות נראה כמו דאמרינן דהמזבח ע"י פריצים מתחלל, גם מחיצות המקדש נתחללו. ובש"ת בית יצחק (או"ח כז) כתב דנהי דבשעה שהוא ביד זרים נתחלל. מ"מ תיכף כשהלכו הפריצים חזר קדושתו למקומו. ודוקא באבני מזבח שעשו ע"ז ונאסר בהנאה משום דבשעה שהיו הפריצים היו הפקר ואח"כ תיכף נסתלק ההפקר והקדושה חזרה והמזבח בקדושתו עומד וכתב שכ"ז ברור אין בו ספק כלל [אך ברמב"ן הנ"ל במכות מבואר לא כן, וכן תמה באבי עזרי (כלי המקדש פ"ח) שברמב"ן מבואר שגם הקרקע ממש יצא לחולין והיאך מקריבין אע"פ שאין בית אם המקום חול ונשאר בצ"ע].

ובספר משכנות לאביר יעקב הביא בשם הגאון מהר"ל דיסקין זל"ה דלא שייך בזה מעילה משום ובאו פריצים מ"מ הכניסה בטומאה אסורה. ובהערות הגר"ש [סוכה מט. יומא טז.] ביאר שכל מה ששייך לומו באו פריצים וחללוה, היינו שאין בהם מעילה, פירוש שחיללו ממון הקדש ואין כאן ממון הקדש, אבל ודאי דעדיין שם קדושה עלי, ויש כאן איסור כניסה בטומאה אף על פי שחיללוהו זרים. והעירו ע"ז ממש"כ התשב"ץ (ג ה) שבשעת החורבן פקעה קדושת הבתי כנסיות לגמרי שאפי' בבהמ"ק שקדושתו יותר חמורה מקדושת מקדש מעט פקעה קדושתו משום ובאו בה פריצים וחללוה כדאמר' התם. וכן הוא בתשו' הרמב"ם הובא בשיטה מקובצת (ב"מ כד:). אמנם כדבריו כתב להדיא החיד"א (שיו"ר ברכה סימן קנא): ואע"ג דקדושה לעתיד לבא היינו דוקא להשראת שכינה וקדושה אבל למעילה וכיוצא לא. ע"כ. וזהו כונת האחרונים הנ"ל שכיון שלהלכה קדושה לעתיד לבוא הרי

שלא ניתן כח לפריצים לסלק השכינה אלא מהכתלים ולא מהמקום עצמו וכיון שלא ניתן להם הכח קדושתה עליה, שהרי עוד לפני הבנין היה על המקום קדושה כמבואר ברמב"ם פ"ב מבית הבחירה ה"א, ואינו דומה לבית הכנסת שכל קדושתו הוא בבנין וכותליו ואין קדושה במקום מצד עצמו ללא כתליו. וכל זה מבואר במהרי"ל (יום כיפור) שכתב: דקדושת המקדש לא נתבטלה עדיין דכתיב והנשאו פתחי עולם ר"ל שקדושתן לעולם, ולפיכך נקרא בית עולמים, נמצא הנכנס עדיין בטומאה במזיד חייב כרת. ע"כ. הרי שמתחילה נתקדש בקדושת עולם. וכן כתב הגדול מהר"י בכר בספר דברי אמת (סוף קונטרס י') שאף לדברי הרמב"ן קדושת המקום במקומה עומדת אלא דכל האבנים שיהיו שם יצאו לחולין אבל לעולם הנכנס עתה שם חייב כרת. [וע"ע בציץ אליעזר (ח"י סי' א) אריכות גדולה בכל ענייני חומרי המנהגים בכניסה מסביב להר הבית]. ובכלי יקר פרשת לך לך כתב: ותועלת רוחני זה לא יסור מזרעו עד עולם כי אף בזמן שב"ה שלמטה אינו בבנינו מ"מ הב"ה שלמעלה המכוון כנגדו נצחי לא יסור לעולם ובכל זמן יורד ממנו השפע על זרע אברהם המקודש ומטעם זה שלמים וכן רבים נכספה נפשם לעמוד במקום הקדוש ההוא כי רצו את אבניה וגו'.

ג. טעם האבילות בט' באב ולא בי'

בש"ת חתם סופר (א לג) ביאר דברי הגמרא א"ר יוחנן אי הוינא התם קבענא בעשירי משום שרובו של היכל בו נשרף, ורבנן סברי אתחלתא דפורענותא עדיפא, וביאר שזהו מכח הדין דבאו בה פריצים נתחלל נמצא מששלטו בו זרים בט' והציתו בו האש מיד יצא לחולין נמצא בעשירי נשרף כבר בית חול ע"כ לא קבעוהו בעשירי.

וכבר ידוע לתמוה על החת"ס שהרי אמרו בגמרא בתענית בשבעה נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו שביעי שמיני ותשיעי סמוך לחשיכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל היום כולו שנאמר וכו', ולכא' כיון שנכנסו וכבשו בשבעה אף שלא הציתו עדיין את האור הרי כבר זה ממש באו פריצים וחללוה, ושוב הוי בית של חול, ולדברי החת"ס היה בדין לקבוע האבילות בז' אב [וכן תמה בהערות הגר"ש (בכורות נב:) ובקובץ תשובות (ג יח)].

אמנם ביאור דברי החתם סופר על פי הגמרא בסנהדרין (צו:): על נבזראדן אדליק ביה נורא, גבה היכלא [ההיכל הגביה עצמו שלא ישלוט בו האש] דרכו ביה מן שמיא, שנאמר גת דרך ה' לבתולת בת יהודה. קא

זיחא דעתיה [של נבזראדן] נפקא בת קלא ואמרה ליה: עמא קטילא קטלת, היכלא קליא קלית, קימחא טחינא טחינת. ומעתה נמצא שמה שאכלו ושתו בשביעי ושמיני עדיין לא היה בו כדי כיבוש שעדיין לא היה ביכולת הטבעי לכבשו לגמרי והיה זה רק זמני, ורק כדדרכו ביה מן שמיא אז נהפך לקימחא טחינא ורק אז הושלט בו מן שמיא כח הפריצים לחלל קדושתו לגמרי, והרי פשוט שכיון שחזינו בגמרא שגבה היכלא' הרי שאינו בית של חול, עד אותו זמן דדרכו ביה מן שמיא ליתן כח לפריצים ואז נהפך כביכול לבית של חול ה", וזהו ביאור פשוט בדברי רבינו החת"ס. [ובפרט לפי דברי הנפה"ח שבחטאינו נתמעט ותש כביכול כח גבורה של מעלה. את מקדש ה' טמאו כביכול המקדש העליון. ועי"כ היה להם כח לנ"ט וטיטוס להחרב המקדש של מטה המכוון נגד המקדש של מעלה, ע"כ. והרי גמר הדבר כביכול היה בט' אב כדדרכו ביה מן שמיא. ולכן עיקר האבילות בט' באב דוקא ולא בז' וח'. וע"ע שו"ת ארץ צבי (א סו) הקושיא להנימוק"י דאשו משום חיצו כאילו עשה הכל, ותי' האגל"ט שסברת הנומק"י רק על הפועל ולא המתפעל].

ד. קדושת הכותל המערבי

הנה בפשטות מכח הדין של ובאו פריצים וחללוה פקע קדושת מעילה מהכותל המערבי גם כן, וכן הוא בספר משכנות לאביר יעקב בשם מהר"ל זל"ה. [אלא שלענין טומאה אסר כנ"ל]. אמנם לדעת רמ"ע מפאנו הנ"ל בדעת הרמב"ם אין בכותלים המחוברים דין זה רק במה שנתלש, אך ברמב"ן מבואר שכן נוהג דין זה. ובש"ת אגרות משה (יו"ד ד סג) דן בענין אלו שלקחו אבנים למזכרת מהר הבית ומכותל המערבי, וכתב שבכותל מערבי שהשאיר לנו השי"ת מבית המקדש, כמפורש במדרשים שנשבע לו הקדוש ברוך הוא שאינו חרב לעולם שלכן אף שהוא כותל של הר הבית דג"כ הוא בכלל מקדש, נמי הוא הקדש ומועלין בו. ולא נעשה כותל זה ברשות הפריצים ולא נתחלל בביאתו. ע"כ. והאריך לאסור בכל אופן לקחת אבנים אלו והשימוש בהם וברוע המעשה. ובש"ת ברכה (קו"א או"ח קנא) כתב החיד"א: ענבים הגדלים בזמן הזה בהר הבית ומביאים למכור לישראל מותר לקנות מהם, הרב מזבח אדמה בסי' זה מטעם ס"ס, ואני שמעתי זה קרוב לשלושים שנה מגדול אחד שהתיר גם כן מטעם ובאו בה פריצים וחללוה. ע"כ. וכמובן אין ראיה מדבריו להתיר העפר עצמו ואת מה שמוצאים שם מזמן בית המקדש. ולא התיר אלא בגידולים שלא נתקדשו.

**וַיְהִי כִּאֲשֶׁר תָּמּוּ פֶּלַאנְשִׁי
הַמְּלַחְמָה לְמוֹת מִקְרָב
הָעָם: וַיִּדְבֶּר ה' אֵלַי לֵאמֹר**

פירש רש"י מן שילוח המרגלים לא נתיחד אלי הדיבור. ומקשים העולם, הרי 'אמירה' היא רכה, ומורה יותר על חיבה מאשר לשון 'דיבור' המורה על קושי ותוקף.

ומבאר הכלי יקר, דהיא הנותנת, כיון שכל דיבור קשה הוא תוכחה ומוסר כמו לשון 'אלה הדברים', לפי שהם דברי תוכחות וכו' ודוקא לכן יש בזה יותר חיבה, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, לאפוקי 'אמירה' רכה, כיון שאין בה מוסר, ועל כן אין בה חיבה כל כך. כי בזמן שהאוב רוצה בנאהב, מדבר קשות, וקולות וברקים של מתן תורה יוכיחו שנאמר (שמות כ יז) ובעבור תהיה יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו, אבל בזמן שאין האהבה חזקה כל כך הוא מדבר בשפה רפה ולשון רכה.

פניי המוקרא

הרה"ג רבי אפרים זאב מאיר שליט"א

שתיאור זה מתאר שמתו, וכלל לא מורה על חוזק המכה. וביאר מרן הגרי"ז הלוי זיע"א, דהנה כשרואים שאחד נותן מכה לשני, והשני אינו מחזיר לו מכה תחת מכתו, לא נראית כאן שנאתו של המכה כמה היא גדולה, אך כשהשני מחזיר לו מנה אפיים ובכ"ז הראשון מכהו, מזה רואין אנו את גודל שנאתו אליו שהוא מכהו אף על גב שיחזור השני ויכהו עוד יותר מ"מ הוא רוצה להכותו.

וזה ביאור הדבר כאן, שהאמוריים הגם שידעו וראו שכשהם נוגעים בישראל מיד מתים כדבורים, מ"מ הם רדפו אחרי ישראל, כי שנאתם היתה כה גדולה שאע"ג שיהרגו בכ"ז כדאי להם הרדיפה אחרי ישראל, ומזה גופא נלמד על גודל שנאתם

שהוא אמר ש'אנכי ה' אלוקיך' נאמר רק למשה ולא לישראל, ולכן לא חטאו בעגל, אך עדת קרח אומרים שכולם שמעו בשווה את דיבור זה ושוב התברר שחטאו בעגל, נמצא שע"י מחלוקת קרח ועדתו נתעורר עליהם חטא העגל, וממילא יבואר שקודם מנה הכתוב את מח' קורח ועדתו ורק אחרי זה את חטא העגל.

וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי... וַיִּרְדְּפוּ אַתְּכֶם כְּאִשָּׁר תַּעֲשִׂינָה הַדְּבָרִים

פירש"י 'מה הדבורה הזאת כשהיא מכה את האדם מיד מתה אף הם כשהיו נוגעים בכך מיד מתים'. וצ"ב, דמשמעות הפסוק שבא לתאר את חוזק ועוצמת מכת האמוריים, ואילו לרש"י משמע

וּלְבָן וַחֲצִירַת וְדִי זָהָב

ידועים דברי חז"ל שבא משה להוכיח את ישראל ברמז על המקומות שהכניסו לפני המקום, והביא רש"י לפרש "וחצרות - במחלוקתו של קרח... ודי זהב - העגל", וסדר הדבר תמוה, שהרי מעשה העגל היה קודם מחלוקת קרח ומדוע א"כ סידר הכתוב בסדר הפוך.

וביאר גאון הדור מהר"ל דיסקין זיע"א, בהקדם לדברי המדרש רבה (שמות מג ה) שבזמן שמשה ביקש מהקב"ה שימחל על מעשה העגל, אמר לקב"ה שדיבור "אנכי ה' אלוקיך" נאמר בלשון יחיד, וכביכול נאמר רק למשה, וא"כ לא חטאו ישראל, שאליהם לא נאמר דיבור זה. והנה במחלוקת קרח שאמר "רב לכם כי כל העדה כולם קדושים" פירש"י "כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה... לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלוקיך כל העדה שמעו", וא"כ התבטל לימוד הזכות של משה על ישראל,

פניי הזכז

התורה, יש בזה עומק נוסף, והוא "נגילה ונשמחה בך" - "נגילה ונשמחה בו", ב"ך אלו כ"ב אותיות התורה שע"י העסק בלימוד התורה האדם מגיע לדרגה ששמה בה' יתברך בעצמו, כיון דהתורה היא למעלה מכל העולמות, והיא צירופי שמות ה' יתברך, ועצם המציאות שבה תמותה מצליח לעסוק וללמוד את התורה, וזה כביכול להגיע ולהשתייך לעצמותו יתברך, הרי שזו שמחה נוראה ועצומה, זהו חיבור אדיר של קשר של קיימא לקב"ה עצמו ללא אמצעיים, 'קב"ה ואורייתא וישראל חד הוא', וזה שמחה גדולה ביותר, ובהגיע יום בשנה, שבו נאסר עלינו לשמוח בלימוד התורה, הרי שיש כאן הסתר פנים נורא, כביכול אומרים לאדם - היום אין לשמוח בקב"ה, היום אין רשות להגיע להרגשת האושר בקרבה לקב"ה, זהו עומק החורבן והריחוק שיש, ואולי מותר לומר שזה ה'עונש' על 'שלא ברכו בתורה תחילה' וביאר הב"ח (או"ח סי' מ"ז) "לא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם הנה בזה עשו פירוד שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה".

על פסוק זה הביא בספר 'פענח רזא' (פר' משפטים) "כמעשה לבנת הספיר, בשעה ששיעבדו מצרים בישראל בלבנים ראתה אשה אחת מעוברת בבעלה שהוא עיף ויגע רצתה לסייע בבעודה קשה והפילה ע"ג לבינה אחת ונטלה הקדוש ברוך הוא ונתנה תחת רגליו להסתכל בה תמיד לזכור קושי צרתם ושעבודם, זהו כמעשה לבנת הספיר, והוא שנאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדום רגליו ביום אפו, שזהו אותה לבינה שהיתה תפארתם לזכור גלותם".

איסור שמחה בלימוד התורה - עומק החורבן

נפסק להלכה דביום ת"ב אסור ללמוד בד"ת, ורק בדברים הגורמים צער, דכתיב "פקודי ה' ישרים משמחי לב". בהתבוננות פורטא האיר חכם אחד, דאיסור זה הוא עומק השבר והריחוק שלנו מהקב"ה, דהנה מלבד המציאות שיש שמחה בלימוד

כגדול האבלות כך גודל הנחמה

באור חדש, הגדיר והאיר השל"ה הק' את מהות האבלות על חורבן הבית, ואיך כגודל האבלות כך גודל הבנין, וז"ל (מסכ' תענית אות נה.) אי נא לנו כי חטאו אבותינו, ואנחנו לא נטהרנו. על דא ודא קא בכינו, כי גרמנו כל אלה. ובשומיננו על לבנו זה בצום ובבכי ובהספד, ובהתעוררות לב לצעוק 'השיבנו ה' אליך ונשובה' (איכה ה, כא). אז 'כלה ענן וילך' (איוב ז, ט), דהיינו הקליפה מתמעטת, ואנחנו מזדככים מכח הצער והחרטה, וגם היסורין ממרקיין. ובגמור המירוק לנו בעת הגאולה, לא די שנחזור למעלת הגדולה שהיתה לנו כבר, אלא אף זו שיהיה יתרון גדול לאור העתיד, בכמה מעלות טובות יותר ממה שהיה, כמו שזכרתי בארוכה בהקדמת תולדות אדם (בחלק א'), ויתבאר גם כן לקמן. ויתרון התרוממות זו בא מכח חושך הצרות. וכל המרבה להתאבל הוא מוסיף על עצמו אור חדש גדול לעתיד... ואז מזדכך לגמרי ומתבטלין הקליפות, ואז יבא האור הגדול בלי הפסק שום מסך. ומזה נמצא, כל הגלויות והצרות יבאו באחרית הימים לטובה, והם לתכלית עצם הטוב.

וְלֹא זָכַר הָדָם רַגְלָיו בְּיוֹם אָפוֹ

יותר ויותר בחורים ואברכים בוחרים בכובעי מילאנו ומבטיחים לעצמם את כל היתרונות בכובע אחד ומיוחד

ייחודי, המעניק נוחות קלילה ותחושה שהכובע 'מרחף' מעל ראשם. הכובע נטול ביטנה, ולוגו המותג היוקרתי מוטבע על הכובע בחלקו הפנימי.

כולנו מבינים ויודעים: עם מילאנו עיצוב יוקרתי ומוקפד צועד יד ביד עם קלילות ונוחות מושלמת. מילאנו מציע מענה מיטבי וחדשני, ומהווה שילוב מנצח בכל ההיבטים. למי ששואף ליותר, מילאנו נמצא בראש!

הלקוח.

גם חלקו הפנימי מציע עולם חדש ובלתי מוכר, המשלב נוחות, איכות ויופי. טכניקה בלעדית מחליפה את סרט העור ומשלבת בד כותנה נעים ומונע הזעה, המונח מעל ספוג

מותג העל 'מילאנו' הפך לאחרונה ללהיט מבוקש והיסטרי, הודות למספר יתרונות מובהקים, שעושים את ההבדל בין כובע רגיל לכובע מילאנו.

אחד הפרמטרים המייחדים את המותג הנחשב הוא המראה המוקפד והיוקרתי, המשתלב בהדר עם העיצוב החדשני המדויק. הכובע הטרנדי כולל 'קנייטש' מרשים ושוליים צרים הנעים בין 5 ס"מ 7.5 ס"מ, לבחירת

מענה גם מבחינה הלכתית. רשת

חשמל הקרן הינה הרשת היחידה הפועלת בשיתוף פעולה ובפיקוח מלא עם מורי ההוראה על אופן הפתרונות הטכנולוגיים המתירים את השימוש בתכלית ההידור בשבת קודש. ברשת חשמל הקרן מקפידים על מחירים נמוכים ועל מבצעים שוברי שוק במגוון רחב של מוצרים ומחירים שלא רואים במקומות אחרים. לרשת חשמל הקרן סניפים בכל רחבי הארץ: בני ברק, ירושלים, ביתר, אשדוד, בית שמש, חיפה, נתיבות וסניף חדש במודיעין עלית. ניתן לשלם עד 36 תשלומים. אספקה לכל רחבי הארץ! *2757 הזמנה טלפונית מהירה במוקד ההזמנות: הקיץ הזה מקררים חכם - עם חשמל הקרן!

מבצע מקפיא בחשמל הקרן!

קונים מקרר סמסונג פלטינום ומקבלים מתנה משתלמת לבחירה

- 1 - Smart Conversion--ב-5 5 מצבים שונים בלחיצת כפתור.
  - מערכת קירור כפולה לשמירת הטריות ולמניעת ריחות.
  - פיזור אוויר אחיד לשמירה מיטבית על המזון.
  - פילטר אנטי בקטריאלי למניעת ריחות והיזרות חיידקים.
  - ההטבה בתוקף לזמן מוגבל או עד גמר המלאי. ניתן להשיג בכל סניפי חשמל הקרן ברחבי הארץ.
- רשת חשמל הקרן (קרן בני הישיבות) בניהולו של הרב דוד ששון נוסדה לפני כ-20 שנה במטרה לתת מענה מותאם והולם לצרכי הציבור החרדי. רשת חשמל הקרן מביאה ללקוחותיה את כל מוצרי החשמל ממירב החברות במחירים הזולים ביותר ובהתאמה מדויקת תוך כדי נתינת

רשת חשמל הקרן, מהמובילות והאמינות בשוק מוצרי החשמל במגזר החרדי, יוצאת בימים אלו במבצע קיץ משתלם במיוחד: קונים מקרר סמסונג פלטינום 540 ליטר במחיר מיוחד של 3,990 ₪ בלבד ונהנים ממתנה משתלם במיוחד לבחירה. בין המתנות: מזגן אינוורטר 1 כ"ס +שירות ואחריות טורנדו בשווי 1,250 ₪ מייבש כביסה דוידסון 7 ק"ג בשווי 990 ₪ תווי קניה לרשת "אוויר עד" בסך 750 ₪

המקרר שכולם מדברים עליו - עכשיו גם במחיר וגם בהטבה!
מקרר סמסונג פלטינום כולל שלל יתרונות שהופכים אותו לבחירה הראשונה של אלפי משפחות בישראל:
• נפח גדול במיוחד- 540 ליטר וחלקות מדפים חכמה.

ביוזמת 'התאחדות קהילות בני התורה' בשיתוף עם קופת החולים מכבי

מענה הלכתי לתועלת הרבים לקראת צום תשעה באב

ומרבני מודיעין עלית, אשר ישב במשך שעה ארוכה יחד עם ד"ר מרדכי יוסלסון הי"ו מומחה לרפואת המשפחה בקופ"ח מכבי והעניקו את המענה ההלכתי והמקצועי לכל השואלים בדבר ההלכה בענייני הצום והלכות תשעה באב.

יוזמה ברוכה שהופעלה ע"י התאחדות קהילות בני התורה בשיתוף עם קופת החולים 'מכבי' העניקה מענה הלכתי בכל הנוגע להלכות תשעה באב והצום. המענה ניתן במסירות ע"י הגאון רבי יעקב אייזנבך שליט"א רב קהילת יחל ישראל

לתורה ותעודה: מעמד מסיבת חומש בת"ת המרכזי 'תולדות שמואל'

שמתחילים ללמוד תורה, צריך להתפלל להקב"ה שיתן את השאיפות והחשק ואת הרצון ללמוד את התורה.

בסיום דבריו בירך מרן שליט"א שהקב"ה יתן את הכח למלמדים, לילדים - חתני התורה, שיזכו לשבת וללמוד את התורה הקדושה "תורה צוה לנו משה", את החומש ואח"כ יעברו לגמרא וגם בישיבות, ובעז"ה ההורים וגם המלמדים וההנהלה יראו מהם הרבה נחת לראותם גדלים לתלמידי חכמים.

בסיום המעמד חולקו החומשים ע"י רבנו מרן עמוד ההוראה שליט"א לחתני השמחה וההורים עם ילדיהם רדקו במשך שעה ארוכה לכבודה של תורה.

בהר סיני, שם קיבלנו את התורה הקדושה וזה החומש שאתם תקבלו היום, ואנחנו לומדים את התורה בחשק ובשמחה באימה וביראה.

לאחמ"כ נשמע המשא המרכזי מפי רבינו מרן עמוד ההוראה רבי עזריאל אויערבאך שליט"א שבתוך דבריו פנה לילדי החמד ואמר: "אנחנו יודעים שלימדו אתכם הילדים, שהדיבור הזה צריך לנצל אותו לתורה, ועכשיו אתם מתחילים את התורה הקדושה אתם שאמרתם "תורה צוה לנו משה", כעת אתם מתחילים ללמוד את התורה, ולא רק תורה, אלא מלמדים אתכם עמלה של תורה, מחנכים אתכם להיות עמלים, לשבת שעות וללמוד בתורה. עד כאן למדתם סידור, בוודאי לפני

מעמד של התחלת לימוד החומש נערך בת"ת תולדות שמואל בירושלים לילדי כיתות המכינה, בראשות גדולי התורה שליט"א ובראשם מרן עמוד ההוראה הגר"ע אויערבאך שליט"א.

דברי פתיחה נשא המפקח החינוכי הרה"ג רבי צבי פרוש שליט"א שמסר בשם ההורים והתלמידים ברכת יישר כח למלמדים החשובים שליט"א וכן להנהלה החשובה המנהלים הרה"ג רבי אברהם יחיאל אונא שליט"א והרה"ג רבי משה שלזינגר שליט"א העושים לילות כימים למען המשך העמדת והחזקת הת"ת על הצד היותר טוב.

לאחמ"כ נשא דברי ברכה המפקח בסניף רמות הרה"ג רבי דוד בינדר שליט"א.

בקשב רב דברי ברכה מאת הגאון הגדול רבי נפתלי עזאס שליט"א שנכדו הוא א' מחתני השמחה שאמר בדבריו "זאת חוקת התורה" זאת התורה שקיבלנו מהר סיני ואת זה אנחנו מעבירים הלאה את התורה בטהרתה ובקדושתה, ובירך את ההורים והתלמידים שימשיכו בדרך הזאת ויגדלו בתור וביראת שמים ויראו מהם ההורים רב נחת.

בהתרגשות רבה קיבלו התלמידים והוריהם את פני מרן עמוד ההוראה שליט"א ובמרכז המעמד נשא המנהל מוסר הנפש הנושא את העול הכבד על כתפו הת"ת הרה"ג רבי אברהם יחיאל אונא שליט"א דברים חוצבים להבות אש והסביר לתלמידים על האש הגדולה שהיתה

שישו ושמחו בשמחת התורה: מעמד רב רושם עם תחילת לימוד החומש בת"ת "מאיר עיני ישראל" באשדוד

שליט"א אשר טורח בכל שנה ומחשיב את המעמד ומייקרו ונושא בו דברים נרגשים להנחלת והטמעת חשקת ואהבת התורה בקרב הצורבים.

בשנה זו נבצרה ההשתתפות מראש הישיבה דגרוזנא הגאון הגדול שליט"א עקב שהותו בגולה למען המשך קיום ופריחת הישיבה הק', ולבקשתו האישית עמד בראשות המעמד המרא דאתרא הגאון רבי ידידיה צמח רבינוביץ' שליט"א אשר אף נשא את משא המעמד וחילק את החומשים לצעירי הצאן.

איגרת מיוחדת שוגרה ע"י ראש הישיבה דגרוזנא שליט"א והוקראה במרכז המעמד ע"י יו"ר סיעת 'בני התורה' באשדוד הגאון רבי אברהם יונה שטרנפלד שליט"א.

במעמד מפואר נחגג בתחילת לימוד החומש ע"י ילדי ת"ת "מאיר עיני ישראל" המתנוסס לתפארה בעיר אשדוד בו מתחנכים מאות ילדי ציבור בני התורה בעיר בדרך המסורה.

המשתתפים ציינו בערגה את טרחתו המפורסמת של מרן רה"י דגרוזנא הגרד"צ קרלינשטיין זצוק"ל אשר טרח ובא במשך רבות בשנים להשתתף בגופו במעמד לו ייחס חשיבות גדולה וציין כי בכך חפץ הוא להנחיל את תחושת אהבת התורה ורוממותה בקרב צעירי הצאן ולפיכך הפליג בערך המעמד אשר הותיר חותם עז בקרב באיה.

לאחר הסתלקות מרן המעגלי צדק זצוק"ל המשיך והחזיק במנהג זה מ"מ ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי משה שמידע

"בואו טהורים ויתעסקו בטהרות":

מעמד נרגש של התחלת לימוד החומש בתלמוד תורה המרכזי 'הליכות שמואל' ותלמוד תורה 'אבי עזרי' בבני ברק

מעמד מרומם ורב רושם נערך בהיכל הפיס 'משואות' בבני ברק בראשות מרן ורבנן גדולי ישראל שליט"א שהתכנסו לכבודה של תורה ולומדיה.

מה מרנן היה לראות בפתח המעמד את ילדי החמד נכנסים בזה אחר זה כשכתרים לראשים כחתן יכהן פאר.

את המעמד פיארו בנוכחותם: רבינו מרן עמוד ההוראה שליט"א שטרח ובא בגופו להשתתף במעמד ואף נשא דברים בגודל מעלת לימוד תשב"ר, ועל כל אחד ואחד מישראל שראוי לקבל את התורה ואין שום נשמת ישראל שמופקעת מהתורה הק', וחובת המחנכים להנחיל את התורה הק' לכל נשמה ונשמה בלי להרפות חלילה.

כן עורר מרן שליט"א כי בדורות עברו היו האמהות מחדירות בבניהם מינקות ממש אהבת תורה ויראת שמים, והיו הדברים נחקקים בליבם, וזהו תפקידם של המחנכים לדעת לחקוק את הדברים על לבו של כל תלמיד ותלמיד כפי דרגתו.

הגאון הגדול רבי יונה זלושינסקי שליט"א, אשר נשא דברים בגודל יקרת לימוד התורה"ק בדרך המסורה לנו מדור דור, למרות הרוחות הזרות המאיימות על שארית הפליטה מבית ומחוץ. ועל חובת ההודאה להקב"ה על המוסדות הקדושים עטה"ק שעומדים כתיבת נח בפני הרוחות הזרות. ראש הישיבה

העמדת המוסדות הק' על תילם. כן נשאו דברים הגאון הגדול רבי אליעזר הלוי דינר שליט"א גאב"ד עדת ישראל, הגאון הגדול רבי דוד מינצר שליט"א מראשי ישיבת כנסת יצחק - חדרה, והגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר שליט"א משגיח ישיבת פוניבז' שנשאו דברים לכבוד תחילת לימוד התורה. במהלך המעמד נשמעו דברי ההנהלה על ידי הרבנים המפקחים שליט"א. ונשא דברים הגאון רבי אברהם יחיאל אונא שליט"א ר"מ תלמוד תורה המרכזי "תולדות שמואל" בעיה"ק ירושלים, שהודה בשם זקני והורי התלמידים למנהלים המסורים שליט"א. בסיום המעמד עברו חתני התורה לפני רבינו מרן עמוד ההוראה שליט"א להתברך ולקבל מידיו את חומש בראשית. המעמד ננעל מתוך ריקודי שמחה על שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

שליט"א אף עורר על חובת ההורים בפרט וכלל ישראל כולו להודות וליקר את מוסרי הנפש המנהלים החשובים הגאון רבי יצחק מויאל שליט"א והגאון רבי אי"ש פרידמן שליט"א שמוסרים כל אשר להם למען

בראשות מרן הגאב"ד הגר"מ גרוס שליט"א: מעמד סיום לימוד ספר "תומר דבורה" ע"י בני החבורה מקהילת בני הישיבות רמות ג' ירושלים

מעמד רב רושם, נערך לבני החבורה הקדושה בקהילת בני הישיבות ברמות ג' בירושלים, לרגל סיום לימוד ספר "תומר דבורה" בעיון. זאת לאחר כשנתיים וחצי בהם נמסר שיעור קבוע על ידי הגאון רבי אהרן שווב שליט"א מחבר ספרי "להבין". שיעור שנוסד לרפואת אחת מנשות הקהילה לרפ"ש במהרה.

לרגל סיום הלימוד, התכנסו משתתפי השיעור סמוך ליום השנה של הרמ"ק זי"ע בעל "התומר דבורה" למעמד היסטורי ומרגש של סיום הלימוד בספר על ציונו הקדוש של הרמ"ק זי"ע בבית החיים בצפת. את המעמד רומם בהשתתפותו מרן הגאב"ד רבי מרדכי גרוס שליט"א, אשר הפליג בשבחו של השיעור המיוחד שעסק בלימוד מעמיק של ספר קדוש זה, וביקש מהגאון רבי אהרן שווב שליט"א למסור את השיעור של הפרק

ובפרט בימים הללו של "בין המצרים" שהקב"ה בחינת "קל מסתתר" וכל מבקשי ה' יכולים להשיגו יותר משאר ימות השנה. במהלך הסעודה נשמעו דברי התעוררות וחזיון מפיהם של רבנים נוספים, לצד ניגוני התעוררות ושירי הודיה לקב"ה על הסייעתא דשמיא הגדולה בלימוד ובהשלמת הספר. יצוין כי שיעורים אלו אף עתידים לצאת לאור בעז"ה בספר מכורך על ידי 'מכון להבין'.

האחרון על הציון הקדוש. בנוסף, נערכה במקום תפילת רבים לישועת הכלל והפרט, בהשתתפות עשרות תלמידי חכמים מבני ירושלים ומתושבי צפת ת"ו. לאחר מעמד הסיום התקיימה סעודת מצוה מפוארת לגמרה של תורה ולכבוד הרמ"ק זי"ע למשתתפי השיעור בראשות מרן הגאב"ד שליט"א כשנשא דברים נלהבים, כשהוא עומד על גודל המעלה של מי שזוכה לעסוק בספר הקדוש הזה ולקיים את דבריו,

60 דקות בבית החזון איש

לחזון איש. להכיר את העבר. להכיר את הווה.

להכיר את בית החזון איש.

לחזון איש. להכיר את העבר. להכיר את הווה.

לחזון איש להתרגש להתחבר

Option
for tours
in English

עיריית בני ברק מזמינה אתכם למסע בשבילי חייו של מרן החזון איש ומורשתו הגדולה בעיר בני ברק. מרכז חזון לדורות פותח את שעריו למסע במנהרת הזמן מקובנא המעטירה עד לבני ברק הצעירה, כשדמותו הגדולה של מרן החזון איש מתגלה בכל תחנה. לנשום את אוויר החדר שבו נכתבה ההיסטוריה, ולהתחבר למורשת הגדולה בחוויה רוחנית מעצימה וחדשנית.